ترقی اقتصادی

دوهفته نامه اقتصادی- فرهنگی- سال هشتم- شماره ۱۰۳
نیمه اول اردیبهشت ۱۴۰۰- قیمت ۲۰۰۰ تومان

چرا باید «پروپاگاندا» را از اقتصاد حذف کنیم؟

آسیب‌های صنایعِ «آکواریومی»

صفحه ۶

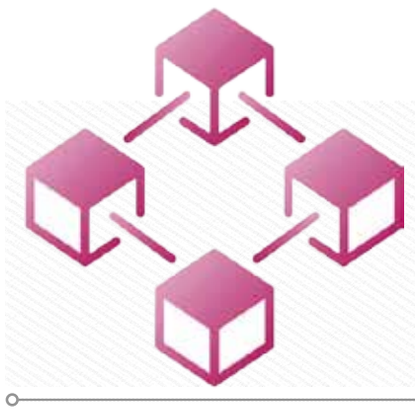

کاربری های مختلف بلاکچین و ارزهای دیجیتال

رفتارهای ناشیانه در مواجهه با بلاکچین

صفحه ۴

سه احتمال درباره اثرگذاری کاهش قیمت ارز بر بازار مسکن

آینده مسکن به دلار گره نخورده

صفحه ۲

روند بازار سرمایه محدود به جناح سیاسی دولت آینده و مذاکرات وین نیست

غفلت‌های بورس

ترقی اقتصادی : انتخابات ریاســت جمهوری و مذاکرات وین مهم است اما نتایج این دو رویداد سیاسی ابهام بازار سرمایه نیست. طی هفته های گذشته مذاکرات وین و انتخابات ریاست جمهوری عاملی شدند تا خانواده بازار سرمایه از مهمترین فاکتورهای بنیادی، قیمت های جهانی و اقدامات مهمی همچون ۳+۷ غافل باشند. سیگنال های غلط رسانه ای ملهم از فضای انتخاباتی و سیاسی و ترس از کاهش نرخ ارز، فضایی هیجانی در بازار سرمایه ایجاد کرد و این درحالی است که بسیاری از کارشناسان می گویند بازار سرمایه امروز در جایگاهی قرار دارد که جناح سیاسی دولت ها و نتیجه مذاکرات وین عامل تعیین کننده روند آن نیست.

بورس در محور توجه سیاسیون

سعید اسلامی بیدگلی، دبیرکل کانون نهادهای سرمایه گذاری با تاکید بر اینکه اثر انتخابات این دوره بر بازار سرمایه متفاوت با دوره های گذشته است گفت: به واسطه آزادسازی سهام عدالت و سرمایه گذاری های جدید، امروز بخش بزرگی از جامعه در بازار ســرمایه حضور دارند و ضریب نفوذ این بازار قابل قیاس با گذشته نیست. پیشتر چنانچه کاندیدایی در مورد بازار سرمایه صحبت می کرد، غیرعادی و عجیب بود و خانواده کوچک بازارســرمایه خوشحال می شدند، اما امروز همه چهره های سیاسی و اقتصادی کشور از بازار سرمایه صحبت می کنند...

مشروح این گزارش را در صفحه ۳ بخوانید

نوسان نرخ ارز سمی است

راه خلاصی اقتصاد از سوداگری و گرانی

صفحه ۲

شوک‌هایی برای احیا بورس

صفحه ۳

کرونا شرکت‌های بیمه‌ای را سودآور کرد

آیا صنعت بیمه از لاک سنتی‌خارج می‌شود؟

صفحه ۶

۲۵اردیبهشت روز بزرگداشت فردوسی و پاسداشت زبان پارسی

کجاخفته‌ای‌ای‌بلندآفتاب؟

صفحه ۸

حق الضرب، رشد نقدینگی و تورم

✔ تیمور رحمانی

نرخ رشــد نقدینگی به عنوان مهم ترین کل یا کمیّت پولی در ســال ۱۳۹۹ به ۴۰.۸ درصد رســید که پس از ســال ۱۳۵۳ با ۵۷.۱ درصد و ســال ۱۳۵۴ با ۴۱.۴ درصد، رتبه سوم را از نظر رشد بالای نقدینگی در تاریخ حدود ۶۰ ساله وجود داده های پولی به خود اختصاص...

صفحه ۲

پروژه‌ای شکست خورده به نام خصوصی‌سازی

✔ حسین سلاح‌ورزی

خصوصی سازی در ایران پروژه ای شکست خورده است؛ زیرا در جایگاه یک سیاســت، نه فلســفه و هدف آن به درســتی از سوی سیاســتگذاران و افکار عمومی درک شــد و نه اعتقادی به این فلســفه وجود داشت. مردم و سیاستمداران، تنها و تنها تحقق هدف...

صفحه ۳

مانع اصلی توسعه روابط خارجی بانک‌ها

✔ بهاءالدین حسینی هاشمی

به طور قطع می‌توان لغو تحریم‌ها را فرصتی برای شبکه بانکی ایران دانســت، چراکه با افزایش فعالیت های بین المللی و عملیات برون مرزی همراه است. این، علاوه بر رشد منافع بانک ها، زمینه ساز بهبود خدمات آن‌هاست اما با فرض اینکه مشکلات داخلی بانک‌ها حل شود...

صفحه ۴

پیامدهای کاهش نرخ ارز بر تولید و تجارت

✔ علی‌دینی ترکمانی

اثــرات کاهش نرخ ارز بر بخش تولید و بازرگانی از جمله مباحث و دغدغه‌های روزهای اخیر فعالان اقتصادی است. کما اینکه انتظــار می‌رود به طور نمونــه با کاهش نرخ ارز، قیمــت کالاهای وارداتی با ارزبری ۱۰۰ درصد مانند موبایل قطعاً کاهش پیدا کند. همچنین انتظار می‌رود...

صفحه ۶

دیدگاه

حق الضرب، رشد نقدینگی و تورم

تیمور رحمانی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

نرخ رشد نقدینگی به عنوان مهم ترین کل یا کمیّت پولی در سال ۱۳۹۹ به ۴۰.۸ درصد رسید که پس از سال ۱۳۵۳ با ۵۷.۱ درصد و سال ۱۳۵۴ با ۴۱.۴ درصد، رتبه سوم را از نظر رشد بالای نقدینگی در تاریخ حدود ۶۰ ساله وجود داده های پولی به خود اختصاص داده است. از طرف دیگر، شواهد نشان می دهد که نرخ رشد نقدینگی در طول سی سال گذشته متوسط های بالا را تجربه کرده و تمایلی برای برگشت به متوسط های پایین از خود نشان نمی دهد (متوسط نرخ رشد نقدینگی در سال های ۷۹-۱۳۷۰ برابر با ۲۷.۱۲ درصد، در سال های ۸۹-۱۳۸۰ برابر با ۲۸.۱۷ درصد، در سال های ۹۹-۱۳۹۰ برابر با ۲۷.۷۷ درصد و در کل دوره ۳۰ ساله ۹۹-۱۳۷۰ نیز برابر با ۲۷.۶ درصد بوده است). بر اساس فهم دینامیک ناترازی های اقتصاد کشور، یقین دارم بدون بازنگری اساسی در کل سیاستگذاری اقتصاد کلان کشور متوسط رشد نقدینگی در دهه آینده در سطوح بالاتری قرار خواهد گرفت. واضح است که تاکید بر روی نرخ رشد نقدینگی در یک سال خاص مناسب نتیجه گیری برای یک تحلیل گر اقتصاد کلان نیست و آنچه اسباب نگرانی است همین بالا بودن متوسط نرخ رشد نقدینگی است. اما چرا چنین شده است؟

گرچه در مقاطعی خاص می توان به عواملی اشاره کرد که اسباب تشدید یا ملایم شدن نرخ رشد نقدینگی بوده اند. به طور قطع، درک کاملی از نیروی ورای رشد نقدینگی سال ۱۳۹۹ داریم و حداقل نویسنده بر اساس انباشت ریسک اقتصاد کلان از همان انتهای سال ۱۳۹۸ مرتب تکرار می کرد که نرخ رشد نقدینگی تشدید خواهد شد. اما تشریح ریز وقایعی که نرخ رشد بالای نقدینگی را در سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ شکل داد، برای نتیجه‌گیری کلی راجع به عوامل بنیادی ورای رشد نقدینگی نه لازم است و نه کافی. آنچه مهم است فهم این موضوع است که چرا به مدت سه دهه و در تک تک این سه دهه متوسط رشد نقدینگی تقریبا مشابه بوده است. اصطلاحا اقتصاددانان می گویند اگر به مدت ۳۰سال شما شاهد تکرار پدیده ای مانند نرخ رشد بالای نقدینگی هستید و از طرف دیگر در این مدت به طور متوسط شاهد نرخ تورم بالا و بی ثباتی قابل توجه بازارها بوده اید، حتما امکان استخراج قاعده مندی ها و استنتاجاتی راجع به موضوع دارید.

به طور سنتی، اقتصاددانان عزیز کشور و نسل ما و قبل از ما توجه زیادی به کسری بودجه دولت(آن هم به مفهومی که در سند بودجه منعکس می شود) و بدهی دولت به بانک مرکزی و لذا رشد پایه پولی و به تبع آن رشد نقدینگی داشته اند تا هم توضیح دهند که چرا رشد نقدینگی بالا است و هم اینکه چرا تورم بالا است. بلافاصله هم از این استدلال نتیجه می شود که اگر دولت کسری بودجه نداشته باشد و لذا رشد پایه پولی کنترل شود، به طور طبیعی رشد نقدینگی و تورم کنترل خواهد شد. لذا، توصیه متعارف و گاهی هم اجرا شده به سیاستگذار پولی این است که زیربار پولی کردن کسری بودجه دولت نرود و رشد پایه پولی را کنترل کند تا رشد نقدینگی و به تبع آن تورم کنترل شود (بماند اینکه اساسا از نظر نهادی آیا این امکان برای بانک مرکزی وجود دارد یا خیر؟). بر اساس برداشتی که از مطالعه تاریخ پولی و تحولات آن و رصد سالیانه تحولات رشد کمیّت های پولی حداقل در طول ۳۰ سال گذشته کسب کرده ام، دو ایراد کلی به این نحوه نگاه کردن به رشد کمیّت های پولی و لذا تورم دارم.

ایراد اول اصطلاحا نقض تجربی گزاره اشاره شده است که کسری بودجه (به مفهوم متعارف آن) و لذا پولی کردن آن سبب رشد پایه پولی و لذا رشد نقدینگی و لذا تورم می شود. این نقض تجربی هم در ایران قابل ارائه است و هم در سایر کشورها. به عنوان نمونه، در ایران در دهه ۱۳۴۰ (اگر کل دهه را در نظر بگیریم و به تک تک سال ها نپردازیم)، عامل مسلط رشد پایه پولی کسری بودجه دولت (به مفهوم متداول آن) و لذا پولی شدن کسری بودجه دولت و افزایش پایه پولی از محل افزایش خالص بدهی دولت به بانک مرکزی بود، اما می دانیم در این دهه تورم در سطح بسیار پایین به طور متوسط ۲.۵درصد بود. از طرف دیگر، در دهه ۱۳۵۰ و دهه ۱۳۸۰ عامل مسلط در رشد پایه پولی افزایش خالص دارایی های خارجی بانک مرکزی بود (گویی پول بانک مرکزی با پشتوانه طلا منتشر می شد) و کسری بودجه دولت و پولی کردن آن (به مفهوم متعارف آن) نقش چندانی در رشد پایه پولی نداشت. اما می دانیم که در دهه ۱۳۵۰ رشد های بسیار بالای نقدینگی رخ داد و تورم که تا قبل از شروع دهه ۱۳۵۰ حدود ۲ درصد بود، به فاصله کوتاهی در میانه دهه ۱۳۵۰ به حدود ۲۴ درصد رسید و به همین ترتیب در دهه ۱۳۸۰ با وجود توسل به واردات بسیار گسترده تورم های بالا تداوم یافت و با حرکت به سمت انتهای دهه ۱۳۸۰ و اوج گیری درآمدهای نفتی و واردات نرخ تورم هم به تدریج افزایش یافت. از نظر تجربه جهانی هم رشد شدید پایه پولی در برخی کشورها از جمله متعاقب بحران ۲۰۰۷-۲۰۰۹ و همچنین متعاقب بحران کوید ۱۹ و قبل از آنها در مورد ژاپن که در همه موارد بخش مهمی از آن با پشتوانه اوراق بدهی دولت صورت گرفته است، تورم به دنبال نداشته است و کم و بیش اقتصاددانان ایرانی نسل جدید می دانند که دیگر هدف میانی سیاستگذاری پولی در دنیا پایه پولی نیست که اساسا لازم باشد راجع به منشاء رشد پایه پولی بحث شود. همانطور که بارها نوشته ام، در ارتباط با تورم چه از منظر همبستگی آماری و چه از منظر تحلیل نظری سنتی پول گرایی آنچه مهم است رشد نقدینگی است و نه رشد پایه پولی و اگر نیروهای بنیادی خلق نقدینگی همچنان فعال باشد، اساسا کنترل رشد پایه پولی نه ممکن است و نه سودمند. آنچه در این ایراد مد نظر بود، این نکته بود که از نظر تجربی نمی توان توضیح تورم و رشد نقدینگی را فقط به کسری بودجه دولت(به مفهوم متعارف آن) و پولی کردن آن و در نتیجه رشد پایه پولی منحصر کرد و توصیه سیاستی از آن استنتاج کرد.

ایراد دوم به تعریف کسری بودجه و بدهی دولت و پیامد آن برای رشد پایه پولی و نقدینگی و لذا تورم بر می گردد. همه کسانی که اندکی اقتصاد پولی مطالعه کرده اند، می دانند که اگر دولت در یک دوره طولانی و چشم انداز بلندمدت پیش رو نتواند هزینه های خود و بدهی های کنونی را با مالیاتهای جاری و آتی بازپرداخت نماید، ناچار به توسل به حق الضرب و مالیات تورمی از طریق انتشار پول خواهد بود (البته پس از کنار گذاشتن آن بخش از رشد نقدینگی که برای گسترش حقیقی اقتصاد مورد نیاز است). اما ایرادی که در اینجا مد نظر است، این تعریف از کسری بودجه و سلطه مالی و توسل به حق الضرب برای تامین آن را تعریفی کامل نمی داند و برای درک رشد نقدینگی و تورم در ایران ناکافی می داند. اگر خلق نقدینگی را یک حق حاکمیتی بدانیم که حداقل در چارچوب نهادی موجود بخشی از این خلق نقدینگی به بانکها و موسسات اعتباری تفویض شده است، آنگاه هر آنچه در حال خلق نقدینگی است ماهیتا از جنس کسری بودجه دولت و امضای قدرت خرج کردن توسط دولت بوده و لذا انعکاس سلطه مالی به مفهومی عام تر از آنچه است که ما در ذهن داریم. دلیل این ادعا آن است که خلق نقدینگی به عنوان یک حق حاکمیتی به هر طریقی صورت گیرد، دولت در حال صدور مجوز آن است، با وجود آنکه انعکاسی در سند بودجه دولت هم نداشته باشد.

هنگامی که دولت اجازه انباشت ریسک در بازار یک دارایی را بدهد و با ترکیدن حباب بازار آن دارایی ناچار به استفاده از منابع بانکی برای کنترل آن شود، در اصل دستور استفاده از حق الضرب و تورم از طریق خلق نقدینگی را صادر می کند ... می توان موارد بسیاری را بر شمرد که به مفهوم متعارف در بودجه دولت انعکاسی ندارد اما در اصل به دلیل دستور دولت و مداخله دولت به شکل مستقیم و غیر مستقیم در بازار پول منجر به خلق نقدینگی می شود و بخشی از این خلق نقدینگی هم محصول فعالیت نهادهای بخش خصوصی هست.

بنابراین، اگر تعریف عامی که من در اینجا ساخته ام مبنا قرار گیرد، در اصل رشد نقدینگی و تورم هر دو محصول تصمیمات دولت در استفاده آشکار و پنهان از حق الضرب است. به عبارت دیگر، می توان ادعا کرد که دولت چه با کسری بودجه به مفهوم متعارف، چه با دستور مستقیم بدون آنکه در سند بودجه به عنوان هزینه و درآمد دولت ثبت شود و چه از طریق چشم پوشی از حق حاکمیتی خود در خلق نقدینگی به دلیل انباشت ریسک‌های اقتصاد کلان ناشی از تصمیمات نهادهای مالی سبب خلق نقدینگی می شود، این بدان معنی است که یا خود از حق الضرب برای تامین کسری بودجه (به مفهوم متعارف آن) استفاده می کند یا استفاده از حق الضرب را تفویض کرده است. اگر با این نگاه به موضوع توجه کنیم، متوجه می شویم چرا رشد بالای نقدینگی و تورم برای چند دهه تداوم یافته است.

سه احتمال درباره اثرگذاری کاهش قیمت ارز بر بازار مسکن

آینده مسکن به دلار گره نخورده

ترقی اقتصادی : آهنگ کاهش قیمت دلار در واکنش به پالس‌های مثبتی که از مذاکرات دیپلمات‌های ایرانی و غربی مخابره می‌شود، این امیدواری را ایجاد کرده است که سایر بازارها به ویژه بازار مسکن نیز به تأسی از بازار ارز، روند نزولی را در پیش بگیرد. اما آن‌طور که محمود اولاد، کارشناس حوزه مسکن، تحلیل می‌کند احتمال افزایش قیمت‌ها در بازار مسکن در اثر کاهش قیمت ارز نیز وجود دارد. او البته احتمال سومی را هم مطرح می‌کند که اثرگذاری کاهش قیمت دلار بر قیمت مسکن در حد صفر باشد.

محمود اولاد، کارشناس و تحلیلگر بازار مسکن گفت: فارغ از اینکه کاهش قیمت ارزها تا چه حد پایدار خواهد ماند، به طورکلی به نظر می‌رسد کاهش قیمت دلار اثر دوگانه‌ای بر بازار مسکن داشته باشد؛ نخست آنکه این احتمال وجود دارد که کاهش قیمت دلار، قیمت برخی مصالح و ابزارهای تولید مسکن را کاهش دهد و این‌گونه روی کاهش قیمت مسکن اثرگذار باشد. اما احتمال دیگری که وجود دارد آن است که اگر قیمت دلار کاهش یابد، ممکن است، بخشی از منابعی که اکنون مشغول سفته‌بازی در بازار ارز است، با کاهش قیمت دلار از این بازار خارج شده و وارد بازارهای موازی از جمله بازار مسکن شود و تقاضا در این بازار را افزایش دهد؛ در این صورت کاهش قیمت ارز، منجر به افزایش قیمت مسکن می‌شود.

محمود اولاد عنوان کرد که در تجزیه و تحلیل تاثیرپذیری این دو متغیر از یکدیگر، باید سهم ابزار تولید که قیمت آنها بر مبنای دلار محاسبه می‌شود درکل هزینه مسکن ارزیابی شود و همچنین کشش‌پذیری قیمت مسکن نسبت به بازارهای موازی باید مورد توجه قرار گیرد.

او با اشاره به اینکه «کاهش قیمت دلار لزوماً منجر به کاهش قیمت مسکن نمی‌شود» ادامه داد: در تابستان سال ۱۳۹۷ قیمت دلار تا کانال ۲۰ هزار تومان پیش رفت و سپس قیمت این ارز کاهش یافته و برای یک سال، روی قیمت ۱۳ هزار تومان باقی ماند. اما کاهش قیمت دلار از ۲۰ تا ۱۳ هزار تومان به هیچ وجه روی بازار مسکن اثری نداشت و تغییر این متغیر نتوانست قیمت مسکن را کاهش دهد.

این کارشناس حوزه مسکن با اشاره به اینکه برآیند عوامل موثر بر عرضه و تقاضا، روند بازارها از جمله بازار مسکن را تعیین می‌کنند، توضیح داد: عامل مهمی که روی تقاضا در بازار مسکن اثر می‌گذارد، قدرت خرید مردم است. قدرت خرید مردم در یک دهه گذشته به دلیل نرخ رشد منفی، بر اساس قیمت‌های حقیقی حدود ۴۰ درصد کاهش یافته است. البته مسکن، کالایی نیست که با کاهش قدرت خرید، از سبد خانوار حذف شود. بلکه تقاضا به بازارهایی با کیفیت پایین‌تر منتقل می‌شود؛ برای مثال کسی که متقاضی یک واحد ۱۰۰ متری بوده، به سراغ یک واحد ۷۰ متری می‌رود یا کسی که در مناطق پایین سکنی داشته، به حاشیه‌نشینی روی می‌آورد اما چنانچه قدرت خرید به موجب رشد اقتصادی در مسیر بهبود قرار گیرد، تقاضاهایی که به سمت بخش‌های باکیفیت کمتر بازار سوق یافته بودند، پله پله ارتقا می‌یابند.

او سپس به دلایل کاهش سرمایه‌گذاری در بخش مسکن و مسایل سمت عرضه اشاره کرد و گفت: در طرف عرضه با این مساله مواجه هستیم که در سال‌های گذشته، ساخت و ساز قابل توجهی انجام نشده و بر این بخش رکود حاکم بوده‌است؛ به طوری که تعداد پروانه‌ها نیز به شدت کاهش یافته است. نکته حائز اهمیت اینکه، عکس‌العمل سمت عرضه به تحولات بازار زمان‌بر است. بنابراین چنانچه تقاضا بهبود پیدا کند، عرضه به راحتی و به سرعت نمی‌تواند آن را پوشش دهد.

اولاد در ادامه عوامل اثرگذار بر سمت عرضه را تشریح کرد و گفت: قوانین و مقررات شهری، افزایش سهم قیمت زمین نسبت به سایر عوامل تولید، بی‌ثباتی قیمت مصالح، شرایط بازارهای موازی، حتی شیوع کرونا و طرح‌های آمایشی دولت از جمله این عوامل است. افزون بر این، حجم سرمایه مورد نیاز برای ساخت مسکن نیز افزایش یافته و دامنه کسانی که می‌توانند در این بازار سرمایه‌گذاری کنند، محدود شده‌است. توجه به این نکته ازآن جهت حائز اهمیت است که ۹۷درصد ساخت و ساز در بخش مسکونی، توسط بخش‌خصوصی صورت گرفته‌است. بنابراین بسته به اینکه کدام یک از این عوامل تغییر می‌کند، بازار مسکن تحت الشعاع قرار خواهد گرفت.

او همچنین به این نکته اشاره کرد که طرح اخذ مالیات از خانه‌های خالی نیز کمکی به بهبود سمت عرضه در بازار مسکن نخواهد کرد و صرفا برای دولت بار مالی ایجاد کرده و به گسترش دولت کمک خواهد کرد.

نوسان نرخ ارز سمی است

راه خلاصی اقتصاد از سوداگری و گرانی

ترقی اقتصادی : رابطه نرخ ارز و قیمت کالاها از موضوعات داغی است که از دیرباز مورد بحث و مطالعه اقتصادانان بوده است. پرسش اصلی در این بررسی ها این است که قیمت ها در سطح خرده فروشی و عمده فروشی، چگونه به تغییرات نرخ ارز واکنش نشان می دهد. این موضوع با مفهوم عبور نرخ ارز در اقتصاد تعریف شده است. به عبارت ساده تر عبور نرخ ارز به این معناست که تغییرات نرخ ارز تا چه میزان به قیمت های داخلی انتقال پیدا می کند.

شرایط خاص اقتصاد ایران (اقتصادی باز با ویژگی بارز یک اقتصاد نفتی و متکی به کالاهای واسطه ای وارداتی برای تولید) باعث شده نرخ ارز به متغیری مهم تبدیل شود و بر متغیرهای کلان و خرد اقتصاد ایران اثر بگذارد. قیمت های واردات، تولیدکننده و مصرف کننده و بازارهای مالی در ایران متاثر از نرخ ارز است.

پژوهشگران در یک بررسی درجه عبور نرخ ارز به قیمت های داخلی در اقتصاد ایران را بررسی کردند و به یافته های جالبی رسیدند.

بررسی آن ها نشان می دهد بیشتری سوداگری ها با توجه به شوک ارزی در بازارهای مسکن سکه و بورس در سال های ۷۳ تا ۷۵، ۷۷ تا ۷۸ و ۹۰ تا ۹۱ بوده است. هم چنین شوک بخش سوداگری اقتصاد ایران، به طور قابل توجهی تورم را در دوره‌های مورد بررسی افزایش داده است.

بررسی اثر شوک نرخ ارز بر قیمت های واردات تولیدکننده و مصرف کننده نشان می‌دهد شوک نرخ ارز، قیمت واردات را نسبت به قیمت تولیدکننده بیشتر تحت تاثیر قرار داده است. هم چنین هر دو شاخص، از سال ۹۰ به بعد بیشترین واکنش را به تغییرات نرخ ارز نشان داده اند.

هم چنین در سال های ۷۳ تا ۷۴، شک نخر از بیشترین اثر را بر تورم داشت و بعد از سال ۹۰ میزان تاثیر به نسبت سال های قبل با افزایش همراه بوده است.

از سال ۷۰ تا ۷۴، اثر شوک نرخ ارز بر متغیر نرخ ارز با افزایش همراه بود به نحوی که طی سال های ۷۳ تا ۷۴، به حداکثر مقدار خود رسید هم چنین بعد از سال ۷۵، با کاهش همراه بود و این کاهش تا سال ۸۹ ادامه یافت و بعد این سال ، متغیر نرخ ارز را شدیدا تحت تاثیر قرار داده است.

پژوهشگران به این نتیجه رسیده اند که درجه عبور نرخ ارز از حداقل ۴۷ تا حداکثر ۹۶ درصد در هر فصل تغییر کرده است و اگر سیاستگذاران اقتصادی در بانک مرکزی به دنبال کنترل و ثبات تورمند، باید جلوی تغییرات بزرگ نرخ ارز را گرفته و آن را به ثبات برسانند. هم چنین مهم ترین عامل افزایش درجه عبور نرخ ارز در اقتصاد ایران، تورم است. به عبارت بهتر مهم ترین عامل افزایش تورم در اقتصاد ایران، خود تورم است چراکه مهم ترین عاملی که به افزایش درجه عبور نرخ ارز در اقتصاد ایران و واکنش بزرگ تر تورم نسبت به تغییرات نرخ ارز منجر می شود، متغیر تورم است.

یکی از مهم ترین دلایل سوداگری در اقتصاد ایران نوسان های نرخ ارز است چراکه در دوره هایی که نرخ ارز نوسان شدید یافته یعنی سال هیا ۷۳ تا ۷۴، ۷۷ تا ۷۸ و ۹۰ تا ۹۱، بخش سوداگری اقتصاد ایران به شدت فعال بوده است.

پیشنهاد پژوهشگران این است که سیاستمداران برای کاهش فعالیت های سوداگری و تورم بیشتر به کنترل نوسان های نرخ ارز توجه کنند. هم چنین حذف واسطه گری های چندلایه و دلالی های غیرضروری، کاهش فاصله قیمت مصرف کننده و تولیدکننده، سروسامان دادن به اسناد مالکیت، استفده از اهرم مالیات برای حذف قیمت گذاری دلخواه و سوداگرانه در بخش زمین و مسکن و وضع مالیات بالا بر رانت هایی که در بازار مسکن، سکه و ارز و سایر بازار دارایی مرتبط است، از دیگر پیشنهادهای پژوهشگران برای کاهش فعالیت‌های سوداگرانه است.

پول توسعه نمی‌آورد

رصد دقیقی از فرایند توسعه در ایران نیست

ترقی اقتصادی : در نشست رونمایی از کتاب توسعه تاکید شد سخن گفتن از شاخص‌های توسعه و رتبه ایران سیاه‌نمایی نیست؛ باید توسعه‌پژوهی مورد توجه باشد و توسعه بلندگو و ناظری غیر از دولت داشته باشد.

نخستین «گزارش ملی توسعه» با عنوان «کتاب توسعه» رونمایی شد؛ این کتاب حاصل دو سال کار پژوهشی رصدخانه توسعه در پویش فکری توسعه است و با حمایت «اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران» و با مجوز وزارت ارشاد به‌صورت چاپی منتشرشده است. در این مراسم محسن رنانی، محمد فاضلی، مجتبی لشکربلوکی و محمد قاسمی سخنرانی کردند. «کتاب توسعه» به‌مثابه یک گزارش ملی توسعه، قرار است هرساله از سوی «پویش فکری توسعه» منتشر شود و تحولات همه ابعاد توسعه ملی ایران را در خود به نمایش بگذارد. در کتابی که امسال منتشر می‌شود بیش از ۷۰۰ نماگر توسعه برای نشان دادن ابعاد مختلف توسعه ایران مورداستفاده قرار گرفته است.

گفت‌وگو درباره توسعه سیاه‌نمایی نیست

محمد قاسمی، رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق ایران به‌عنوان اولین سخنران گفت: ورود به قرن جدید شمسی فرصتی است برای طرح این پرسش مهم که هم‌اینک به لحاظ توسعه‌یافتگی کشور عزیزمان در کجای جهان ایستاده است؟ شروع هر دوره تازه با بیم‌ها و امیدهای زیادی همراه است. اولین گام برای یک شروع تازه، نگاه به گذشته و کسب تجربه از آن است. رئیس محترم اتاق ایران در آخرین جلسه هیات نمایندگان اتاق ایران عنوان کردند که اتاق ایران برنامه پژوهشی جامعی درباره آنچه در قرن جاری بر ایران عزیز ما گذشت به‌ویژه در حوزه توسعه اقتصادی و عملکرد اتاق بازرگانی، در سال ۱۴۰۰ انجام خواهد داد، با این امید که درس‌های آن، چراغ راهی برای آینده باشد. حمایت اتاق ایران از تهیه «کتاب شاخص توسعه ایران»، اولین گام در این برنامه پژوهشی است. قاسمی ادامه داد: از دیدگاه بسیاری از متخصصان، توسعه تحول کمی و کیفی تدریجی و مداوم و همزمان در سه حوزه مهم اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است. لذا توجه صرف به یک شاخص مانند درآمد سرانه یا حتی شاخص توسعه انسان (HDI) نمی‌تواند پیچیدگی امر توسعه و ابعاد گوناگون آن را نشان دهد. از این حیث پروژه جمع‌آوری، نظم بخشیدن و درنهایت رویکرد ترکیبی برای ساختن شاخص‌های مختلف که در قالب تهیه «کتاب توسعه ایران» تبلوریافته است را باید به فال نیک گرفت و جا دارد به‌نوبه خود از همه دست‌اندرکاران آن به‌ویژه پویش فکری توسعه تشکر و قدردانی کنم. قاسمی ادامه داد: همان‌گونه که در این کتاب ذکر شده است، این کار سه هدف مهم دارد: آگاهی‌بخشی درباره ابعاد متنوع توسعه و وضعیت ایران در همه ابعاد؛ ایجاد مطالبه عمومی برای همه ابعاد توسعه و ایجاد توجه متناسب به همه ابعاد توسعه و تولید راهکار عملیاتی برای سیاست‌گذاران. قاسمی ادامه داد: نکته مهم این است معمولاً در کشور هرگاه این شاخص‌های بین‌المللی اعلام می‌شود، گفت‌وگوهایی شکل می‌دهد که اغلب سازنده نیست و ممکن است موجب انتشار حس حقارت شود. از این حیث که برای نسل جوان و مردم عادی نقدی مطرح می‌شود که چرا چنین است. واقعیت این است هدف این کار سیاه نمایی نیست، مهم‌ترین هدف پرسشگری است و هر کس از خود سؤال کند که برای بهبود وضعیت توسعه در ایران اولاً خود باید چه کند و ثانیاً از دیگران چه توقعی داشته باشد. او ادامه داد: بخش خصوصی همانند همه مردم هم در دستیابی به توسعه نقش دارد و هم از مواهب آن ازجمله محیط کسب‌وکار مناسب که در آن زمینه برای نوآوری و خلاقیت فراهم است، استفاده می‌کند. نقش بخش خصوصی در توسعه، ایجاد و انتخاب کاراترین روش‌های تولید و فعلیت بخشیدن به ظرفیت‌های بالقوه کشور در حوزه اقتصادی، توجه به مسئولیت‌های اجتماعی و پرداخت مالیات عادلانه به امید استفاده بهینه از آن توسط دولت برای ارائه کالاها و خدمات عمومی از قبیل امنیت و آموزش و سلامت با کیفیت مناسب به مردم است. نامناسب بودن دائمی محیط کسب‌وکار، فقدان راهبردهای بلندمدت برای اداره اقتصاد و اجتماع و عدم شناخت کافی از تحولات بین‌المللی در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی، بخش خصوصی را هم همانند دولت درگیر روزمرگی کرده است. به اتکای سابقه طولانی نهاد اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران عرض می‌کنم که هم نسل قدیمی‌تر فعالان اقتصادی و هم نسل جدید فعالان اقتصادی دارای ظرفیت‌های بسیار زیادی برای توسعه کشور حداقل در بعد اقتصادی هستند که تاکنون از آن استفاده چندانی نشده است. امید است که سیاست‌گذاران کشور با توجه به شاخص‌های مختلف بیان‌شده در این کتاب بتوانند درک بهتری از نقاط قوت و ضعف سیاست‌های خود پیدا کنند و ایران اسلامی به جایگاهی که شایسته آن در جهان است دست پیدا کند.

قاسمی تأکید کرد: اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی ایران با هدف تسریع در توسعه کشور بر روی شناخت دقیق سه تحول مهم در عرصه محیط ژئواکونومیک بین‌المللی در دو دهه اخیر تأکید دارد: اولین تحول بحث خدماتی شدن تجارت بین‌الملل در جهان و گسترش سهم خدمات در تجارت بین‌المللی است. دوم توجه به اهمیت به زنجیره ارزش و حضور در زنجیره ارزش بین‌المللی و سوم دیجیتالی شدن اقتصاد بین‌الملل. هدف اتاق ایران کمک به سیاست‌گذاران اقتصادی تا نقش ایران را در این تحولات ارتقا دهند تا عقب‌ماندگی دهه اخیر که دهه ازدست‌رفته اقتصاد ایران است، جبران شود.

شکنجه اعداد را متوقف کنید

بعد از آن محمد فاضلی، جامعه‌شناس درباره کتاب توسعه و جایگاه پژوهش‌های توسعه در ایران گفت: اتفاق مهمی در روند توسعه کشور افتاده و آن توجه به توسعه‌پژوهی است. توسعه در ایران شبیه فیل مولانا شده است؛ هر کسی آن بخشی که دوست دارد را نمایش می‌دهد. برخی آن را چون دم فیل، نرم و گاهی دیگری آن را چون پای فیل استوار می‌بینند. کتاب توسعه برای اولین بار این را نشان داده که شاخص‌های توسعه در ایران در ابعاد مختلف وضعیت متفاوتی دارد. این گامی به‌سوی زمینه‌دار شدن و سنجش‌پذیر شدن توسعه است. این کتاب در آستانه انتخابات ۱۴۰۰ منتشر می‌شود. اگر مطالبه‌گری شکل گیرد، حتماً این کتاب ابزاری برای مطالبه‌گری تبدیل می‌شود. حتی می‌شود در آستانه انتخابات از کاندیداها پرسید که با این شاخص‌ها چه خواهند کرد و چگونه می‌خواهند وعده‌های توهم‌آمیز خود را بر شاخص‌ها منطبق کنند؟

او ادامه داد: در این کتاب جداول، نظام روش‌شناسی و اعداد ارقام مشخص‌شده؛ این کتاب ابعاد چندگانه از توسعه ارائه داده است. در ایران سال‌ها گفته می‌شود مثلاً تعداد مقالات فلان عدد است و این به معنای توسعه‌یافتگی؛ ولی در همه سال‌ها که تعداد مقالات ما بالا بوده، رشد اقتصادی کشور متوسط صفر یا زیر صفر بوده است. دهه ۹۰ را دهه ازدست‌رفته می‌خوانند. این کتاب راه را بر این راهزنی‌ها می‌بندد. یا تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان که بارها سیاست‌مداران با آن اعداد مانور می‌دهند اما واقعیت این است که در همه سال‌هایی که تعداد این شرکت‌ها، رشد داشته، سطح فساد گسترده‌تر شده و وضعیت محیط کسب‌وکار و رشد اقتصاد بدتر شده است. یکی از بدترین وضعیت شاخص وضعیت بهره‌وری انرژی در ایران است اما در همه این سال‌ها که وضعیت ما در متغیر محیط‌زیست بدتر شده، تعداد سازه‌های ما در تولید برق حرارتی و یا سدها و کارخانه‌ها بیشتر شده است

فاضلی تصریح کرد: در ایران قابلیت گسترده‌ای داریم برای شکنجه کردن اعداد؛ اما درنهایت اعداد به بخش عمده واقعیت اعتراف خواهد کرد. این گزارش یک گام به‌سوی دولت مدرن شدن بوده است. دولت مدرن یعنی دولت سنجش و اعداد و بعد سنجش و محاسبه در دولت مدرن بسیار ارزشمند است.

پول توسعه نمی‌آورد

بعد از آن مجتبی لشکربلوکی، از سه برداشت خود از کتاب توسعه گفت: اولین اینکه همه شاخص‌های توسعه مثل پیشرفت توسعه، توسعه انسانی، صلح، نوآوری، حقوق مالکیت حکمرانی، سهولت کسب‌وکار، شادی، کامیابی، شدت انرژی، دولت شکننده، رقابت‌پذیری و محیط‌زیست روی طیف شاخص‌بندی کرده‌اند؛ و این کار خوبی است. برداشت دوم اینکه پول به‌تنهایی توسعه نمی‌آورد، توسعه خریدنی نیست. رتبه ایران در میان ۱۴۶ کشور از جهت توان تبدیل پول به توسعه ۱۴۳ است. او درباره برداشت سوم خود از کتاب گفت که وجه تراژیک توسعه ایران آن است که مسیر مستقیم اصلاح گلوگاه توسعه مسدود است.

لشکربلوکی درنهایت پیشنهاد کرد که در ادامه باید بتوان نهاد دیده‌بان توسعه ایران را تأسیس کرد تا پویش فکری توسعه به مرجع گفت‌وگو و پایش و مطالبه‌گری تبدیل شود. همچنین زیرشاخص‌ها و شاخص‌های ویژه ایران تعریف شود.

دهه‌ها ناظر و برنامه‌ریز توسعه یکی بود

در ادامه نشست محسن رنانی، اقتصاددان گفت: چرا کتاب توسعه مهم است؟ ما در ایران ۷۰ سال برنامه‌ریزی توسعه داشتیم و بخشی اعظمی از منابع طبیعی خود را در این دوران برداشت کرده‌ایم ولی هنوز در ابتدای راهیم و این را آمار گواهی می‌دهد؛ هیچ دولتی در مورد برنامه‌های توسعه که در این دوره‌ها تدوین کرده به‌کلی اعلام شکست یا پس‌روی نکرده است و گزارش‌ها حاکی از دستاورد برنامه و دستیابی به بیشترین اهداف برنامه بوده است.

او درباره دلیل این مسئله می‌گوید: چون ناظر همان طراح و مجری برنامه بوده است. طراح برنامه دولت بود و خود گزارش می‌داد که چنین شده است. هیچ‌گاه نمی‌توانستیم رصد دقیقی از فرایند توسعه در ایران داشته باشیم و آن‌هم رصد همه‌جانبه از همه ابعاد توسعه؛ وقتی توسعه وارد فاز اصلی خود می‌شود که در تمام حوزه‌ها و ابعاد نهادهای متشکل مدنی شکل گیرد و نقش بازی کنند و نظارت کنند. در حوزه سیاست‌گذاری هم لازم است نهادهای مدنی وارد سیاست‌گذاری توسعه شوند و این حوزه از همه حوزه‌های دیگر مؤثرتر و تأثیرگذارتر است.

ترقی
دوهفته‌نامه‌اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۰۳ -نیمه‌اول اردیبهشت ۱۴۰۰

روند بازار سرمایه محدود به جناح سیاسی دولت آینده و مذاکرات وین نیست

غفلت های بورس

ترقی اقتصادی :انتخابات ریاست جمهوری و مذاکرات وین مهم است اما نتایج این دو رویداد سیاسی ابهام بازار سرمایه نیست. طی هفته های گذشته مذاکرات وین و انتخابات ریاست جمهوری عاملی شدند تا خانواده بازار سرمایه از مهمترین فاکتورهای بنیادی، قیمت های جهانی و اقدامات مهمی همچون ۳+۷ غافل باشند. سیگنال های غلط رسانه ای ملهم از فضای انتخاباتی و سیاسی و ترس از کاهش نرخ ارز، فضایی هیجانی در بازار سرمایه ایجاد کرد و این درحالی است که بسیاری از کارشناسان می گویند بازار سرمایه امروز در جایگاهی قرار دارد که جناح سیاسی دولت ها و نتیجه مذاکرات وین عامل تعیین کننده روند آن نیست.

بورس در محور توجه سیاسیون

سعید اسلامی بیدگلی، دبیرکل کانون نهادهای سرمایه گذاری با تاکید بر اینکه اثر انتخابات این دوره بر بازار سرمایه متفاوت با دوره های گذشته است گفت: به واسطه آزادسازی سهام عدالت و سرمایه گذاری های جدید، امروز بخش بزرگی از جامعه در بازار سرمایه حضور دارند و ضریب نفوذ این بازار قابل قیاس با گذشته نیست. پیشتر چنانچه کاندیدایی در مورد بازار سرمایه صحبت می کرد، غیرعادی و عجیب بود و خانواده کوچک بازارسرمایه خوشحال می شدند، اما امروز همه چهره های سیاسی و اقتصادی کشور از بازار سرمایه صحبت می کنند. بنابراین با نزدیک شدن به انتخابات ریاست جمهوری بخش مهمی از اظهارات اقتصادی نامزدها، متوجه بازارسرمایه است. عضو شورای عالی بورس ادامه داد: هرچند برنامه اعلامی نامزدها بر روند کوتاه بازار اثر گذار است، اما نباید فراموش کرد که امروز بازار سرمایه موضوعی ملی و فراگیر است و علاوه بر دولت، مجلس و قوه قضا نیز نسبت به کارکرد این بازار حساس هستند و قوانین بازی تغییر کرده است. بنابراین دیگر هیچ دولتی نمی تواند بدون برنامه و اقدام موثر از بورس عبور کند. عضو شورای عالی بورس ادامه داد: باید اثر انتخابات بر بورس در کانتکستی (ontext) کاملا متفاوت نسبت به گذشته تحلیل شود و دیگر سیاست دولت به تنهایی هدایتگر بازارسرمایه نیست. وی افزود: البته باید توجه داشت که اکنون دو اتفاق سیاسی و اقتصادی مهم پیش روی بازار سرمایه است. در کنار انتخابات، مذاکرات وین نیز در کوتاه مدت می تواند روی انتظارات سرمایه گذاران و همچنین روی نرخ برابری ارز اثرگذار است.

آثار مذاکرات وین بر بازار سرمایه

محمد ابراهیم پورزرندی، عضو سابق هیات مدیره شرکت بورس، در خصوص مذاکرات وین و تأثیر آن بر بازار سرمایه گفت: قطعا نتیجه مثبت این مذاکرات به نفع بازار سرمایه خواهد بود و اولین و مهم ترین تأثیر آن، تسهیل در نقل وانتقال مراودات ارزی است که سابق بر این محدودیت های خاصی را داشت. وی ادامه داد: بسیاری از شرکت ها که در بازار سرمایه فعال هستند به جهت تحریم ها با مشکلاتی در نقل و انتقال ارز مواجه بودند که امیدواریم با به نتیجه رسیدن این مذاکرات این مشکلات برطرف شود. پورزرندی گفت: نکته مثبت بعدی حضور سرمایه گذاران خارجی ، ایجاد فرصت های سرمایه گذاری و توسعه طرح ها و تولید محصولات است که این گشایش های اقتصادی می تواند موجب اثربخشی و تسریع در این امور شود. محمد ابراهیم پورزرندی به انتخابات پیش رو و اثرپذیری بازار سرمایه از آن نیز اشاره کرد و گفت: نامزدهای انتخاباتی به تدریج در حال فعالیت هستند و امیدوارم در این خلال، به بازار سرمایه نیز توجه ویژه ای داشته باشند. بازار سرمایه هم اکنون بخش مهمی از اقتصاد است و نباید به آن به عنوان شعار تبلیغاتی نگاه کرد بلکه این بازار، بخش تأثیرگذار اقتصاد با ضریب نفوذ بالا و حضور فعالان بی شمار است . پورزرندی افزود: هم اکنون بازار سرمایه آثار و تبعات اجتماعی و اقتصادی زیادی دارد و هر تصمیمی در این بازار دارای اثراتی است. وی ادامه داد: جایگاه بازارسرمایه اکنون در سطحی است که نامزدهای انتخاباتی باید برای بورس مانند بازار پول برنامه های خود را ارائه دهند و دولت از هر جناحی که باشد بازار سرمایه اولویت اهداف اقتصادی آن است، در نتیجه سرمایه گذاران نباید از ترکیب دولت بعدی و اثر آن بر بورس نگرانی داشته باشند و در مجموع انتخابات همچون دوره های گذشته نیست و در واقع ابهام بازار محسوب نمی شود.

اگر مذاکرات به نتیجه نرسد

حمیدرضا مهرآور، مدیرعامل کارگزاری بانک سامان، به تاثیر مذاکرات وین بر بازارسرمایه اشاره کرد وبه سنا گفت: پایان خوش این مذاکرات بر اقتصاد و بازارسرمایه تاثیر بسیار مثبتی دارد. با حل و فصل مسایل موجود در این مذاکرات، قیمت تمام شده جا به جایی پول و محصولات به شدت کاهش پیدا می کند و مراودات بین المللی راحت‌تر انجام می شود. وی با بیان اینکه در چنین شرایطی منابعی که در خارج از کشور وجود دارد، به کشور برگردانده و فضای اقتصادی کشور مساعد می شود، افزود: البته در نظر داشته باشید که در این راستا باید تمهیداتی در زمینه FATF نیز اندیشیده شود، تا به تسهیل مروادات بین المللی منجر شود. مدیرعامل کارگزاری بانک سامان خروج از این مذاکرات را نیز عامل رشد بازار سرمایه دانست و افزود: طبیعتا ترک این مذاکرات از سوی طرفین سطح انتظارات تورمی را افزایش می دهد و در نتیجه مجددا شاهد افزایش قیمت ها در بازار سهام خواهیم بود.

اخبار خوب دیده نمی شود

بهروز خدارحمی، مدیرعامل شرکت سرمایه گذاری مالی سپهر صادرات معتقد است که شرایط بازار سرمایه، اخبار های مثبت و ارزندگی در این بازار به حدی زیاد است که اگر تکلیف ابهامات پیش روی کشور مشخص شود قطعا رویه مثبتی آغاز خواهد شد. خدارحمی با اشاره به اینکه شرایط فعلی باعث شده در بدترین حالت ممکن از بُعد حساسیت زمانی قرار بگیریم، افزود: متاسفانه انتخابات و مذاکرات باعث شده اخبار خوب در بازار دیده نشود. این کارشناس بازار سرمایه افزود: اخبار مثبت برای بسیاری از صنایع طی چند روز اخیر به گوش رسید. رکورد شکنی های تاریخی بین المللی برای کامودیتی ها از جمله قیمت جهانی مس را داشتیم اما اثری بر سهم های مربوطه ندیدیم. یعنی سایه ابهام بزرگ روی سر بازار است و اجازه نمی‌دهد بازار در حالت طبیعی قرار بگیرد. اخبار، تصمیمات ونرخ بازارهای جهانی در بهترین حالت است و بازار بالاخره واکنش مثبت به این موضوع ها نشان می دهد.این کارشناس بازار سرمایه به پیش بینی روند بازار سهام پرداخت و گفت: به نظر می رسد با کمرنگ شدن ابهامات طی روزهای آتی بازار سرمایه بین تمامی بازارهای موجود در کشور جذاب ترین بازار برای سرمایه گذاری باشد. وی تاکید کرد: متاسفانه تعدادی از سهامداران تصور می کنند که بازار رمزارزها پربازده تر و جذاب تر است، در صورتی که اکثر این افراد هیچ شناخت درستی از این بازار ندارند، افرادی که به سمت این بازار رفتند به دلیل نگرانی و عدم تحمل نوسانات معاملات بورسی راهی به بازار شدند در صورتی که نوسان رمزارزها به صورت ماهیتی بسیار بیشتر از بورس است، پس فردی که با نوسان بازار سهام کنار نیامده قطعا نوسان رمزارزها برایش سنگین تر است.

ترس بورس از کاهش قیمت ارز

ولی نادی قمی کارشناس بازار سرمایه با بیان اینکه مذاکرات با عربستان و خوش‌بینی نسبت به نتایج مذاکرات وین و احتمال بازگشت امریکا به برجام، چشم انداز بازارهای مختلف دارایی را بیش از پیش تحت تاثیر قرار داده به گفت: در صورت احیای برجام و رفع تحریم ها علی الخصوص در مورد فروش نفت، بانک‌ها و حمل و نقل و بیمه، در کنار آزادسازی چندین میلیارد دلار منابع بلوکه شده، انتظار می رود نرخ ارز کاهش یابد. نادی قمی با بیان اینکه بازار سهام نسبت به کاهش قیمت ارز حساس است و سایر واقعیت ها و اخبار مثبت بازار تحت شعاع این موضوع قرار گرفته، افزود: در واقع بهانه بازار سهام در قالب ترس از کاهش قیمت ارز نمود پیدا کرده است. با این حال سرمایه گذارها نباید فراموش کنند که در حال حاضر قیمت های جهانی مواد خام در وضعیت خوبی است و گزارش ها حکایت از افزایش و در بدترین حال تثبیت این قیمت ها دارد. از طرف دیگر با رفع تحریم‌ها، هزینه معاملات بین‌المللی کاهش می یابد و امکان ورود تکنولوژی و حتی سرمایه‌گذاری تسهیل می شود و سود شرکت های بورسی و فرابورسی با توجه به قیمت های فعلی مواد خام در بازارهای جهانی و حتی با میانگین نرخ ارز ۱۸ هزار تومان از امکان رشد بیش از ۵۰ درصدی برای سال ۱۴۰۰ برخوردار است. وی ادامه داد: با این حساب میانگین P/E آینده نگر بازار حدود ۷ برآورد می شود که به نظر معقول به نظر می رسد.

ابهامات پیش روی بازار سرمایه

علی اکبر امین تفرشی، مدیرعامل و عضو هیأت مدیره شرکت پارس آریان ، دو موضوع انتخابات و مذاکرات وین را از ابهامات پیش روی بازار سرمایه دانست و گفت: بازار سرمایه فارغ از بحث های مالی و اقتصادی، تاثیر عمده ای از فضای سیاسی می پذیرد و این دو رویداد در همین گروه قرار می گیرد. وی ادامه داد: اگر نتایج مذاکرات مثبت باشد، کل اقتصاد و به تبع آن بازار سرمایه تحت تاثیر فضای مثبت و صعودی قرار خواهند گرفت. مدیرعامل و عضو هیأت مدیره شرکت پارس آریان به انتخابات ریاست جمهوری نیز اشاره کرد و گفت: هم اکنون شرایط به گونه ای رقم خورده که انتخابات به عنوان یک ابهام بر بازار اثر گذار است. شاید یکی از دلایل خروج موقت سرمایه گذاران، این باشد که ترجیح می دهند دارایی خود را تا بعد از انتخابات و روشن شدن همه زوایا نقد نگه داری و ریسک خود را صفر کنند. به همین دلیل بازار سرمایه علیرغم تمام تلاش های مثبت انجام شده، روند پرشتاب صعودی را در پیش نگرفت. عضو هیأت مدیره بانک پاسارگاد تصریح کرد: البته انتخابات مهمترین مولفه اثرگذار بر بازار نیست. با این حال مشخص شدن تمام موارد یاد شده می تواند اعتماد رفته را به بازار برگرداند و سرمایه گذاران را برای خرید سهام، مطمئن کند.

مسیرهای جبران آثار منفی کاهش ارز بر بازار

محمدرضا عربی مزرعه شاهی، مدیر عامل شرکت رتبه بندی پارس کیان می گوید احیای برجام مطمئنا شرایط بهتری را پیش روی شرکت هایی که در بورس حضور دارند، قرار می دهد . البته دغدغه هایی در رابطه با کاهش قیمت ارز وجود دارد و اگر این اتفاق رخ دهد، باز با کاهش هزینه های معاملاتی و همچنین ایجاد بازار های جدید برای شرکت های بورسی اثر کاهشی نرخ دلار جبران می شود. مخصوصا شرکت های صادرات محور می توانند از فضای ایجاد شده به خوبی در جهت بهبود وضعیت خود استفاده کنند. بنابراین سهامداران باید در تصمیم گیری تمام فاکتور ها را در نظر بگیرند. رفتار هیجانی ناشی از تیترهای رسانه ای، جو سازی ها سیاسی و انتخاباتی و عدم توجه به بازار ها و قیمت های جهانی نتیجه ای جز اتلاف سرمایه ندارد. بورس بازار چند وجهی است و هرگز اثر یک رویداد و پدیده سیاسی در این بازار باقی نمی ماند.

شوک‌هایی برای احیا بورس

ترقی اقتصادی : هیات مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار با توجه به مصوبه شورای عالی بورس مبنی بر افزایش تدریجی و پیرو مطالعات صورت گرفته؛ در خصوص متقارن سازی دامنه در همین مقطع و سپس افزایش تدریجی دامنه به صورت متقارن تصمیم گرفت. از همین رو دامنه نوسان به جای +۶ و ۴- به مثبت و منفی ۵ تغییر یافت.

دامنه نوسان یکی از پر بحث‌ترین و جنجالی‌ترین مقررات بورس است. فعالان بازار سرمایه متفق القولند که دامنه نوسان منجر به تشکیل صف‌های خرید و فروش سهام می‌شود و ضربه بزرگی به نقدشوندگی بازار سهام می‌زند، اما مقامات بازارسرمایه در طول ۲ دهه گذشته بارها در مقابل این انتقادها ایستادگی کرده‌اند و دست به تغییرات معنا داری در دامنه نوسان نزده‌اند؛ حتی تغییرات ایجاد شده در دامنه نوسان صرفا با هدف کاهش نوسان‌های مقطعی انجام شده است.

البته در این بین بسیاری از تحلیلگران با تکیه بر شواهد تجربی و الگوی سایر کشورها بر این باورند که برای از بین رفتن صف‌های خرید و فروش سهام که منجر به رفتار افراطی در شاخص بورس می‌شود دامنه نوسان باید حذف یا اصلاح شود. اشاره آنها به این نکته است که دامنه نوسان ۵ درصدی منجر به اختلال در معاملات و روند عرضه و تقاضا می‌شود و به دنبال آن بازار با صف‌های خریدو فروش مواجه می‌شود. با تشکیل صف‌های خریدوفروش هیجان در بورس گسترش می‌یابد و این موضوع روندهای نزولی و صعودی بورس را تشدید می کند و در عین حال تلاطم را در شاخص بورس افزایش می دهد. این استدلال به‌ویژه در ۵ماهه نخست سال قبل که شاخص بورس بی‌مهابا در حال رشد بود و ظرف کمتر از ۵ماه ۱،۵میلیون واحد رشد کرد بیشتر از گذشته تقویت شد. سال قبل بسیاری از سهامداران غیرحرفه‌ای صرفا با تکیه بر صف‌های خریدو فروش سهام وارد بازار سهام و بعد از آن به‌دنبال نزول بورس از مردادماه با زیان‌های سنگینی مواجه شدند.

علاوه بر تحولات و تصمیمات جدید که هیات مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار گرفت؛ رئیس کل بانک مرکزی عبدالناصر همتی هم روز گذشته اعلام کرد:« بانک‌ها می‌توانند به شرکت‌های سرمایه گذاری وام بدهند؛ ضمن اینکه ۲۰۰ میلیون دلار صندوق توسعه ملی نیز باید کم کم منابع را به فروش برسانیم؛ این در حالی است که تقاضا برای ارز اکنون کم شده است؛ امروز هم به معاونت ارزی دستور دادم که هر چقدرکه از این منابع صندوق توسعه ملی فروختند، ریال آن را به صندوق تثبیت بازار سرمایه واریز کنند. او گفت: امروز (عصر دیروز) هم بورس برای دامنه نوسان تصمیماتی گرفته است که این می‌تواند کمک کننده باشد؛ این در حالی است که بالای ۵۰ درصد سهام بورس ارزنده است و اگر اعتماد را برگردانیم، وضعیت بورس بهتر خواهد شد.»

مدل های بکر و مغفول مانده بورس

امیرحسین شماعی‌زاده
کارشناس سرمایه گذاری

در کشورهای بانک‌محوری مثل ایران که حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد از تامین‌مالی از طریق بازار پول و به وسیله بانک انجام می شود، بسیاری از مدل‌های تامین‌مالی مغفول مانده‌اند که یکی از این ظرفیت‌های بکر و موثر در این زمینه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری خصوصی هستند.

در بازارهای مالی نقش واسطه‌گری منابع توسط نهادهای مالی انجام می‌شود. این نهادها منابع مازاد صاحبان‌سرمایه را به فعالان اقتصادی که با کسری منابع مالی مواجه هستند، انتقال می‌دهند.

در کشورهای بانک‌محوری مثل ایران که حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد از تامین‌مالی از طریق بازار پول و به وسیله بانک انجام می شود، بسیاری از مدل‌های تامین‌مالی مغفول مانده‌اند که یکی از این ظرفیت‌های بکر و موثر در این زمینه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری خصوصی هستند.

مدل تامین‌مالی از طریق صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی روشی نسبتا نوین و تا حد زیادی شبیه به مدل تامین‌مالی از طریق صندوق سرمایه‌گذاری جسورانه است، اما تفاوت‌هایی در مخاطبان این صندوق‌ها و استراتژی‌های آن‌ها وجود دارد.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری جسورانه معمولا به دنبال سرمایه‌گذاری در استارتاپ‌ها و کسب‌وکارهای جوانی هستند که پتانسیل رشد بلندمدت دارند، ولی مخاطب صندوق‌های سرمایه‌گذاری خصوصی شرکت‌های بلوغ یافته هستند. صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی متشکل از تیم باتجربه‌ای از متخصصان مالی است که از طریق ارزیابی موشکافانه، شرکت‌هایی که دارای پتانسیل‌های مناسب رشدی هستند را پیدا و تلاش می‌کند، سهام مدیریتی آن را با افق سرمایه‌گذاری ۲ تا ۷ ساله خریداری کند.

سپس این تیم حرفه‌ای هم‌پای موسسان اصلی شرکت تلاش می‌کند تا شرکت مورد نظر را رشد دهد و در مرحله بلوغ مدنظر از شرکت خارج شود. روش‌های خروج صندوق معمولا از طریق انتشار عمومی سهام یا فروش به سرمایه‌گذاران خصوصی است.

در حال حاضر در کشور ما دو صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی با نام‌های اعتبارسرمایه نوآفرین و ثروت‌آفرین فیروزه مورد پذیره‌نویسی قرارگرفته‌اند. همچنین اولین سرمایه‌گذاری در این حوزه به تازگی توسط صندوق اعتبارسرمایه نوآفرین و در یک شرکت دارویی انجام پذیرفته است.

معامله واحدهای این صندوق‌ها با توجه به ETF بودن آن‌ها از طریق سایت TSETMC و با نمادهای نوآور و ثروت امکان‌پذیر است. باتوجه به تجربه موفق این صنعت در بازار کشورهای توسعه یافته، شروع فعالیت این صندوق‌ها در کشورمان نوید موفقیت‌های درخشانی را به جهت انتقال موثر منابع به اقتصاد واقعی و ایجاد بازدهی‌های فوق‌العاده برای را سرمایه‌گذاران می دهد.

سازوکار حرکت طلا از بازار فیزیکی به گواهی سپرده کالایی

محمد کشتی‌آرای
نایب‌رئیس اتحادیه فروشندگان طلا و جواهر تهران

تکانه‌های اثرگذار در بازارهای جهانی در کنار برخی رویدادها در بازارهای موازی نظیر ارز و سکه زمینه‌ساز تغییر تقاضای موجود در معاملات طلای آب‌شده به شمار می‌رود. میزان عرضه طلای آب‌شده در بازار داخلی به اندازه‌ای است که بتواند مقداری بیش از حجم تقاضای واقعی بازار را پوشش دهد، همان‌طور که تجربه ماه‌های اخیر در این بازار به وضوح این واقعیت را تایید کرد. در حال حاضر، بازار آزاد به عنوان مهم‌ترین بستر برای دادوستد طلای آب‌شده شناخته می‌شود. چنانچه سیاست‌ها، خواهان هدایت معاملات این فلز گرانبها به بستر رسمی بورس کالای ایران باشد، لازم است که به پیش‌نیازهای آن توجه خاصی شود. مطالعه روند معاملاتی بازار آزاد این محصول نشان از آن دارد که به دلیل ویژگی‌های فنی طلا و نوسانات لحظه به لحظه آن سرعت این معاملات بسیار مهم ارزیابی می‌شود. بنابراین اگر در کنار هدایت سرمایه‌گذاران به زنجیره معاملاتی طلای بورس کالا به دنبال فراهم کردن بستری برای تامین مالی واحدهای تولیدی این صنف نیز باشیم، لازم است که با آگاهی کامل از شرایط معاملاتی آن اقدام به طراحی سازوکارهای ابزار مالی طلا شود.

عملیاتی کردن معاملات گواهی سپرده شمش طلا در بورس کالا نیازمند درایت خاصی است که با بررسی و تحلیل کارشناسی می‌توان نتیجه موفقیت‌آمیزی را حاصل کرد. در گام اول لازم است طراحی سازوکارها به شکلی انجام گیرد که اعتماد معامله‌گران این بازار به معاملات بورس کالا در زمینه دادوستد شمش طلا افزایش یابد. در حال حاضر که بورس اوراق بهادار برای مدتی با افت شاخص همراه شده، تا حدودی سیگنال بی‌اعتمادی نسبت به بازار سرمایه مخابره می‌کند. از این‌رو ابتدا نیازمند ساختاری هستیم که ابزارهای مالی بورس کالا برای مبادله دارایی‌های مبتنی بر طلا در سایه آن بتوانند از ساختاری مشخص پیروی کنند. نکته دیگر مورد تاکید کارشناسان، تاثیرپذیری معاملات بورس از بازار فیزیکی است. بنابراین معاملات باید به‌گونه‌ای باشد که اخلال در نظم بازار ایجاد نکند تا بتوان دورنمای مثبتی برای توسعه ابزارهای مالی بورس کالا ترسیم کرد.

اینکه طلا در دیگر کشورها به عنوان ابزاری سرمایه‌ای در بورس‌های کالایی فعال است، می‌تواند الگوی خوبی برای کشور ما باشد. همان‌طور که در معاملات سکه نیز این امر تصدیق شده است؛ اما سازوکار بازار در کنار بورس کالا در اقصی نقاط دنیا به شکلی است که به تعادل بازار کمک می کند و فاصله قیمتی خرید و فروش در سطوح حداقلی است. بنابراین اگر سازوکاری طراحی شود که در جهت تحت تاثیر قرار دادن مثبت بازار باشد، بدیهی است که موفق خواهد شد.

تجربه نشان داده است فعالان بازار به دلیل سرعت عملی که در دادوستدهای خود دارند برای ورود به بازار ابزارهای مالی بورس کالا تاحدودی با دشواری مواجه‌اند و به این ترتیب از نظر زمان‌بندی با بازه ای طولانی مدت‌تر از معاملات فیزیکی بازار آزاد روبه‌رو هستند.

در حال حاضر یک واحد تولیدی که نیازمند شمش طلا است با وقفه بسیار کوتاه و حتی کمتر از یک ساعت می‌تواند آن را از بازار آزاد تهیه و تامین کند، در حالی که این روند در بورس کمی زمان‌بر است. در نتیجه باید با تسریع روند ها، اعتماد فعالان صنوف طلا به معاملات بورسی را جلب کرد و با معرفی جامع و شفاف کردن نحوه معاملات بازار ابزارهای مالی بورس کالا، اطمینان به دسترسی سریع تولیدکنندگان به شمش طلا را تقویت کرد. بنابراین سرعت عمل در دادوستدها، می‌تواند موفقیت ابزارهای مالی در بورس کالا را افزایش دهد.

در عین حال ورود به بازار گواهی سپرده شمش طلا برای سرمایه‌گذاران می‌تواند بستر خوبی برای سرمایه‌گذاری مهیا کند که به متنوع‌سازی پرتفوی آن ها می‌انجامد، اما برای فعال این صنف که به طور فیزیکی به شمش طلا نیاز دارد، سرعت عمل در دادوستد بسیار مهم است. باید امیدوار باشیم که ابزارهای مالی شمش طلا در بورس کالا می‌تواند نقدینگی‌های سرگردان این بازار را به سمت خود جذب و واسطه‌گری را از بازار آزاد تا حد زیادی حذف کند، اما برای آنکه بتوان انگیزه معاملاتی در بستر بورس کالا را میان تولیدکنندگان صنوف طلا نیز بالا برد، لازم است تا سرعت عمل دادوستد شمش طلا افزایش یابد که امیدواریم این رویه رقم بخورد.

دیدگاه

پروژه‌ای شکست خورده به نام خصوصی‌سازی

حسین سلاح‌ورزی
نایب رئیس اتاق ایران

خصوصی سازی در ایران پروژه ای شکست خورده است؛ زیرا در جایگاه یک سیاست، نه فلسفه و هدف آن به درستی از سوی سیاستگذاران و افکار عمومی درک شد و نه اعتقادی به این فلسفه وجود داشت. مردم و سیاستمداران، تنها و تنها تحقق هدف این سیاست را می خواستند و می‌خواهند (پول نقد در خزانه دولت و معاش مرفه برای ملت) بدون اینکه آماده پذیرش الزامات و قیودی باشند که در فلسفه آن نهفته است. درست مانند کودکی که می‌خواهد پرواز کند؛ اما از طرفی فاقد آن سطح از بلوغ عقلی است که بپذیرد آدمیزاد پر و بالی ندارد و طرف دیگر توانی برای رساندن خودش به فرودگاه و هواپیما و در نهایت استفاده مناسب از ابزار صحیح برای پرواز ندارد.

خصوصی سازی یک ضلع از مثلث اقتصاد پویا و توسعه گراست. دو ضلع دیگر این مثلث آزادسازی و نهادسازی هستند. قاعده این مثلث آزادسازی است. آزادسازی زیربنای ساختن اقتصادی پویا و توسعه گراست. آزادسازی اقتصادی اجازه می دهد بازار به وظیفه ذاتی خودش برای تخصیص بهینه منابع در نظام اقتصادی عمل کند و از سوی دیگر «کارآفرینی» را بعنوان یک نهاده حیاتی تولید ارزش افزوده در اقتصاد امروز، به مناسبات تولید و تجارت تزریق می کند.

قاعده مثلث اما در ایران به دلایل مختلفی مشمول بی مهری و حتی دشمنی است. دلایل مفصلی که شرح آنها در این مقال کوتاه نمی گنجد اما، خروجی این بی علاقگی و بی اعتقادی به فلسفه آزادسازی اقتصادی همین شیر بی یال و دم و اشکمی است که ما نام خصوصی سازی بر روی آن گذاشته ایم.

کارخانه یا شرکتی به یک فعال اقتصادی بخش خصوصی واگذار می‌شود و از فردا صبح، و حتی چه بسا پیش از تکمیل فرایند واگذاری، هزار مدعی ریز و درشت، گاهی با تمسک به قوانین متعدد و فاقد منطق اقتصادی و مزاحم تولید کشور، و گاه بی هیچ مستمسک و بهانه حتی، صرفا با تکیه به جایگاه و قدرتی که دارند؛ به سراغ خریدار نگون بخت شرکت/کارخانه می آیند که اینجا را باید چنین و چنان اداره کنی و بعضی از این شرطها حتی در خود قرارداد واگذاری درج می شود!

یک نفر هم نیست که محض رضای خدا به حضرات بگوید: عزیزان شما مگر از این کار چیزی می دانید؟ شما، بویژه عزیزان دولتی، اگر به رموز و فنون مدیریت بنگاه و چرخاندن چرخ تولید و تجارت واقف بودید که کار بنگاه و کارخانه تحت مدیریت مدبرانه تان به ورشکستگی و افلاس و رکود نمی رسید که بعد از به ته دیگ خوردن کفگیر رانت و حمایت دولتی، برایش بدنبال مالک جدید در بخش خصوصی باشید تا بلکه مال مرده نقد شود.

شکی نیست که در این واگذاری ها باید نهایت دقت در حفظ حقوق عمومی (یا همان حق دولت به معنای وسیع کلمه) و حقوق جامعه انجام شود؛ اما راهش مداخله در راه و رسم اداره یک فعالیت اقتصادی یا تعیین تکلیف برای اموالی که خودتان همین چند صباح پیش به دیگری واگذار کرده اید نیست.

حقوق عمومی از مسیر تقویت نظام حکمرانی شرکتی در دولت (قوه مجریه) و ارتقای نظام مدیریت و نظارت مالیه عمومی در هر سه قوه محقق می شود و تضمین کننده حقوق جامعه نیز ساختن یک نظام حسابداری اجتماعی کارامد و قابل اتکاست. در فقدان این نظامات سه گانه، یعنی حکمرانی شرکتی قوه مجریه، مدیریت و نظارت مالیه عمومی و حسابداری اجتماعی، که دو تای اول فشل و ناقص و سومی به کل ناموجود است، قهرمان بازی سیاستمداران و سیاستگذاران و گرفتن یقه خریدار اموال سابقا دولتی به اسم احقاق حقوق مردم تنها خصوصی سازی را از اهداف سیاستی خود دورتر و دورتر می کند.

ساختن این سه گانه اخیر هم البته الزاماتی دارد که ریشه ای ترین آنها، همانطور که در ابتدای این یادداشت ذکر شد اعتقاد سیاستگذاران اقتصادی کشور به «آزادی اقتصادی» بعنوان یک اصل حقوقی متین و یک ضرورت اساسی برای توسعه کشور است. روزی که این اعتقاد و التزام خود را در بازتعریف وظایف و حقوق و محدودیتهای متقابل دولت و فعالان بخش خصوصی و نیز در بازتعریف مناسبات اقتصاد سیاسی کشور نشان داد؛ می توان به آینده پروژه خصوصی سازی و البته به قرار گرفتن کشور در مسیر تحقق آرمان «پیشرفت و عدالت» امیدوار شد. پیش از آن، هر که بیاید و هر که برود، هر چه بگویند و هر چه بشنویم، آش همین است و کاسه همین.

عملکرد بانک مرکزی در حمایت از بازار سرمایه

محمد مهدی سماواتی
دکتری حقوق مالی دانشگاه تهران

حال این بحران در بخش پولی باشد یا در بخش مالی و بازار سرمایه. جدای از اینکه نقش موثر بانک مرکزی ایران در وقوع بحران بازار سرمایه با خروج غیر متعارف منابع نقدینگی بازار توسط دولت و فشار بالای عرضه اوراق بدهی دولتی قابل چشم پوشی نیست، ذات حضور بانک مرکزی حل چنین بحران هایی است. حل بحران به معنی مثبت کردن بازار نیست بلکه به معنای برگرداندن اعتماد، آرامش و ثبات در سیاست های کلان اقتصادی همچون نرخ ارز، نرخ تورم انتظاری و نرخ بهره بر مبنای صلاحدید کلی اقتصاد است.

بدون شک بانک های تجاری با ورود به عملیات بازار باز اوراق بدهی دولتی می توانستند تا حد بسیار زیادی فشار وارده بر بدنه صندوق های سرمایه گذاری و الزام آن ها مبنی بر خرید اوراقی که دولت حراج می کند، حل کرده و به انضباط مالی بانک ها در رعایت سقف سود سپرده های بانکی نیز نظارت کند. اما آنچه در میدان عمل شاهد آن هستیم حمایت تمام عیار ریاست بانک مرکزی از بانک ها در جهت حل مشکلات با استفاده از بازار سرمایه به عنوان محلی برای حل بحران بانک ها است که به هیچ عنوان رنگ و بوی حمایت از بازار سرمایه ندارد و در این روش حل بحران منافع ۵۷ میلیون سهامدار در خطر نابودی قرار گرفت. لازم به ذکر است که اندازه بازار سرمایه ما در شرایط فعلی آنقدر بزرگ شده است که بدون شک در سال های آینده نقش راهبردی اقتصاد ایران از بانک محوری به سمت بورس محوری تغییر جهت خواهد داد و قطعا بازهم شاهد این تقابل و رقابت بین بازار پول و سرمایه در ساله های آتی نیز خواهیم بود. در این برهه نقش موثر مجلس محترم شورای اسلامی در تدوین قوانین موثر که شأن بازار سرمایه را در اقتصاد به درستی تبیین کند بیش از گذشته حس می شود.

اخبار کوتاه

آمادگی بانک دی برای تأمین مالی گروه صنعتی میهن

ترقی اقتصادی: در راستای حمایت از تولید داخلی و توسعه تعاملات با تولیدکنندگان داخلی مدیرعامل بانک دی به همراه جمعی از مدیران این بانک، از گروه صنعتی میهن بازدید کرد. برات کریمی، مدیرعامل بانک دی، با هدف گسترش دامنه ارائه خدمات مالی و بانکی و حمایت از تولید داخلی از گروه صنعتی میهن دیدار و با ایوب پایداری، مؤسس و بنیانگذار این شرکت، به گفت‌وگو نشست.مدیرعامل بانک دی در این دیدار بر تداوم همکاری بانک دی با این گروه صنعتی برای تأمین مالی طرح‌های جدید و توسعه‌ای این شرکت تأکید کرد. گفتنی است در این بازدید، رحیم طاهری عضو هیئت‌مدیره، ابوالفضل رضایی، معاون اعتبارات و همت‌الله حسین‌زاده، سرپرست مدیریت امور شعب بانک دی نیز حضور داشتند.

خدمات متنوع و مکانیزه بانک سینا ویژه شرکت ها و سازمان ها

ترقی اقتصادی: بانک سینا با پیاده سازی زیرساختها و بسترهای نوین بانکی، امکان بهره مندی از خدمات بانکی در تمامی ساعات شبانه روز را برای شرکت ها، سازمانها و موسسات نیز فراهم آورده است. در کنار خدمات متنوعی که ویژه مشتریان حقیقی از سوی این بانک تدارک دیده شده شرکت‌ها و سازمان ها نیز می توانند از این امکانات استفاده نمایند.شرکت های حقوقی با استفاده از وب سرویس های تهیه شده توسط بانک سینا می توانند نسبت به دریافت اقلام اطلاعاتی مورد نیاز خود به صورت سیستمی اقدام نمایند یا سامانه های حسابداری و مالی خود را به سپرده نزد بانک سینا به صورت اتوماتیک متصل نمایند. از این طریق امکان دریافت صورت حساب و انجام عملیات انتقال وجه‌های عادی، پایا و ساتنا متناسب با نرم افزارهای کاربری مشتری وجود دارد و برای دریافت خدمات یادشده نیازی به استفاده از نرم افزارهایی چون اینترنت بانک، همراه بانک یا تلفنبانک نیست.

خرید ۱۵هزار کالای تجهیزات پزشکی توسط بانک مهر ایران

ترقی اقتصادی: بانک مهر ایران در راستای مسئولیت اجتماعی خود و کمک به مقابله با کووید۱۹ حدود ۱۵هزار قلم تجهیزات پزشکی خریداری کرد و در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گذاشت.آئین رونمایی از مشارکت بانک قرض‌الحسنه مهر ایران در طرح شهید سلیمانی وزارت بهداشت، درمان، آموزش و پزشکی در راستای پیشگیری از شیوع بیماری کرونا با حضور مرتضی اکبری مدیرعامل بانک مهر ایران، حسن تلیکانی عضو هیأت مدیره این بانک، علیرضا رییسی معاون بهداشت و سیما سادات لاری، معاون فرهنگی دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار شد.مرتضی اکبری، مدیرعامل بانک مهر ایران در این مراسم اظهار کرد: با رویکردی که هیأت مدیره بانک مهر ایران داشته‌اند، این بانک از چهار سال گذشته تا کنون کارهای قابل توجهی در حوزه مسئولیت اجتماعی انجام داده است. ساخت خانه بهداشت، ساخت مدرسه، پرداخت تسهیلات به زنان سرپرست خانوار و خرید وسایل آموزشی برای دانش‌آموزان مناطق محروم برخی از این اقدامات بوده‌اند. مهم‌ترین اقدام بانک در این حوزه سال گذشته انجام شد که بیمه کردن ۵۰۰هزار خانه روستایی بود.

تراز مثبت بانک ملت در فروردین ۱۴۰۰

ترقی اقتصادی: بانک ملت در فروردین ۱۴۰۰، حدود سه هزار و ۶۸۵میلیارد تومان درآمد از تسهیلات اعطایی خود کسب نمود. تراز این بانک در این ماه هزار و ۶۶۰میلیارد تومان مثبت شد.بانک ملت در فروردین ۱۴۰۰، حدود سه هزار و ۶۸۵میلیارد تومان درآمد از تسهیلات اعطایی خود کسب کرد که این رقم نسبت به ماه گذشته حدود ۴۴درصد کاهش و نسبت به فروردین ۹۹، ۷۱درصد افزایش یافته است.سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری بانک ملت، در فروردین سال جاری با افزایش ۶۸درصدی در مقایسه با دوره مشابه سال قبلی به رقم دو هزار و ۲۵میلیارد تومان رسید. همچنین این رقم نسبت به اسفند سال ۹۹، ۶۴درصد افت کرده است.با نگاهی به درآمد تسهیلات اعطایی و سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری بانک ملت می‌توان گفت که درآمد عملیاتی این بانک در فروردین ماه با رشد ۶۱درصدی نسبت به اسفند، به هزار و ۶۶۰میلیارد تومان رسیده است. همچنین این رقم نسبت به فروردین ۹۹، بیش از ۷۱درصد جهش داشته است.بانک ملت در فروردین حدود ۶۴۱هزار و ۴۵۰میلیارد تومان سپرده‌های گوناگون دریافت کرد. این رقم با افت ۴۱درصدیدر مقایسه با اسفند ۹۹، و رشد ۱۱۲درصدی آن نسبت به فروردین همان سال است.

مشارکت بانک مسکن در بزرگترین پروژه شهرک سازی

ترقی اقتصادی: دکتر شایان مدیرعامل بانک مسکن از اختصاص سه هزار میلیارد تومان به پروژه ۱۰هزار واحدی شهر بندرعباس خبرداد. مدیرعامل بانک مسکن در آیین آغاز عملیات اجرایی بزرگترین پروژه تولید مسکن کشور در شهر بندرعباس گفت: نقش بانک ها در تحقق شعار سال به سزا و کلیدی است.دکترمحمود شایان در آیین آغاز اجرای بزرگترین طرح تولید مسکن کشور در بندرعباس که با حضور مهندس اسلامی وزیر راه و شهرسازی انجام شد افزود: طبق فرموده مقام معظم رهبری که امسال را سال تولید، پشتیبانی ها و مانع زدایی ها نامگذاری کرده اند، بانک ها می توانند در همه این بخش ها موثر واقع شوند.دکتر شایان اظهارداشت: برای تحقق این شعار و در بخش مانع زدایی ها در بانک مسکن کمیته ای تشکیل شده است که این موضوع را بررسی و موانع را از سر راه تولید بردارد.وی خاطر نشان کرد: برای نخستین بار در کشور، برای این پروژه که ۱۰هزار واحد بوده و در زمینی به مساحت ۳۵۰ هکتار ساخته می شود، بانک مسکن برای هر واحد مسکونی مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان تسهیلات پرداخت می کند که در مجموع برای این پروژه ۱۰هزار واحدی، سه هزار میلیارد تومان اختصاص می یابد.

صعود ۵۰درصدی درآمد عملیاتی بانک صادرات

ترقی اقتصادی: بانک صادرات در فروردین ماه سال جاری بیش از ۴۸۰میلیارد تومان درآمد عملیاتی شناسایی کرد. این بانک در این مدت دو هزار و ۳۰۰میلیارد تومان درآمد تسهیلات اعطایی نیز کسب کرد.در نخستین ماه سال ۱۴۰۰، بانک صادرات بیش از ۴۵۲هزار میلیارد تومان سپرده‌های گوناگون جذب کرد که این رقم نسبت به اسفند ۹۹، ۴۱درصد و نسبت به دوره مشابه سال گذشته ۴۸درصد کاهش یافته است. همچنین این بانک در این مدت نزدیک ۱۸هزار میلیارد تومان تسهیلات اعطا کرد که نشان از کاهش ۶۱درصدی نسبت به اسفند ماه ۹۹ دارد. با این حال این رقم نسبت به فروردین ماه سال ۹۹، ۶۱درصد افزایش یافته است. بانک صادرات در فروردین ماه، دو هزار و ۳۰۰میلیارد تومان از تسهیلات اعطایی درآمد کسب کرد که این رقم حاکی از کاهش ۲۲درصدی نسبت به ماه گذشته و افزایش ۶۷درصدی آن نسبت به فروردین ۹۹ است. به این ترتیب روند رشد درآمد تسهیلات اعطایی بانک صادرات در سه ماه اخیر، متوقف شده است.

بانک ملی ایران به مدرسه سازی افتخار می کند

ترقی اقتصادی: مدیرعامل بانک ملی ایران با تاکید بر این که تعلیم و تربیت همه مردم جامعه از «مدرسه» آغاز می شود و دانش آموزان امروز، با تلاش معلمان، مدیران و آینده سازان کشور هستند گفت: طبیعی است که هر چه سرمایه گذاری در حوزه آموزش و پرورش بیشتر باشد، آینده جامعه بیش از پیش تضمین خواهد شد؛ از این رو بانک ملی ایران با شناخت دقیق اهمیت این موضوع، از هیچ تلاشی برای بهبود فضای آموزشی کشور دریغ نکرده است و به مدرسه سازی افتخار می کند. محمدرضا حسین زاده که همزمان با فرارسیدن روز معلم سخن می گفت با بیان این که بانک ملی ایران در عمل به مسئولیت اجتماعی خود، همواره مدرسه سازی و کمک به توسعه فضاهای آموزشی را به عنوان یک اولویت جدی در نظر گرفته و سالیانه مقادیر قابل توجهی از منابع در اختیار را به این منظور تخصیص می دهد، اظهار کرد: اقدامات بانک ملی ایران در حوزه مدرسه سازی آن قدر وسیع بوده که بارها توسط مقامات رسمی دولت و وزارت آموزش و پرورش مورد تقدیر قرار گرفته است.

بانک سپه با تمام ظرفیت در خدمت توسعه کشور

ترقی اقتصادی: مدیرعامل بانک سپه با صدور پیامی ضمن آرزوی قبولی طاعات و عبادات برای هم‌وطنان عزیز در ماه مبارک رمضان و لیالی عزیز قدر، سالروز تأسیس این بانک را به مردم شریف ایران، مشتریان و کارکنان شاغل و بازنشسته بانک دیرپای سپه تبریک گفت.در پیام محمدکاظم چقازردی آمده است: ان‌شاءالله تقارن ماه مبارک رمضان و لیالی پرفیض قدر با سالروز تأسیس نخستین بانک ایرانی موجب ارتقاء خدمت و اثرگذاری بیش‌ازپیش در توسعه و پیشرفت اقتصادی نظام مقدس جمهوری اسلامی شود.وی همچنین اظهار داشت: بانک سپه در آستانه یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین سال‌های فعالیت خود در عرصه بانکی و اقتصادی قرار دارد.مدیرعامل بانک سپه افزود: به نتیجه رسیدن مأموریت ملی و مهم ادغام، بانک سپه را در آستانه یک صدسالگی تأسیس خود با انباشت تجربه و افزایش ظرفیت‌های انسانی جوان، باانگیزه و منابع سپرده‌ای قابل‌توجه قرار داده و این بانک قدرتمندتر از گذشته برای نقش‌آفرینی در عرصه اقتصادی و بازار پولی کشور مصمم است.

کاربری های مختلف بلاکچین و ارزهای دیجیتال

رفتارهای ناشیانه در مواجهه با بلاکچین

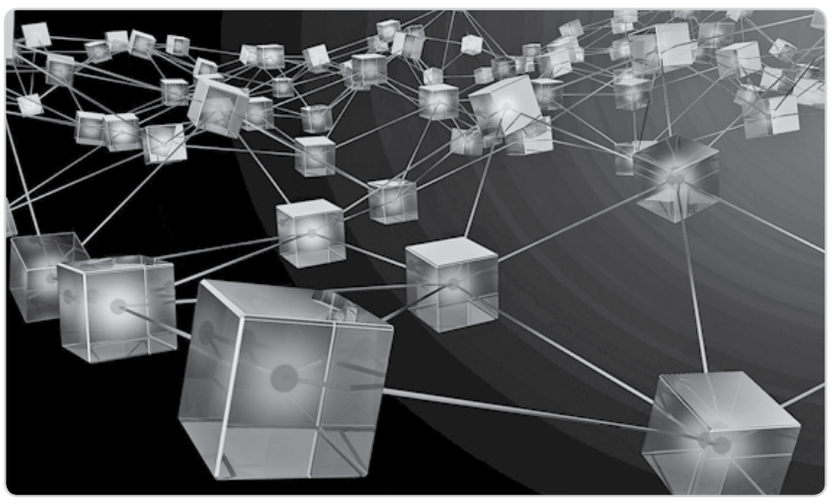

ترقی اقتصادی : مسئله ارزهای دیجیتال، تنها محدود به خرید و فروش و نوسان گیری نیست. هر ارز دیجیتال بخشی از یک پروژه است. پروژه ای که تغییری در جهان فناوری ایجاد می کند.

دکتر حسین بیانی، محقق اکونوفیزیک از کاربری های مختلف بلاکچین و ارزهای دیجیتال می گوید. به گفته این پژوهشگر و استاد دانشگاه، درک مسئولان از ارزهای دیجیتال ناشی از خرده اطلاعاتی است که دانشی اندک را برای آن ها رقم زده است. متاسفانه این دانش اندک مبنای تصمیم گیری درباره فناوری است که انقلابی در جهان ایجاد کرده است. انقلابی که با این رویکردهای سطحی، راه طولانی تا بهره مندی اقتصاد ایران از آن در پیش داریم.

وی در ادامه تصریح کرد : اظهارنظرهایی که در مسئولان حتی در سطح کلان، درباره ارزهای دیجیتال و بلاکچین مطرح می کنند، غیرتخصصی است. اغلب مسئولان به طور کامل از وضعیت اکوسیستم ارزهای دیجیتال آگاهی ندارند و متاسفانه براساس دانشی که با دریافت خرده اطلاعاتی در این باره شکل گرفته، درباره موضوعات مربوط به رمزارزها تصمیم می گیرند. آگاهی مسئولان در این باره نه عمیق است و نه گسترده. به نظر من، این رویکرد مسئولان به نفع کشور و توسعه اقتصاد آن نیست.

دکتر حسین بیانی افزود : اگر کمی مسئله را باز کنیم، به خوبی درک می کنیم که ریشه چنین رویکردی در چیست و چطور می توان آن را تغییر داد. مسئله رمزارزها صرفا محدود به خرید و فروش بیت کوین و سود بردن از رشد قیمت و نوسان آن نیست. ارزهای دیجیتال یک انقلاب در فناوری است. رمزارز موج جدید فناوری است و اگر به دنبال بهره گیری از آن به نفع اقتصاد کشوریم، باید با این رویکرد با این موج تازه در فناوری برخورد کنیم. داستان ارزهای دیجیتال با بیت کوین آغاز شده است. هدف اصلی اصلی و نهایی سازندگان آن این بوده که بیت کوین در کنار طلا، به عنوان ذخیره ارزش در جهان مطرح شده و چه بسا جایگزین طلا شود. افرادی با همین هدف بیت کوین را توسعه دادند. اما پس از آن، نسل دوم بلاکچین با ارز دیجیتال اتریوم ظهور کرد. درواقع حدود چهار تا پنج سال پس از بیت کوین اکوسیستم ارزهای دیجیتال ظرفیت های واقعی خود را نمایان کرد و نشان داد تا چه اندازه اقتصاد جهان، اینترنت و فضای کسب وکار را متحول می کند. از آن زمان به بعد اکوسیستم ارزهای دیجیتال، بزرگ و بزرگتر شده است و فرایند توسعه آن هنوز ادامه دارد.

وی در خصوص پیامدهای اقتصادی و تحولات مالی بلاکچین گفت : تحولاتی که بلاکچین و اکوسیستم ارزهای دیجیتال ایجاد کرده صرفا محدود به مسائل مالی و اقتصادی نیست. علاوه بر کسب وکارها و صنایع، خدمات دولتی هم با اتکا به بلاکچین تغییر می کند که سازمان های بهداشتی و نظام سلامت از جمله آن هاست. اکوسیستم ارزهای دیجیتال تا اندازه ای اثربخش است که در این باره استانداردهایی تعیین و طبقه بندی هایی انجام شده است. پس از همه گیری کرونا، با تصمیم پارلمان اتحادیه اروپا قرار شد همه شرکت‌ها، سازمان ها و نهادهای اروپایی برای مبارزه با همه گیری این ویروس و غلبه بر آن از ده فناوری در عرضه بهینه خدمات خود استفاده کنند که دومین فناوری در این فهرست، فناوری بلاکچین بود. این فناوری در کنار اینترنت اشیاء، ربات‌ها و هوش مصنوعی قرار است به بشر برای غلبه بر یکی از بزرگترین چالش های تاریخ کمک کند. بنابراین می بینیم که دنیا به خوبی دریافته چه ظرفیتی در اکوسیستم ارزهای دیجیتال و بلاکچین وجود دارد.

محقق اکونوفیزیک یاد آور شد : متاسفانه سطح درک ما از این تحول بزرگ کمتر از دیگر کشورهاست اما می توان با اتکا به رسانه ها به مردم و سیاستمداران و کارگزاران در این باره آگاهی داد. برگزاری سیمنار و استفاده از ظرفیت شبکه های اجتماعی هم به توسعه این فناوری و نشر آگاهی درباره آن کمک می کند. ماجرای رمزارزها و مبادله و معامله آن و ذخیره دارایی ها در قالب رمز ارز یک روی سکه است. مردم کمتر می دانند هر کدام از این رمزارزها یک پروژه است پروژه ای که تحولی بزرگ در جامعه ایجاد می کند.

دکتر حسین بیانی، محقق اکونوفیزیک به عنوان یک شخصیت دانشگاهی در خصوص توسعه ارزهای دیجیتال در ایران گفت : من موافق توسعه بلاکچین و رمزارزها در کشور هستم و به نظر من، باتوجه به شرایط اقتصادی کشور اکوسیستم ارزهای دیجیتال برای ما خوب است. اما تا زمان بهره مندی اقتصاد ایران از این فرصت راه طولانی در پیش داریم که با رفتارهای ناشیانه مسئولان، طولانی تر هم می شود. یک نمونه از این رفتارها درباره صنعت ماینینگ انجام شده است. وزارت صمت این صنعت را به رسمیت شناخته اما هیچ حمایتی از صنعتگران وجود ندارد، با این حال صرف به رسمیت شناختن این صنعت هم کار بزرگی است. طرف دیگر ماجرا در اکوسیستم ارزهای دیجیتال، صرافی ها، عرضه اولیه و ICO یا عرضه اولیه توکن هاست که در کشور ما ممنوع شده است درحالیکه عرضه اولیه توکن ها می تواند تحول بزرگی در اقتصاد ما ایجاد کند. فواید اکوسیستم ارزهای دیجیتال برای بشر به اندازه ای زیاد است که بهتر است درباره ملاحظات تجدید نظر کنیم. البته من مخالف کنترل و نظارت لازم برای جلوگیری از بروز تخلف نیستم اما دغدغه های امنیتی نباید باعث شود از فواید این فناوری صرفه نظر کنیم.

وی ادامه داد :از سال۲۰۱۷، با عرضه اتریوم و قرار گرفتن قراردادهای هوشمند روی بلاکچین همه چیز تغییر کرد. اما این یعنی چه؟ روزانه در سراسر جهان هزاران و میلیون ها قرارداد خرید و فروش و ... انجام می شود که علاوه بر طرف فروشنده و خریدار به یک نفر سوم به عنوان واسطه انجام قرارداد نیاز دارد تا مشکلات حقوقی آتی، گریبان گیر طرف های معامله نشود. از جمله این مشکلات، تغییر در مفاد قراردادها یا عدم پرداخت پول یا عدم تحویل کالا و غیره است. اما در بلاکچین کافی است دونفر قرارداد را به طور هوشمند در بلاکچین اجرا کنند. با اجرای قرارداد در بلاکچین، امکان هر نوع تغییر و تقلب در قرارداد از بین می رود و پس از انتقال پول، سند قرارداد به طور اتوماتیک حفظ می شود درحالیکه امکان هیچ دستکاری و تغییری در آن وجود ندارد. از بلاکچین قراردادهای هوشمند با ارز اتریوم می توان در همه زمینه های اقتصادی، املاک تا بیمه استفاده کرد. تاریخچه سندی که به عنوان قرارداد هوشمند در بلاکچین صادر می شود، شفاف و در دسترس همه، غیرقابل هک و غیرقابل دستکاری است. همین خاصیت باعث شده سازمان های مالیاتی در حوزه هایی مثل املاک، بیمه و ارث از این فناوری استقبال کنند و همین حالا هم در ایالات متحده آمریکا این فناوری در این زمینه ها مورد توجه قرار گرفته است. بلاکچین در صنعت، در زنجیره تامین قطعات کاربردی است و قابلیت حفظ همه مشخصات قطعات را از کارخانه ها تا زمان رسیدن به دست مشتری دارد و کسی نمی تواند مشخصات مربوط به محصول را که در قرارداد هوشمند ثبت شده، تغییر دهد. بلاکچین برای کسب وکارهایی که امکان عرضه سهام در بورس را ندارند اما می خواهند از فرصت جمع سپاری استفاده کنند، کاربردی است. این شرکت ها می توانند با نظارت صرافی ها معتبر یا بانک مرکزی از بلاکچین برای عرضه اولیه توکن استفاده کنند و از محل خرید توکن ها، برای انجام پروژه ها سرمایه جذب کنند. این کاربری بلاکچین از چهارسال پیش با نظارت صرافی های بزرگ در جهان آغاز شده است و بازی های رایانه ای یک نمونه از آن هاست. بعضی از این بازی ها از فیلم های هالیوودی پرفروش تر و پردرآمدتر است. همین فرصتی برای ما ایرانی هاست چراکه نیروی انسانی کارآزموده و ماهری در حوزه بازی نویسی داریم و می توانیم از این فرصت برای جذب درآمد ارزی استفاده کنیم. اینکه ما در سال، پنج بازی رایانه ای در شبکه بلاکچین عرضه کنیم که درآمد آن از فروش یک فیلم سینمایی هالیوودی بیشتر است، نکته قابل تاملی است. در ضمن این نمونه هایی بسیار ساده از ظرفیت بلاکچین برای توسعه اقتصادی است. کاربردهای بلاکچین بسیار فراتر از این حرف هاست.

حسین بیانی، محقق اکونوفیزیک درباره کاربردهای غیراقتصادی بلاکچین گفت : بلاکچین در زمینه سیاست و اجتماع هم کاربردی است. از دوره بعد، انتخابات در ایالات متحده آمریکا روی بلاکچین انجام می شود چراکه این فناوری ضامن شفافیت و اطمینان است. هم چنین انواع و اقسام رای گیری ها را می توان با اتکا به بلاکچین انجام داد. در چندماه گذشته اخباری منتشر شده که تیم های بزرگ فوتبال در جهان مثل آث میلان و رئال مادرید توکن ها و بلاکچین های خودشان را دارند که کاربردهای اقتصادی دارد. تیم های فوتبال در ایران هم می توانند برای شبکه هواداران بلاکچین بسازند و برای نظرسنجی از آن استفاده کنند. هم چنین می توانند از توکن ها برای فروش بلیت یا قرارداد با فروشگاه ها و در نظر گرفتن تخفیف های ویژه استفاده کنند. از توکن ها میتوانیم برای جمع آوری کمک‌های بلاعوض خیرین در زمان بروز حوادث طبیعی مثل سیل و زلزله استفاده کنیم. مسئله دیگر امور مالی غیرمتمرکز است که در NFT طرح شده است. سال ۲۰۲۱ میلادی را سال NFT می دانند که یکی از کاربردهای آن ثبت مالکیت آثار هنری، در همه شاخه های هنر در بلاکچین است. روند پیشرفت NFT عجیب است و هر روز منتظریم تا ببینیم چه قابلیت دیگری به این اکوسیستم اضافه می شود. سود در بازار ارزهای دیجیتال یک بحث است اما باید بدانید، بلاکچین فناوری است که ما به آن نیاز داریم. امیدوارم به میزانی از آگاهی از این فناوری برسیم که مردم از آن به بهترین شکل منتفع شوند.

وی در خصوص نقد های وارده درباره توسعه ارزهای دیجیتال و بلاکچین گفت : منتقدان به مسئله خروج ارز به عنوان ایراد توسعه اکوسیستم ارزهای دیجیتال و صنعت ماینینگ اشاره می کنند اما اگر از صرافی ها بپرسید می گویند ما به جای خروج دلار از محل مبادله رمزارزها، ورود ارز را تقویت کردیم. یک صرافی در فصل گذشته بیش از صد میلیون ارز از محل مبادله ارزهای دیجیتال وارد کرده است. ضمن اینکه ما در رتبه بندی تولید بیت کوین در جهان از نظر توسعه مزارع، در رتبه سوم یا چهارم هستیم و اگر صنعت ماینینگ را توسعه بدهیم، به یکی از صادرکنندگان اصلی بیت کوین تبدیل می شویم و این یعنی واردات ارز به کشور.

حسین بیانی در خصوص تصمیم بانک مرکزی درمورد مبادله ارز های دیجیتال گفت : این ممنوعیت هم ناشی از بی منطقی است و صرفا التهابی را در بازار وارد می کند و تازه واردان را می ترساند. به نظر من جز ایجاد التهاب، اثر دیگری در بازار و قیمت رمزارزها ندارد. در واقع سیاست ها و تصمیم های مسئولان در کشور ما اثری در بازار رمزارزها ندارد. رمزارز چیزی نیست که دولت ها بتوانند در امور آن مداخله کنند و در سطح توصیه به مردم درباره کلاهبرداری ها باقی می مانند. ذات ارزهای دیجیتال با نظارت در تقابل است و هیچ کس نمی تواند در این اکوسیستم مداخله کند اما بهتر بود دولت و بانک مرکزی به این شکل وارد این کار نمی شدند و با در نظر گرفتن جنبه های مثبت این فناوری رفتار می کردند.

وی در خصوص مسئله تامین مالی تروریسم از محل ارزهای دیجیتال گفت : این نقد را هم بسیار شنیدیم اما من همیشه می گویم با چاقو می توان آدم کشت، با یک آمپول هم می توان یک نفر را از بین برد و با طناب می توانیم یک نفر را خفه کنیم. هر ابزار و اختراعی دو جنبه دارد حتی اسلحه. اگر نخواهیم بجنگیم، برای دفاع از خودمان به آن نیاز داریم. پاسخ به این نقد بسیار ساده است. تروریسم پیش از ایجاد بلاکچین و ظهور بیت کوین هم راه های متنوعی برای تامین مالی داشت و تقابل با ارزهای دیجیتال به بهانه تامین مالی تروریسم، بیش از نقد حرفه ای یک بهانه است.

بازار داغ نقدهای غیرمنطقی

علیرضا کلاهی صمدی
فعال اقتصادی

در دل صنعت ماینینگ و ارزهای دیجیتال نهفته است؟ چرا فرصت سوزی؟

در توسعه صنعت استخراج رمزارز یا ماینینگ در ایران دو نکته چالش برانگیز وجود دارد که به طور تقریبی، در همه نشست هایی که با مسئولان دولتی برگزار کردیم، مطرح شده است. نکته اول، مسئله انرژی و قیمت گذاری برق مورد نیاز دستگاه های ماینر است و دیگری، بحث تبادل و استفاده از رمزارزهاست.

ما به دو علت باور داریم توسعه رمزارزها برای اقتصاد ایران فرصت است و نباید از آن صرفه نظر کرد.

نخست اینکه میزان مصرف برق در ساعات اوج، اختلاف فاحشی با ساعت های مصرف عادی برق در کشور دارد و این فرصتی برای استفاده از ظرفیت تولید برق در کشور برای توسعه یک صنعت درآمدزای دیگر است. صنعت ماینینگ تنها صنعتی است که به سرعت راه اندازی می شود، به سرعت خاموش یا روشن می شود و هیچ آلایندگی محیط زیستی براساس استانداردهای تعریف شده در کشور ندارد. استفاده سریع از این میزان اختلاف در تقاضا و مصرف برق در دیگر صنایع به آسانی صنعت ماینینگ نیست. بنابراین می توانیم با هموار کردن مسیر توسعه این صنعت، از ظرفیت های ایجاد شده برای تولید برق در کشور استفاده کنیم.

رمز ارزها در کشور نه تنها تولید می‌شود بلکه عموم مردم به سمت خرید و فروش آن نیز گرایش پیدا کردند. اما دولت با تعلل در تدوین قوانین و مقررات مربوط به ارزها دیجیتال، در عمل فعالیت‌ها در این حوزه از سوی کاربران این ارزها را به سمت فعالیت‌های زیرزمینی سوق داده‌است. چرا دولت چنین رویه ای را در رویارویی با ارزهای دیجیتال در پیش گرفته است؟ چه فرصت هایی

دوم، مسئله گشایش های تبادلات مالی برای ایرانیان در شرایط تحریمی است که با مسئله مقررات تبادل در کشور گره خورده است. متاسفانه اظهارنظرهای مقام های مالی و بانکی در ایران درباره قوانین مربوط به تبادل رمزارزها منطقی نیست.

مسئولان در نشست ها به تامین مالی تروریسم اشاره میکنند و آن را به عنوان دلیل اصلی عدم مجاز شمردن تبادلات رمزارزها بارها تکرار کرده اند. به نظر من، این استدلال صرفا ناشی از رویکردی است که در نقطه آغاز برخورد با فناوری های نو، آن را یک تهدید می بیند تا فرصت و تلاش می کند به جای در نظر گرفتن منافع آن، به نکات منفی و زیان آور آن فکر کند. هیچ کس این استدلال را که ارزهای دیجیتال قابل پیگرد قانونی و نظارتی نیست انکار نمی کند، اما نباید فراموش کرد که اقتصاد کشور ما تحریم شده است و باتوجه به ظرفیت های تولید برق در ایران، کشور ما می تواند به یکی از تولیدکنندگان اصلی رمزارز تبدیل شود. این به این معناست که ایران می تواند برای انجام بخش بزرگی از تبادلات مالی رمزارزها، از ابزارهای نظارتی استفاده کند. با این حال، این مزیت رمزارزها کمتر در نظر مسئولان بانک مرکزی ایران شده است. هرچند بسیاری از بانک های مرکزی در جهان، از جمله فدرال رزرو آمریکا ارزهای دیجیتال را تهدیدی برای حاکمیت خود تلقی می کنند، اما نباید فراموش کرد که وضعیت کشور ما، با کشورهای دیگر متفاوت است. روابط بانکی و مالی ایران با دیگر کشورها، براساس سیاست های تحریمی آمریکا انجام می شود که اکنون به کمترین سطح نسبت به سال های گذشته رسیده است. بنابراین ارزهای دیجیتال را می توان فرصتی برای اقتصاد تحریمی ایران در نظر گرفت.

یک نکته دیگر که بارها به عنوان نقدی جدی به ارزهای دیجیتال مطرح شده، دلاریزه کردن اقتصاد و کمک به خروج سرمایه است. این درحالی است که دلاریزه شدن اقتصاد مسئله ای فارغ از توسعه رمزارزهاست و به نوسان روزمره قیمت ها و تورم های مدیریت نشده در اقتصاد مربوط است. زمانی که اقتصادهایی مثل کوبا و اتحاد جماهیر شوروی درگیر چنین معضلی شدند خبری از ارزهای دیجیتال نبود. ضمن اینکه اگر شرایط خروج سرمایه مطرح شود، مردم می توانند هر کالایی را از کشور خارج کنند. ارزهای دیجیتال یک واقعیت در اقتصاد جهانی است که جنگیدن با آن، فایده ای ندارد. به ویژه در اقتصادی مثل ایران که مورد شدیدترین تحریم های بین المللی قرار گرفته است.

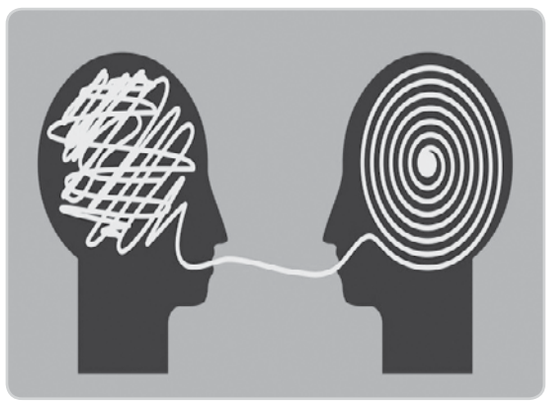

سوم، با توسعه ارزهای دیجیتال، تقاضا برای اسکناس دلار در کشور کاهش پیدا می کند و یکی از چالش های جدی بانک مرکزی در تعادل بخشی به بازار ارز از بین می رود. استفاده گسترده مردم از کیف پول های الکترونیک، تقاضای ایرانیان برای اسکناس دلار را می کشند. رمزارزها می تواند به عنوان منبع تازه مردم برای حفظ سرمایه و برای واردات کالا از خارج مورد استفاده قرار بگیرد. تامین اسکناس چالش بزرگی برای بانک مرکزی است که با توسعه استفاده از ارزهای دیجیتال، حل و فصل می شود.

ترکیبی از کم اطلاعی و عدم جسارت در تصمیم گیری باعث شده در یک سال و نیم گذشته در حوزه رمزارزها فرصت های اقتصادی را بسوزانیم. جهان در حال تغییر است و ایران فرصتی برای نظاره گر ماندن ندارد. بنابراین باید تصمیم گرفت و اجرا کرد. فشار اشتباهات گذشته باعث شده در رویارویی با پدیده های جدید به جای تصمیم گیری فعالانه و برنامه ریزی، منفعلانه عمل کنیم و در نهایت به بگیر و ببند برسیم.

مانع اصلی توسعه روابط خارجی بانک‌ها

بهاءالدین حسینی هاشمی
تحلیل گر مسائل بانکی

به طور قطع می‌توان لغو تحریم‌ها را فرصتی برای شبکه بانکی ایران دانست، چراکه با افزایش فعالیت های بین المللی و عملیات برون مرزی همراه است. این، علاوه بر رشد منافع بانک ها، زمینه ساز بهبود خدمات آن‌هاست اما با فرض اینکه مشکلات داخلی بانک‌ها حل شود.

آنچه می تواند به عنوان مانعی در مسیر فعالیت بین المللی بانکی های ایرانی عمل کند ساختار ترازنامه بانک ها و وضعیت نامناسب نسبت کفایت سرمایه است. به دلیل زیان دهی طی سال ها و سود کم، نسبت سرمایه به دارایی ریسک پذیر بانک ها بسیار کم است. بعید است که امروز در ایران این شاخص در بانکی به هشت درصد برسد درحالیکه براساس مقررات کمیته بال ۱، این نسبت ۸ درصد و براساس کمیته بال ۲ و ۳، ۱۰ و ۱۴ درصد است.

اصلاح سرمایه برای بانک ها از مسیر افزایش سرمایه، حق تقدم و عرضه سهم ممکن است. در مورد بانک های دولتی شاید از محل آورده دولت بتوان سرمایه بانک ها را اصلاح کرد. بانک های خصوصی هم می توانند از محل حق تقدم و عرضه سهم سرمایه را اصلاح کنند. غیر از کفایت سرمایه، مدیریت انواع ریسک از جمله ریسک های فنی، بهره، نقدینگی و عملیاتی در توسعه فعالیت های بین المللی بانک ها مهم است. بانک ها باید از این نظر هم خود را با سازوکارهای بین المللی تطبیق دهند. اگر تحریم بانکی برداشته شود، تطبیق با مقررات بین المللی یک اصل ضروری برای بانک هاست اما به طور حتم، بی اثر و بی منافع برای بانک ها نخواهد بود.

هم چنین بانک های خارجی متوسط و کوچک منافعی در همکاری با بانک های ایرانی دارند تا فرصت و مهلت های لازم برای تطابق بانک‌های ایرانی با استانداردهای جهانی را در نظر بگیرند. غیر از این، مسئله اف ای تی اف هم مانعی در مسیر توسعه روابط بین المللی بانک‌های ایرانی پس از لغو تحریم هاست که رفع آن، به تصمیم های آتی درباره لوایح اف ای تی اف مربوط است.

ترقی اقتصادی
دوهفته‌نامه‌اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۰۳ -نیمه‌اول اردیبهشت ۱۴۰۰

کرونا شرکت‌های بیمه‌ای را سودآور کرد

آیا صنعت بیمه از لاک سنتی خارج می‌شود؟

ترقی اقتصادی : در حالی که بسیاری از شرکت ها در دوران کرونا کمرشـــان شکسته است، اما شرکت ها ی بیمه ای در کشور سالی پر از سود را پشت سر گذاشته اند.ولی هیچ تغییر ملموسی در روند سرویس دهی و خدمات خود ایجاد نکردند.

پویا صالحی ، با بیان اینکه در مقام مقایســـه شرکت های اینترنتی مواد شـــوینده و غذایی با تلاش بسیار و تولید توانستند در دوران کرونا به سود دهی خوبی دست یابند، اظهارداشت: اما شرکت های بیمه ای در ایران بدون هیچ زحمتی و به لطف کرونا ســـود خوبی نصیبشان شد.

وی ادامه داد: در بســـیاری از کشـــورها شرکت های بیمه ای برای اینکه مشتریان خود در مدت کرونا خانه نشین شده بودند، بخشی از حق بیمه را به مشتری عودت دادند، اما در ایران مشتری باید تا ریال آخر حق بیمه را اخذ کردند.

صالحی تاکید کرد: بعنوان مثال وقتی شخصی ماشین خود را بیمه بدنه کرده اما در دوران کرونا نتوانســـته از خانه بیرون رود چرا باید مشمول تخفیف نشـــود؟وقتی بسیاری از تجارت ها و افراد با تورم و گرانی و بیکاری دســـت و پنجه نرم می کنند شرکت های بیمه هم می توانســـتند به یاری این افراد بیاینـــد و حداقل تخفیف به مشتری ارائه دهند.

وی با بیان اینکه با نگاهی به صورت های مالی شـــرکت های بیمه خصوصی متوجه می شوید در گزارشات مالی خود سود شناسایی کردند، افزود: این سود ها ناشی از کاهش رفت و آمد جاده ای و به تبع آن کاهش تصادفات بوده است.

صالحی گفت: در ایران شرکت های بیمه ای مانند قارچ رشد کرده اند بدون اینکه حتی یک نوآوری جدی داشته باشند.

وی با بیان اینکه تنها نوآوری آنها تخفیف و قســـطی کردن برخی بیمه ها بوده است، افزود: چرا باید همچنان برای دریافت خسارت مردم مراجعات حضوری داشته باشند؟مگر در دوران کرونا شرکت های دیگر خلاقیت نداشـــته اند؟چرا بیمـــه ها همچنان فقط فکر فروش هستند؟

این کارشـــناس بیمه تصریح کرد: در یکســـال اخیر چندین مجوز گوناگون به متقاضیان بیمه داری داده شـــده و تنها کمیت رشـــد کرده است.

وی گفت: شـــرکت های بیمه باید از پوسته قدیمی خود که شعبه داری و فروش ســـنتی است خارج شوند و هر چه بیشتر به سمت خدمات آنلاین حرکت کنند.

صالحی تاکید کـــرد: بیمه مرکزی بعنوان متولی امور صنعت بیمه باید در این یکســـال اخیر صنعت بیمه را از حالت دستی و کاغذی در حوزه فروش و خدمات پس از فروش به سمت اینترنتی می برد. هر چند در بخشی از حوزه ها شرکت های استارت آپ وارد شده‌اند اما هنوز راه درازی پیش رو دارد.

نگاهی به بیمه شخص ثالث راننده محور

ترقی اقتصادی : با اجرایی شـــدن تغییرات قانون بیمه شخص ثالث، نگرانی‌هایی برای صاحبان خودروها ایجاد شـــده و برخی معتقدند با قانون جدید تخفیف کمتری نصیب صاحبان خودروها می‌شود؛ اما آیا واقعاً این چنین است؟

قانون «بیمه اجباری خسارت وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه»، ۲۰ اردیبهشـــت ســـال ۹۵ در مجلس تصویب و منجر به اصلاحات جدی در قانون بیمه شـــخص ثالث شـــد. با این حال از آنجا که اجـــرای برخی بخش‌های این قانون، نیازمنـــد آیین‌نامه اجرایی بود، اجرای آن بخش‌ها تـــا زمان تصویب آیین‌نامه به تأخیر افتاد.

این قانون پس از تصویب آیین‌نامه آن در هیأت دولت در اواخر دی ماه ۱۳۹۷، برای اجرا به شـــرکت‌های بیمه ابلاغ شده و اجرای آن همواره مورد تأکید بیمه مرکزی بوده است. در ادامه با فراهم شـــدن زیرساخت کنترل سیستمی، اجرای آن طی بخشنامه تأکیدی بیمه مرکزی، در دی ماه ۹۹ به شـــرکت‌های بیمه ابلاغ و کل بخش‌های قانون جدید از سوی شرکت‌های بیمه از اسفند ۹۹ اجرا شده است.

تخفیف بیمه به خودرو منتقل می‌شود یا صاحب آن؟

محور مهم تغییر قانون، راننده‌محور شـــدن بیمه به جای خودرومحوری است. طبق این قانون، امکان انتقال تخفیف در زمان فروش خودرو وجود ندارد. از این رو دیگر داشـــتن تخفیف بیمه شـــخص ثالـــث در زمان فروش خودرو امتیاز نیســـت و هیـــچ تخفیفی به خریدار منتقل نمی‌شـــود. در عوض فروشـــنده خودرو می‌تواند تخفیف بیمه شخص ثالث را به خودروی دیگر خود انتقال دهد یا آن را تا زمان خرید خودرو برای خود حفظ کند.

بـــه گفته مدیر کل نظارت بر بیمه‌های غیـــر زندگی بیمه مرکزی، انتقال تخفیفات عدم خســـارت توسط دارنده خودرو برخلاف قانون ســـابق به مالک جدید منتقل نمی‌شود و دارنده خودرو می‌تواند این تخفیفات را به وســـیله جدید خود یا یکی از بستگان درجه یک شامل همســـر، والدین و فرزندان منتقل کند. حتی در صورتی که راننده بیمه‌گذار فوت کند، تخفیفات عدم خسارتش، قابل انتقال به وراث قانونی او خواهد بود.

امکان انتقال تخفیف بین دو خودرو که به نام یک فرد هســـتند هم وجود دارد، اما برای این انتقال باید پلاک و سند و بیمه‌نامه دو خودرو، همه به نام یک فرد باشند. همچنین در زمان انتقال تخفیف به خـــودروی خود فرد یا خانواده درجه یک، کاربری دو خودرو باید یکســـان باشـــد، مثلاً امکان انتقال تخفیف خودروی ســـواری به خودرو با کاربری تاکسی وجود ندارد.

قانون جدید به نفع کیست؟

عباس خسروجردی، مدیرکل نظارت بر بیمه‌های غیر زندگی بیمه مرکزی با بیان اینکه تخفیفات عدم خســـارت، بیانگر سابقه و ریسک رانندگی هر شخص است، می‌گوید: لذا منطقاً نباید تخفیف عدم خســـارت یک فرد کم‌ریسک به شخص پرریسک منتقل شود. بنابراین قانون جدید که به مالـــک اجازه می‌دهد تخفیفات خود را برای مدت نامحدود ذخیره کند، باعث خواهد شـــد حق بیمه هر مالک خودرو بر اســـاس ســـابقه بیمه‌ای و تخفیفات عدم خســـارت خود او محاســـبه و دریافت شـــود. این امر باعث کنترل بهتر ریسک رانندگان است و در نتیجه می‌تواند حتی باعث کاهش حق بیمه گردد. از این رو در صورت اطلاع مردم از این مزایا با اســـتقبال دارندگان خودروها بویژه افراد کم‌ریسک مواجه خواهد شد.

چه کسانی با قانون جدید متضرر می‌شوند؟

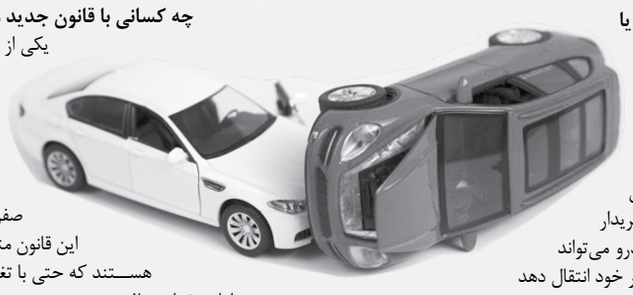

یکی از گروه‌هایـــی که با قانون جدید متضرر می‌شـــوند، رانندگانـــی هســـتند که خودرویی را از فرد آشـــنا خریده و بعد از چند ســـال اقدام به تعویض پلاک کرده‌اند. چرا کـــه با تعویض پـــلاک، تخفیفات بیمه خـــودرو آنها صفر می‌شـــود. طبعاً گروه دیگری که از این قانون متضرر می‌شـــوند، رانندگان پرریســـک هســـتند که حتی با تغییر خودرو، محرومیتشان از تخفیفات ادامه خواهد یافت.

تخفیف پلکانی

یکی از اعتراضات رانندگان به قانون قبلی این بود که با یک خســـارت تمام تخفیفاتشان را از دســـت می‌دادند، ایرادی که در قانون جدید رفع شده و تخفیفات به صورت پلکانی و در چند مرحله کسر می‌شود. طبق این قانون میزان تخفیف عدم خسارت به ازای هر سال ۵ درصد تعیین شده اســـت و حداکثر تا ۷۰ درصد (برای سال چهاردهم) افزایش پیدا خواهد کرد و پس از ۱۴ ســـال تخفیف عدم خســـارت معادل ۷۰ درصد ثابت باقی خواهد ماند.

پرداخت دیه به راننده مقصر

یکی دیگر از مزایای تغییرات قانون بیمه شخص ثالث این است که اگر راننده مقصر در یک حادثه رانندگی دچار آســـیب بدنی شود، می‌تواند از بیمه شخص ثالث خود غرامت دریافـــت کند. دریافت غرامت از محل بیمه شـــخص ثالث برای راننده، به اندازه دیه در ماه‌های غیر حرام اســـت و بنابراین با صدور بیمه شـــخص ثالث، راننده مقصر نیز تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرد.

اگر هنگام تصادف راننده مالک خودرو نباشد، بیمه خسارت می‌دهد؟

زمانی که بیمه براســـاس خـــودرو بود، هر فردی با خودرویی دچار تصادف و خســـارت می‌شـــد، طبعاً از بیمه خودرو اســـتفاده می‌کرد. اما حالا که بیمه راننده‌محور شده، این نگرانی ایجاد شده که اگر راننده فردی غیر از مالک خودرو باشد و دچار حادثه شود آیا بیمه به او خسارت می‌دهد؟

طبق این قانون خســـارت در صورتی که فردی با گواهینامه معتبر رانندگی پشت فرمان باشـــد، فارغ از اینکه مالک باشد یا خیر- از سوی شرکت بیمه پرداخت می‌شود زیرا این خودرو اســـت که بیمه شده است. اما در مورد سابقه بیمه و تخفیف آن، با وقوع تصادف اگر مالک، راننده باشـــد، ســـابقه تخفیف بیمه وی و در صورتی که فرد دیگری رانندگی کند، سابقه بیمه هر دو پاک می‌شود.

همچنین از آنجا که ممکن است بیش از یک نفر به صورت مداوم از یک خودرو استفاده کننـــد، امکان ثبت گواهینامه برای چند نفر در یک پلاک برای ســـابقه بیمه امکانپذیر شده است. اگر خودرو تصادفی نداشـــته باشد برای تمام این افراد سابقه تخفیف لحاظ خواهد شد و در صورتی که تصادفی رخ دهد و مدارک شناسایی راننده ثبت شده باشد، تنها سابقه تخفیف بیمه آن فرد صفر می‌شود.

بیمه مرکزی در بخشنامه ۱۵ بهمن ماه ۹۹، تأکید کرده است که عدم انطباق مشخصات راننده و بیمه‌گذار مانع دریافت خســـارت بیمه شـــخص ثالث نمی‌شـــود. بر اساس این بخشـــنامه، در مورد وسایل نقلیه زمینی دارای پلاک ملی، شرکت بیمه در زمان صدور بیمه‌نامه باید اطلاعـــات گواهینامه راننده/ رانندگان وســـیله نقلیه مورد بیمه (حداقل یک راننده) را از بیمه‌گذار اخذ و از طریق سامانه سنهاب به بیمه مرکزی ارسال کند. راننده وســـیله نقلیه می‌تواند فردی غیر از بیمه‌گذار یا مالک وســـیله نقلیه باشد و عدم انطباق مشخصات راننده و بیمه‌گذار به هیچ عنوان مانع صدور بیمه‌نامه نخواهد بود.

همچنین بیمه مرکزی تأکید کرده اســـت: اطلاعات رانندگان وسایل نقلیه که به ترتیب مذکور گردآوری می‌شـــود، فقط برای مطالعات و محاســـبات آمـــاری بیمه مرکزی در زمینه صدور بیمه‌نامه شـــخص ثالث بر اســـاس ویژگی‌های «راننده» مورد استفاده قرار خواهد گرفت و بنابراین تأکید می‌شـــود عدم انطباق مشخصات راننده در زمان خسارت بـــا اطلاعات راننده در زمان صدور بیمه‌نامه به هیچ وجه باعث عدم پرداخت خســـارت نمی‌شود و خسارت زیان‌دیده مطابق مقررات قانونی و کمافی‌السابق رسیدگی و پرداخت خواهد شد.

بیمه آسیا ۱۴۰۰؛ آماده پذیرش ریسک‌های بزرگ

اصلاح پرتفوی بیمه آسیا

ترقی اقتصادی : مســـعود بادین، مدیرعامل بیمه آسیا عملکرد سال ۹۹ این شـــرکت را با وجود شرایط سخت اقتصادی و همه گیری بیماری کرونا مطلوب ارزیابی کرد و مهمترین اقدامات این شرکت را افزایش سرمایه کم نظیر ، رشد قابل ملاحظه حق بیمه تولیدی ، بهینه سازی پرتفوی ، کسب سطح یک توانگری مالی انعقاد قراردادهای بزرگ بیمه ای و ... برشمرد که همگی نشان از پویایی و سرزندگی این شرکت است.

بادین با بیان اینکه افزایش ســـرمایه شرکت بیمه آسیا در سال گذشته، بالاترین سرمایه ثبت شده در بین کل شرکت‌های بیمه خصوصـــی را به خود اختصاص داده اســـت ، گفت : این افزایش سرمایه قدرت پذیرش ریسک‌های بزرگ را در اختیار شرکت قرار می دهد و شـــرکت می‌تواند وضعیت خود را بیشـــتر از گذشته بهبود ببخشـــد و علاوه بر این ریسک های بزرگ را قبول کند. در حال حاضر رشـــته های کشتی، نفت و انرژی و باربری حجم کمی از تولید حق بیمه این شـــرکت را تشکیل می‌دهد بنابراین با این افزایش ســـرمایه قطعا شاهد رشد مطلوب در این رشته‌ها خواهیم بود.

او افزود : این افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی ها به مبلغ ۲۱,۸ هزار میلیارد ریال با رشـــدی ۹۴۹ درصدی انجام شـــده است که سرمایه شـــرکت را به ۲۴,۱ میلیارد ریال رسانده است. همچنین تولید نزدیک ۸۵ هزار میلیارد ریال حق بیمه با رشـــد ۴۱ درصد نسبت به سال ۹۸ سهم بزرگی از بازار بیمه را به خود اختصاص داده است و جایگاه بیمه آسیا را در صدر شرکت های بیمه خصوصی کشور تثبیت کرده است.

نایب رییس هیات مدیره بیمه آســـیا درخصوص اصلاح پرتفوی این شـــرکت گفت : در سال گذشته سهم رشته های پر ریسک مانند ثالـــث و درمان کاهش یافت و در مقابل با افزایش ســـهم رشته های کم ریسک و مدیریت و کنترل ریسک بیمه نامه ها و اقدماتی از دست نسبت خسارت شرکت کاهش یافت.

بادین گفت: در ســـال گذشته توانســـته قراردادهای بزرگی را با بیمه گذاران خود منعقد کند. مانند سازمان امور مالیاتی کشور گمرک جمهوری اسلامی ایران و مرکز خدمات حوزه های علمیه کشـــور برای ششمین سال متوالی و در بخش پژوهش و آموزش هم بیمه آسیا فعال بود و با امضای تفاهم نامه همکاری و توسعه فعالیت های پژوهشی و تحقیقات کاربردی، مشاوره علمی و امور آموزشی با پژوهشکده بیمه به همکاری خود ادامه دارد.

مدیرعامل بیمه آسیا در پایان در ارتباط با نامگذاری سال ۱۴۰۰ از سوی مقام معظم رهبری با شعار تولید، پشتیبانی ها، مانع زدایی ها، گفت: صنعت بیمه تمام تلاش خود را برای حمایت از اقتصاد و تولید از طریق ارائه خدمات به تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی به ویژه پوشـــش ریســـک‌های احتمالی و رفع دغدغه بخش‌های اقتصادی کشور انجام خواهد داد. بدون حضور صنعت بیمه تحقق

شعار سال ۱۴۰۰ آسان نیست و می توان از طریق ریسک سنجی جلـــب اعتماد عمومی، بالا بردن توان ســـرمایه گذاری در تولید و تجـــارت و الکترونیکی کردن پرداخت خســـارات آن را محقق کرد. البته افزایش سرمایه شرکت‌های بیمه، این امکان را فراهم می‌آورد تا شرکت‌های بیمه بتوانند در پذیرش تعهدات بیمه‌ای و پوشش ریسک‌های بزرگ، حضور متفاوت نسبت به سال گذشته داشته باشند و افزایش سطح رقابت سالم و شفاف بین بیمه‌گران به نفع مردم، اقتصاد و البته فعالان اقتصادی خواهد بود.

انتشار آمار عملکرد سال ۹۹ بیمه مرکزی

رشد سرانه حق بیمه ایرانی‌ها

ترقی اقتصادی : گزارش مقدماتی تحلیل آمار عملکرد سال ۱۳۹۹ بیمه مرکزی منتشر شد.به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل بیمه مرکزی بنابر آمار رسیده، مبلغ حق بیمه تولیدی و خســـارت پرداختی به ترتیب در حدود ۷/ ۸۱ و ۷/ ۴۳ هزار میلیارد تومان اعلام شده است. همچنین بر اســـاس این آمار، حق بیمه سرانه (نسبت حق بیمه تولیدی به جمعیت کشور یا متوسط حق بیمه پرداختی توسط هر ایرانی) به ۹۷۲ هزار تومان رسیده است که در مقایسه با آمار سالنامه ۹۸حدود ۳/ ۳۴ درصد رشد ۹۸داشته است.

براســـاس این گزارش تغییرات حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی نسبت به سال گذشته به ترتیب حاکی از ۸/ ۳۷ و ۵/ ۳۰ درصد رشـــد بوده است (این در حالی است که این مقادیر وفق آمار سالنامه ۹۸ به ترتیب ۶/ ۳۱ و ۱۹ درصد بود). نسبت خسارت بازار با ۳واحد کاهش (در مقایســـه با سال قبل) به ۴/ ۵۳ درصد رسیده است. البته در محاسبه این نسبت (حاصل تقســـیم خسارت پرداختی به حق‌بیمه تولیدی برحســـب درصد)، مبالغ خسارت‌های معوق ذخایر حق‌بیمه، کارمزد شـــبکه فروش و هزینه‌های اداری- عمومی شرکت‌های بیمه در نظر گرفته نمی‌شـــود. با عنایت به اینکه بررسی آمار «نسبت خسارت» نمی‌تواند به دقت «ضریب خسارت» ارزیابی مطلوبی از عملکرد صنعت بیمه در دسترس قرار داده و فعالیت واقعی آن را نشان بدهد، اما به‌دلیل عدم‌دسترسی به آمار ذخایر حق بیمه و خسارات معوق تا زمان بسته شدن صورت‌های مالی شرکت‌های بیمه و عدم‌امکان محاسبه ضریب خسارت (حاصل تقسیم خســـارت واقع شده به حق بیمه عاید شده ضربدر ۱۰۰)، از شاخص نسبت خسارت استفاده می‌شود. با این تفاسیر مطابق آمار اعلامی ۳ رشته درمان (با ۵/ ۷۵ درصد)، حوادث راننده (با ۷۴ درصد) و شخص ثالث - مازاد (با ۶۴ درصد) نسبت خسارتی بالاتر از بازار بیمه داشتند. در بخش دیگری از این گزارش ســـهم بخش غیردولتی از حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی صنعت بیمه، به ترتیب حدود ۵/ ۶۸ و ۸/ ۶۶ درصد اعلام شـــده است (وفق آمار سالنامه ۹۸ این مقادیر به ترتیب ۷/ ۶۷ و ۴/ ۶۴ درصد بود). میزان انحصار شرکتی در بازار بیمه بر اساس شاخص هرفیندال- هیرشمن به عدد ۱۳۴۴ رسیده است (۲/ ۳ درصد کاهش نسبت به آمار ســـالنامه ۹۸). چنانچه این عدد به زیر هزار برسد، حاکی از فضای رقابتی کامل در بازار بیمه خواهد داشت.

این گزارش ســـهم ۳ رشـــته بیمه شـــخص ثالث و مازاد، درمان و زندگی را به ترتیب ۵/ ۳۳ ۲/ ۱۹ و ۵/ ۱۵ درصـــد از پرتفوی حق بیمه تولیدی بازاراعلام کرده اســـت. آمارهای اعلامی در ســـال۱۳۹۹ نشان می‌دهد که در این ســـال بیش از ۶/ ۶۸ میلیون بیمه‌نامه صادر و بالغ بر ۱/ ۳۴ میلیون فقره خســـارت پرداخت شده است. تعداد بیمه‌نامه‌های صادره و تعداد موارد خســـارت پرداختی نسبت به مدت مشابه ســـال قبل، به ترتیب ۲/ ۴ درصد کاهش و ۴/ ۴۲ درصد افزایش داشته است. کاهش در تعداد بیمه نامه صادره بازار به طور عمده متاثر از عملکرد برخی از شرکت‌های بیمه است که تعداد بیمه نامه‌های صادره آنها با سهم قابل توجه ۴/ ۵۳ درصدی از کل بیمه نامه‌های صادره بازار، در مقایســـه با مدت مشابه سال قبل به ترتیب بین صفر تا ۶ درصد کاهش داشته و متاثر از عملکرد این شرکت‌ها در بیمه‌های شخص ثالث-مازاد و حوادث راننده بوده است.

بیمه رازی افزایش سرمایه می‌دهد

ترقی اقتصادی :دکتر علی جباری مدیرعامل بیمه رازی با تاکید بر این که این شرکت باید هر چه سریعتر جزو پنج شرکت بیمه ای اول کشور قرار بگیرد، از افزایش سرمایه به عنوانی یکی از قدم های اصلی و یکی از زیرساخت های اصلی برنامه تحول بیمه رازی یاد کرد و نوید تحقق آن را در آینده نزدیک داد.دکتر علی جباری که در برنامه زنده اینستاگرامی "رازی پاسخگو" شرکت کرده بود ، این روش را اقدامی برای همفکری هر چه بیشتر با مخاطبان به ویژه نمایندگان شرکت دانست و تاکید کرد که «درب اتاق مدیرعامل به روی هیچ نماینده ای بسته نیست» و «هیچ پیامی از سوی نمایندگان، بی پاسخ نخواهد ماند.» مدیرعامل بیمه رازی در این جلســـه تعاملی غیرحضوری با تاکید بر این که بر اســـاس رویکردهای جدید، شعب و نمایندگان از اعتبار و اهمیت بسیار بالایی برخوردارند و نقش نمایندگان در حفظ و توسعه بازار بیمه شـــرکت، نقش بسیار مهم و اساسی است افزود : معتقدم هویت تخصصی بیمه رازی در شـــعب و نمایندگی هاست نماینده فقط یک «فروشـــنده» نیست، بلکه عضوی از خانواده بیمه رازی است که در خط مقدم فعالیت بیمه گری شرکت بعنوان یک بیمه گر است و علاوه بر تسلط به فنون بازاریابی، دارای دانش بیمه ای و بویژه مدیریت ریسک میباشد، بنابراین همه معاونین و مدیران شرکت باید تلاش کنند تا شعب و نمایندگان شرکت هر چه زودتر به جایگاه واقعی و شایسته خود برسند. دکتر جباری ضمن این که از نمایندگان خواست در حفظ بازار فعلی بکوشند، «شبکه نمایندگی» را درگاه ارتباطی اصلی شـــرکت با مردم و مشتریان دانست و از آنها خواســـت بازار را رصد و ارزیابی کنند و نقطه نظـــرات بازار را بدون واسطه به شرکت منتقل کنند. مدیرعامل بیمه رازی با اشاره به این که پنج چرخش استراتژیک، ۱۵ هدف کلان و ۲۰ راهبرد به عنوان نقشـــه راه شـــرکت برای تغییر و تحول اساسی، تدوین و ابلاغ شده است ، تاکید کرد: «حمایت از نمایندگان، شعار نیست»، بیمه رازی برای اولین بار در راستای تحقق استراتژی نماینده محوری، تصمیم به پرداخت سود مشارکت در منافع گرفت و این سود را به نمایندگان پرداخت نمود. جباری در ادامه، لزوم رفع دغدغه های معیشتی، ثبات شغلی، بازنشستگی نمایندگان را یادآور شد و با بیان این که طرحی در حال تدوین است که بر اساس آن بخش عمده ای از دغدغه های اشـــاره شده نمایندگان شرکت بیمه رازی مرتفع خواهد شد، گفت: ایـــن طرح برای اولین بار در صنعت بیمه توســـط بیمه رازی انجام خواهد شد تا آینده شبکه فروش بیمه رازی را تضمین کند. این طرح با مشارکت شرکت و خود نمایندگان برای تضمین رفاه و رفع دغدغه های آتی نمایندگان بیمه رازی اجرا خواهد شد.

اخبار کوتاه

سود بیمه البرز چگونه ۱۵۴۶ درصد رشد کرد؟

ترقی اقتصادی: ســـود خالص بیمه البرز در سال گذشته رشدی ۱۵۴۶ درصد رشد کرده و سود خالص هر سهم این شرکت با رشدی ۳۵۶ درصدی با احتساب افزایش سرمایه این شرکت از ۲۵۶ ریال به ۱۱۶۷ ریال رسیده است. حالا باید دید این روند سودسازی از پایداری برخوردار است و استمرار پیدا می‌کند؟. سرمایه بیمه البرز از ۴ هزار میلیارد ریال در سال ۹۸ با رشدی ۲۶۱ درصد به ۱۴ هزار و ۴۲۴ میلیارد و ۴۲۸ میلیون ریال در پایان سال مالی ۱۳۹۹ رسیده و این شرکت موفق شده در پایان سال گذشته با جهشی ۱۵۴۶ درصدی به رقم ۱۶ هزار و ۸۳۵ میلیارد و ۳۲۴ میلیون ریال رشـــد کرده است.بر اســـاس صورت‌های مالی و حساب سود و زیان حسابرسی نشده بیمه البرز حق بیمه صادره این شـــرکت در سال گذشته ۴۰ درصد رشد داشته و به ۴۳ هزار و ۶۶۰ میلیارد و ۷۲۱ میلیون ریال رسیده و درآمد حق بیمه سهم نگهداری هم با رشدی ۲۶ درصدی بالغبر ۲۹ هزار و ۲۷۷ میلیارد و ۹۴۸ میلیون ریال برآورد شده است.این گزارش نشـــان از رشد ۱۴ درصدی خسارت بیمه البرز در پایان سال ۹۹ نسبت به سال ۹۸ دارد و نکته مهم در کارنامه بیمه البرز اینکه این شرکت موفق شـــده زیان ناخالص فعالیت‌های بیمه‌ای قبل از ســـرمایه‌گذاری از محل ذخایر فنی خود را از رقم ۹ میلیارد و ۸۶۹ میلیون ریال به سود خالص ۷ هزار و ۳۰۰ میلیارد و ۷۴۹ میلیون ریال تغییر دهد.درآمد سرمایه‌گذاری از محل ذخایر فنی بیمه البرز هم در پایان ســـال مالی گذشته با رشدی ۲۸۶ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۱۰ هزار و ۸۱۲ میلیارد و ۹۹۳ میلیون ریال رســـیده و سود ناخالص فعالیت‌های بیمه‌ای این شرکت هم جهشی ۵۴۹ درصدی رسیده و بالغبر ۱۸ هزار و ۱۱۴ میلیارد و ۷۴۲ میلیون ریال برآورد شـــده و هزینه‌های اداری و عمومی شرکت هم با رشدی ۴۰ درصدی به رقم ۳ هزار و ۳۳۷ میلیارد و ۴۹۸ میلیون ریال رسیده است. همچنین سود انباشته بیمه البرز در سال گذشته با رشدی ۱۱۲۵ درصدی نسبت به پایان سال مالی ۹۸ بالغبر ۱۴ هزار و ۷۱۱ میلیارد و ۴۲۶ میلیون ریال اعلام‌شده است.

تقدیر سازمان حفاظت محیط زیست از بیمه ما

ترقی اقتصادی: طی مراسمی در مزار شهدای مدافع محیط زیست استان زنجان و ادای احترام به این عزیزان و خانواده های گرانقدرشان، با حضور حجت بهاری فر مدیرعامل و عضو هیات مدیره شرکت بیمه ما و هیات همراه، مدیرکل محیط زیست استان زنجان و جمشید محبت خانی فرمانده یگان سازمان حفاظت محیط زیست، جمعا بیش از ده میلیارد ریال خســـارت به محیط بانان زنجانی در کمترین زمان ممکن پرداخت شـــد. حجـــت بهاری فر مدیرعامل و عضو هیات مدیره با اعـــلام این خبر گفت: در مورخ ۱۶ فروردین ماه سال جاری در منطقه حفاظت شده فیله خاصه استان زنجان دو محیط بان شهید آقایان میکائیل هاشمی و مهدی مجلل در حین گشت زنی شبانه روزی در منطقه و به منظور حفظ و حراســـت از انفال عمومی و مواهب طبیعی به ویژه حفاظت از گونه وحشـــی آهو در این منطقه (آخرین گونه های باقیمانده در منطقه شمالغرب) متوجه حضور دو شکارچی غیر مجاز شده و برای جلوگیری از تعرض و شکار غیر مجاز این گونه های ارزشـــمند درصدد تعقیب و گریز آنها بر می آیند که این تعقیب و گریز منجر به درگیری و تیر اندازی شده و در نهایت متعرضین به محیط زیست باعث شهادت این دو محیط بان شده و داغی را بر دل خانواده داغدارشان و جامعه مدافعان و حافظان محیط زیست می گذارد. خوشبختانه به همت نیروهای انتظامی و امنیتی و ارگانهای دیگر این متعرضین در کوتاه ترین زمان دستگیر و در حال حاضر در اختیار قوه قضائیه قرار دارند.

بهره‌برداری از پایگاه داده‌های مشتری بیمه کوثر

ترقی اقتصـــادی: بهره‌برداری از پایگاه داده‌های مشـــتری بیمـــه کوثر با هدف مانع‌زدایی و پشـــتیبانی از مشـــتریان و ذی‌نفعان شـــرکت و نیـــز ارزیابی عملکرد کارکنان شـــرکت در بیش از ۲۵ شـــاخص اجرایی شـــد.به منظور تکمیل چرخه خدمات مشـــتریان شـــرکت و فراهم کردن عدالت در خدمت‌دهـــی اعم از صدور، خســـارت و ارزیابی خدمات کارکنان از منظر مشتریان و ذی‌نفعان با بهره‌گیری از دانش روز و با اســـتفاده از فن‌اوری‌های نوین، ایجاد پایگاه اطلاعات مشتریان با نام اختصاری CDP (Customer Data Platform) به بهره‌برداری رسید.

احمدرضا عصاری با اعلام اینکه ســـامانه CDP، خردادمـــاه ۱۳۹۹ در بیمه کوثر تدوین و طراحی شـــد، گفت: این سامانه تمامی اطلاعات مشتریان را از سامانه‌های مدیریت رضایت مشتریان (CSM)، مدیریت ارتباط با مشتریان (CRM)، شاخص نرخ ریزش و نگهداشت مشتریان (CRR)، مدیریت رسیدگی به شکایات مشتریان (CCM) و سامانه باشگاه مشتریان (CC) فراخوانی و طبق برنامه‌نویسی به صورت توصیفی و تحلیلی در اختیار مدیران ارشد شرکت قرار می‌دهد.

مجوز قبولی اتکایی بیمه پارسیان تمدید شد

ترقی اقتصادی: مجوز قبولی اتکایی بیمه پارســـیان، با ارسال تاییدیه مدیرکل و رییس اداره پذیرش موسسات بیمه‌ای بیمه مرکزی ایران برای یک سال دیگر تمدید شد.به استناد ضوابط اجرایی مصوب شورای عالی بیمه، این شرکت ضمن دارا بودن شرایط اجرایی آیین نامه اعطای مجوز قبولی اتکایی و همچنین حسب بررسی‌های به‌عمل آمده توانست مجدداً مجوز قبولی اتکایی از مؤسسات بیمه داخلی را از بیمه مرکزی جمهوری اســـلامی ایران دریافت نمایـــد و همچنان فعالیت‌های خود را در این زمینه گســـترش دهد.بیمه پارســـیان با داشتن سطح یک توانگری مالی، تایید مجـــوز قبولی اتکایی از بیمه مرکـــزی و همچنین با توجه به توانمندی ها، دانش و قابلیت های فنی و مالی، همچنان به‌عنوان یکی از توانمندترین شـــرکت‌های بیمه خصوصی کشور خدمات برتر خود را در تمامی رشته های بیمه ای ارایه می نماید.

تاکید مدیرعامل بیمه ایران بر مولد سازی سرمایه های شرکت

ترقـــی اقتصادی: مدیرعامل بیمه ایران در بازدید از ســـاختمان های تحت تملک خالی و تعدادی از شـــعب در حال باز سازی و نوسازی متعلق به بیمه ایران در تهران بر ضرورت حفظ و صیانت از اموال و دارایی های شرکت به عنوان سرمایه های ملی کشور و لزوم مولد ســـازی سرمایه های بیمه ایران به عنوان راهبردی کلیدی تاکید کرد.سید مجید بختیاری، اعضای هیات مدیره و تعدادی از معاونان و مدیران شرکت در نخســـتین روزهای سال نو از شعب، ســـاختمان ها و برخی از املاک بلا استفاده پاســـداران، مطهری، مجتمع سعدی، شهید آوینی، کن، دهکده المپیک، پردیسان و طرشت بازدید کرد و در رایزنی با مدیران ذی ربط شرکت، ساختمان‌ها و اماکن بسیار ارزشمند بیمه ایران در سراسر کشور را جزو سرمایه های پایدار ملی و پشتوانه محکم بیمه ایران دانست که باید ضمن صیانت، نسبت به تجهیز و تکمیل و نگهداری مناسب یا فروش و سرمایه گذاری منابع حاصل از واگذاری آنها اقدام مناسب صورت پذیرد.

مهر تأیید مجمع بر افزایش سرمایه بیمه سینا

ترقی اقتصادی: افزایش سرمایه ۲۹۱ درصدی بیمه سینا با موافقت اعضای مجمع تصویب شـــد.مجمع عمومی فوق‌العاده این شرکت با حضور ۷۶ درصد سهامداران و با رعایت کامل پروتکل‌های بهداشـــتی به منظور بررسی و تصویب افزایش سرمایه در روز شـــنبه چهارم اردیبهشـــت‌ماه ۱۴۰۰ برگزار شـــد.در ابتدای جلسه، هیئت رئیســـه مجمع با ترکیب محمد نوین به نمایندگی از شـــرکت ره‌نگار خاورمیانه به عنوان رئیس مجمع، مصطفی زروندی به نمایندگی از شـــرکت مادرتخصصی مالی و ســـرمایه‌گذاری ســـینا به عنوان ناظر اول، رسول محمدقلی به نمایندگی از بنیاد علـــوی به عنوان ناظر دوم، مصطفـــی رجب‌لو به عنوان نماینـــده بازرس قانونی و حسابرس (موسسه مفید راهبر)، کتایون هدایت‌پور به عنوان دبیر مجمع و نماینده بیمه مرکزی در جایگاه و نماینده فرابورس به صورت برخط تشـــکیل شد.بر اساس این گزارش، در ابتدای این مجمع دکتر رضا جعفری مدیرعامل بیمه سینا گزارش توجیهی افزایش ســـرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی‌ها را به صاحبان سهام ارائه کرد و پس از آن ســـهامداران به اتفاق آراء با افزایش سرمایه بیمه سینا از ۱۵۰ به ۵۸۷.۸ میلیارد تومان به میزان ۲۹۱ درصد موافقت کردند.

دیدگاه

پیامدهای کاهش نرخ ارز بر تولید و تجارت

علی دینی ترکمانی
کارشناس اقتصادی

اثرات کاهش نرخ ارز بر بخش تولید و بازرگانی از جمله مباحث و دغدغه‌های روزهای اخیر فعالان اقتصادی است.

کما اینکه انتظار مـــی‌رود به طور نمونه با کاهش نرخ ارز، قیمت کالاهـــای وارداتی با ارزبری ۱۰۰ درصد ماننـــد موبایـــل قطعاً کاهش پیـــدا کند. همچنین انتظار مـــی‌رود قیمت کالاهای دیگری هم که ارزبری دارند و براســـاس نرخ دلار قیمت خودشان را تراز می‌کنند، کاهش یابد.

بـــرای مثـــال انتظار مـــی‌رود در بخـــش خودرو کالاهـــای وارداتی ۱۰۰ درصد کاهش قیمت پیدا کند و خودروهای تولید داخل نیز که بخشی از هزینه تولید آن‌ها مربوط به نرخ دلار است با کاهش قیمت نسبی مواجه شود.

البتـــه در این میـــان انتظار کاهش قیمت در طرف تقاضا نیز تاثیرگذار اســـت. کما اینکه انتظار کاهش قیمت و کاهش تقاضا منجر به شکسته شدن قیمت خواهد شد. اما باید به این نکته توجه داشت که به هر حال میزان کاهش قیمت در کالاهای وارداتی، بیش‌تر از کالاهای تولید داخل است. بطوری که انتظار می‌رود قیمت کالاهای ۱۰۰ درصد وارداتی به نسبت کاهش نرخ ارز کاهش پیدا کند.

البتـــه در ایـــن رابطه موضوع «چســـبندگی قیمت‌ها» مســـئله حائزاهمیتی اســـت که در واقـــع بـــر مبنـــای آن برخـــی از کالاها به ویـــژه کالاهـــای تولید داخل نســـبت به کاهـــش قیمـــت مقاومـــت می‌کنند؛ اگرچه بـــا تداوم ایـــن وضعیت ســـرانجام مقاومت شکســـته خواهـــد شـــد. بنابراین مشـــروط بـــر اینکـــه کاهش نـــرخ ارز پایدار باشـــد انتظـــار می‌رود قیمت‌هـــا پایین بیایـــد و از محل همیـــن اتفاق، تورم امســـال کمتر از سال گذشته باشد.

در این وادی، تاثیر کاهش نرخ ارز بر تولید داخلی مسئله مهم دیگری است که موازی بر این موضوع قابل تامل و توجه است. چرا که در بخش تولید، گشایش‌هایی برای بنگاه‌هایی که ارزبری دارند محقق می‌شـــود و این بنگاه‌ها با ارز کمتری می‌توانند مواد اولیه خود را تهیه کنند، فقط مشروط بر آنکه ورق برنگردد، چرا که اگر دوباره توافقات در شرف وقوع و نهایی‌ســـازی وین برهم بخورد، ممکن است نرخ ارز به همان ۳۲ هزار تومان هم برسد! اما اگر تا باقی ماندن دولت جو بایدن و همچنین در داخل کشـــور در دولت آینده (که از پایان تابســـتان ۱۴۰۰ کابینه جدید را خواهد شناخت) توافق ادامه پیدا کند و بازار ارز به آرامش برســـد، نااطمینانی به آینده کاهش پیدا می‌کند، هزینه‌های تولید کمتر می‌شود و در نتیجه سرعت رشد قیمت‌ها کمتر می‌شود.

بنابرایـــن در اثر کاهش نرخ ارز قیمت کالاهایی کاهـــش پیدا می‌کند که مانند خودرو یا ملک و مستغلات حالت بورسی دارند، اما قیمت کالاهایی مثل خوراکی و پوشاک کاهش نمی‌یابد، بلکه تنها سرعت رشد قیمت آن‌ها کمتر می‌شود.

به عبارت دیگر بحث مذاکرات و کاهش نرخ ارز انتظار کاهش قیمت‌ها را ایجاد کرده، اما مقاومـــت وجود دارد و اینکه طرف تقاضا تا کجا در چارچوب این انتظارات کاهش قیمت رفتار خود را تصحیح می‌کند بر قیمت کالاهایی مانند خودرو و مســـکن تاثیرگذار خواهد بود.

البته موارد گفته شـــده نگارنده به این معنی نیســـت که قیمت‌ها در سال آینده نسبت به امســـال پایین‌تر خواهد بود؛ بلکه سرعت رشد قیمت کاهش پیدا می‌کند. قیمت کالاهای خوراکی درب کارخانه تعیین می‌شود و کارخانه‌ها و پخش‌کننده‌های عمده با کاهش نرخ ارز هم با قیمت قبلی کالای خود را عرضه می‌کنند، اما از این به بعد پایین بودن نرخ دلار می‌تواند هزینه‌های تولید و تورم آن‌ها را کنترل کند و در نتیجه زمینه‌ای فراهم می‌شود که دست به قیمت‌گذاری مجدد نزنند.

سال خشک کشاورزی در ایران

ترقی اقتصادی : ورودی آب به ســـدها از ابتدای ســـال آبی جاری تاکنون (از اول مهر ۱۳۹۹تا شـــامگاه ۴اردیبهشت ۱۴۰۰) نســـبت به دوره مشابه سال قبل ۴۰درصد کاهش نشان می‌دهد

ایران تابســـتانی و ســـالی خشـــک را در پیش دارد و کارشناســـان اقتصادی و کشاورزی معتقدند از مســـئولان دولتی از همین حالا باید به فکر چاره برای کشت های سال جاری کشاورزان و تامین مواد غذایی باشند. آمارهای وزارت نیرو نشان می دهد که سال جاری یکی از خشـــکترین سال های آبی کشور در ۵۰ سال گذشـــته است به طوری که میزان بارندگی در سال آبی جاری (۱۳۹۹-۱۴۰۰) ۱۲۷ میلی متر بوده است در حالی که میزان بارندگی ســـال قبل ۲۷۸ میلی متر بوده است و میانگین ۵۲ ساله گذشته ۲۰۷ میلی متر بوده اســـت. همچنین میزان بارندگی در حوضه آب ریز فلات مرکزی در سال جاری ۷۶ میلی متر، ســـال قبل ۲۰۷ میلی متر و در میانگین ۵۲ ســـاله ۱۳۶ میلی متر بوده است. علاوه بر این ها میزان بارندگی در حوضه آب ریز دریای خزر در ســـال جاری ۲۴۵ میلی متر، ســـال گذشته ۳۶۷ میلی متر و میانگین ۵۲ ســـاله ۳۰۵ میلی متر بوده است. همه این اعداد به خوبی نشـــان می دهد که ســـال ســـخت آبی در پیش است و کشت و کار با مشکل رو به رو خواهد شد و حتی ممکن است وزارت نیرو برای تامین آب آشامیدنی هم با مشـــکل رو به رو شود و مدیریت این شرایط به نظر از همین حالا نیازمند برنامه ریزی دقیق اســـت. برنامه ریزی که از بروز مشکلاتی همچون اعتراض کشاورزان حاشیه زاینده رود کـــه دو روز پیش در اصفهان (به تخصیص ندادن حق آبه برای کشـــت بهاره صورت گرفت) می تواند جلوگیری کند.

ورودی آب به ســـدها از ابتدای ســـال آبی جاری تاکنون (از اول مهر ۱۳۹۹تا شـــامگاه ۴اردیبهشـــت ۱۴۰۰) نسبت به دوره مشابه ســـال قبل ۴۰درصد کاهش نشان می‌دهد و همزمان میزان ذخایر آب در مخازن سدها نیز ۱۹درصد کمتر از سال قبل است. با توجه به اینکه بارندگی‌های ســـال آبی جاری ۵۴درصد کمتر از مدت مشـــابه ســـال قبل است همچنان احتمال کمتر شـــدن ورود آب به مخازن سدها و کم آب‌تر شدن آنها وجود دارد مگر اینکه به واســـطه گرم شدن هوا، بخش بیشـــتری از ذخایر برفی ارتفاعات مشرف به ســـدها آب شود که در این صورت باید منتظر بحرانی به مراتب شدیدتر در سال‌های بعد بود.

در ۳ ســـال اخیر که شـــرایط بارندگی به یکباره مســـاعد شـــد و رکوردهای میان‌مدت میزان بارش‌های جوی شکست، بسیاری از کارشناسان نسبت به پایدار نبودن این شرایط در اقلیم خشـــک و کم‌باران ایران هشـــدار دادند. همزمان متولیان و کارشناســـان حوزه آب نیز اســـتفاده از تعبیر ترســـالی برای بارش‌های مساعد ۳-۲ســـال اخیر را نادرست و حتی خطرناک می‌دانســـتند که می‌توانـــد با تغییر نگاه به بحـــران آب، مدیریت مصرف مشـــترکان را به سمت بی‌خیالی ســـوق دهد. حالا بیش از ۷ماه است که آمارهای مربوط به وضعیت بارندگی از وقوع کم‌بارانی گســـترده در کشـــور حکایـــت می‌کند و به‌تدریج آثار این کم‌بارانی نیز در حال آشکارشـــدن اســـت. آمارهای وزارت نیرو نشـــان می‌دهد در ۷ماه ســـپری شـــده از ســـال آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به‌دنبال افول بارش‌های جوی، حجم ورودی آب به مخازن ســـدهای کشـــور معـــادل ۲۲ میلیـــارد و ۳۲۰ میلیون مترمکعب بوده که نســـبت به مدت مشابه ســـال آبی قبل از آن حدود ۱۵میلیارد مترمکعب معادل ۴۰درصد کمتر است.

چرا باید «پروپاگاندا» را از اقتصاد حذف کنیم؟

آسیب‌های صنایعِ «آکواریومی»

محمد مهدی حاتمی: برخی اساساً این گونه تبلیغ می‌کند که ایران باید تلاش کند همه انواع کالاهای ممکن را در داخل خاک ایران تولید کند و در حالت حدی، یک «اقتصاد خودکفا» شکل بدهد تا در مقابل تحریم‌های احتمالی در آینده، دست کشور در مقابل بیگانه دراز نباشد. حامیان این ایده، می‌گویند ایران نباید پس از برجام به دنبال خرید هواپیماهای خارجی می‌رفت و برای واردات ده‌ها هزار واگن قطار دست دوم با روسیه قرارداد می‌بست. آن‌ها همچنین می‌گویند واردات گوشی‌های تلفن همراه خارجی هم باید متوقف شود، چرا که ارزبری بالایی دارد.

برخی اصول گرایان که به دنبال قطع واردات ایران از کشـــورهای دیگر هستند و می‌گویند ما باید خودمان همه چیز را (از خودرو و هواپیما گرفته تا کولر، واگن‌های مترو و حتی خمیردندان) در داخل تولید کنیم، در واقع از یک مشیِ اقتصادی حمایت می‌کنند که دســـت کم در چند دهه اخیر، به شدت از سوی جریان اصلیِ اقتصاد در جهان مورد انتقاد بوده است.

در ادبیـــات اقتصادی، تلاش دولت‌ها بـــرای ایجاد محدودیت در تجارت، از طریق ممنوعیت واردات یا افزایش تعرفه‌های وارداتی به اندازه‌ای که واردات به شـــدت محدود شود، «حمایت گرایی» (Protectionism) نامیده می‌شود.

سیاست‌های حمایت گرایانه، در سال‌های اخیر نمونه‌های فراوانی در ایران داشته اند. به عنوان نمونه، واردات خودرو به کشور از سال ۱۳۹۶، به دنبال محدودیت شـــدید منابع ارزی ممنوع و محدود شـــده و این در حالی اســـت که حتی پیش از آن هم، تعرفه‌های واردات خودرو که گاه تا ۲۰۰ درصد از قیمت خودرو در خارج از کشور را هم شامل می‌شد، عملاً نوعی سیاست حمایت گرایانه بود. در واقع، دولت با این استدلال که از خودروسازان داخلی حمایت می‌کند، جلوی واردات خودرو به داخل را تا حد امکان سد می‌کرد. واردات لـــوازم خانگی خارجی به ایران هم هر چند در تمام طول این ســـال‌ها در جریان بوده، اکنون به دلیل تحریم ها، از ســـوی تولیدکنندگان خارجی این لوازم محدود شـــده و تولیدکنندگان داخلی لوازم خانگی هم از طریق لابی با نهادهای رسمی، خواستارِ تداوم این محدودیت ها، حتی پس از لغو تحریم‌ها هستند.

با این همه، نشـــانه‌های بسیاری وجود دارد که «حمایت گرایی» نه فقط یک سیاســـت محکوم به شکست اســـت، که در مواردی ضربه‌های اساسی به اقتصاد کشورها وارد می‌کند. اما علم اقتصاد در این مورد چه می‌گوید؟

از «تقسیم کار» تا «مزیت نسبی»

«آدام اســـمیت»، پدر اقتصاد مدرن، تقریباً نخستین کسی بود که به شـــکلی دقیق مبانی این موضوع را تشـــریح کرد. اسمیت بـــه طور خلاصه می‌گفت اگر هر کس به طور تخصصی به کاری بپردازد که در آن تبحر بیشـــتری دارد، جامعه به طور کلی بیش از حالتی منتفع می‌شود که همه بخواهند همه چیز را خودشان تولید کنند. این، همان اصلی اســـت که به آن «تقســـیم کار» یا «تخصص گرایی» می‌گویند.

اگر ایران بخواهد نارگیل یا آناناســـی را که از کشورهای واقع در کمربندِ استوایی وارد می‌کند، خودش در داخل کشور تولید کند باید مشکلات بســـیار زیادی را پشت سر بگذارد. ساده ترینِ این مشکلات، تاسیس گلخانه‌هایی است که رطوبتی مشابه رطوبتِ مناطق حاره‌ای را فراهم می‌کنند. به این ترتیب، قیمت تمام شده هر یک نارگیل یا آناناس تولید ایران، قطعاً گران‌تر از زمانی خواهد بود که این کالاها از کشورهای استوایی تامین می‌شوند.

همین حالا، سوئیسی‌هایی که بهترین ساعت‌ها و بهترین شکلات های جهان را تولید می‌کنند، محصولات کشاورزی مورد نیازشان را از کشـــورهای دیگر وارد می‌کنند و اساساً دلیلی هم ندارد که خودشان این محصولات را تولید کنند.

مثال معـــروف این موضوع، در برخی کتاب‌های مقدماتی اقتصاد آمده اســـت: تصور کنید حرفه ای‌ترین جراح مغز در جهان، که هزاران بیمار در فهرست جراحیِ او صف بسته اند، نانِ مورد نیاز برای صبحانه اش را هم خـــودش بپزد. در این حالت، در هر روز احتمالاً یک بیمارِ به شدت بدحال، شانس جراحی شدن به دست این جراح حرفه‌ای را از دست می‌دهد. بنابراین، بهتر است جراح مغز کار خودش را بکند و نانوا هم کار خودش را و این در نهایت، برای کل جامعه هم مفیدتر خواهد بود.

این در واقع قدرت «مزیت نسبی» و «تقسیم کار» در اقتصاد است که به ما امکان می‌دهد زندگی‌هایی همراه با رفاه داشـــته باشیم: یکی می‌نویســـد، یکی نانوایی می‌کند، یکی فرش می‌بافد و یکی هم خودرو تولید می‌کند، چرا که هر کس در انجام برخی از این کارها نســـبت به سایرین مزیت‌هایی دارد که به او امکان می‌دهد در کارش متخصص شود و همزمان، از محصولات و خدمات تولید شده توسط سایرین بهره ببرد.

این اصل در مورد کشورها هم صادق است. تولید خودرو در داخل ایران، به دلیل عدم دسترسی به بازارهای خارجی، صرفه کمتری در مقایســـه با تولید خودرو توسط شرکت‌های کره جنوبی دارد. تولیدکنندگان کره ای، از هر پلت فرمِ تولیدی خود، چند میلیون دســـتگاه در سراسر جهان به فروش می‌رسانند و به همین دلیل طراحی پلت فرم‌های جدید در هر سال، برای آن‌ها به صرفه است. خودروســـازان ایرانی، اما در بالاترین حد، تنها به بازار ایران (و در حد بسیار محدود به بازار کشورهای همسایه) دسترسی دارند و بـــه همین دلیل، طراحی پلت فرم‌هـــای جدید برای آن‌ها صرفه اقتصادی کمتری دارد، چرا که از طراحی گرفته تا ســـاخت قالب و تغییـــر در خط تولید و ربات ها، هزینه‌های ایجاد یک پلت فرمِ جدیدِ خودرو را بسیار گران قیمت می‌کنند.

تولیدِ فولاد به قیمت جان آدم‌ها

کالای «حمایت گرایی»، اما متاسفانه در ایران خریدار دارد. تحمل چند دهه تحریم‌های سنگین ما را مجبور به تولید برخی کالا کرده که در غیر این صورت به سراغ تولید آن‌ها نمی‌رفتیم. منصفانه اگر نگاه کنیم، بخشی از فشـــارها به نفع ما تمام شده و ما در تولید برخی کالاها-از خودرو تا موشـــک-تخصص پیدا کرده ایم. با این همه، اگر «حمایت گرایی» به یک اصل به جای یک استثنا بدل شود، اقتصاد ملی ما دیر یا زود زمین گیر می‌شود.

یکی از جلوه‌های زشت «حمایت گرایی» در ایران، صادرات «آب مجازی» اســـت. منظور از «آب مجازی»، میزان آبی است که در تولید کالاها و محصولات مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما از آنجا که این آب در محصول نهایی دیده نمی‌شـــود، به آن «آب مجازی» یا «آب پنهان» گفته می‌شود. به عنوان نمونه، برای تولید هر یک کیلوگرم گوشت گاو، چیزی در حدود ۱۵ تن آب مصرف می‌شـــود، موضوعی که باورش برای یک فرد غیرمتخصص واقعاً سخت است.

ایران یکی از خشـــک‌ترین کشـــورهای جهان است و سرانه آب در دســـترس و تجدیدپذیر در ایران، حتی با وجود بارندگی‌های سال‌های اخیر، همچنان در وضعیت بحرانی قرار دارد. این موضوع موجب شده تا در دولت یازدهم، وزارت جهاد کشاورزی به شکل جدی ممنوعیت کشـــت برنج در هر جایی به غیر از ســـه استان شمالی کشور را در دستور کار قرار دهد و حتی برخی کارشناسان مدعی شوند ایران بهتر است اساساً به یک واردکننده محصولات کشاورزی بدل شود.

ماجرا البته به همین ســـادگی نیست و بحث‌هایی همچون بحث «امنیـــت غذایی» هم به میان می‌آید، امـــا موضوع زمانی جدی می‌شود که بدانیم بر اساس مدل سازی‌های اقلیمی، فلات مرکزی ایران (شـــامل پهنه‌ای به وسعت اســـتان‌های اصفهان، یزد، قم سمنان و کرمان) تا یک دهه آینده به مرز غیرقابل سکونت بودن نزدیک می‌شوند.

اما تاکید بـــر لزوم تولید تمام محصولات کشـــاورزی در ایران و پروپاگاندایی که حول آن شکل گرفته، ایران را به سمت وضعیت تنش آبی سوق داده اســـت. آمارها نشان می‌دهند تنها در سال ۱۳۹۷، ایران حدود ۷۷۰ هزار تن هندوانه صادر کرده که دســـت کم معادل صادرات حدود ۷۷۰ میلیون لیتر آب (دو برابر ظرفیت کامل سدِ کرج) است و این تنها یکی از محصولات صادراتی آب‌بر در ایران است.

این در حالی است که سرمایه گذاری‌های سنگین در صنعت فولاد کشور در طول چند دهه گذشته، آن هم بدون توجه به «آمایش ســـرزمینی» موجب شده که فشار بر ســـفره‌های آب زیرزمینی افزایش پیدا کند.

منظور از «آمایش ســـرزمینی» در تولید فولاد هم این است که تولید این محصول، باید در جایی صورت بگیرد که به آب فراوان دسترسی داشـــته باشـــد، اما امروز در دل کویر و در استان‌های اصفهان و سمنان، صنایع تولید فولاد شکل گرفته اند که عمدتاً با اهداف انتخاباتـــی نمایندگان این مناطق در ســـاختار قدرت همبستگی داشته و دارند.

در واقـــع، آنچنان کـــه آمارهای «انجمن جهانی فولاد» نشـــان می‌دهند، ایـــران (در ژانویه ۲۰۲۱ میلادی) دهمین تولیدکننده بزرگ فولاد در جهان بوده اســـت و این در حالی اســـت که هر ۹ کشـــورِ پیش از ایران در این فهرست، همگی منابعِ آبیِ بیشتری در مقایسه با ایران دارند. (این کشورها به ترتیب عبارتند از: چین هند، ژاپن، روسیه، آمریکا، کره جنوبی، ترکیه، آلمان و برزیل)

چرا باید «پروپاگاندا» را از اقتصاد حذف کنیم؟

اما راه حل این وضعیت چیست؟ اقتصاددانان می‌گویند صنایع در وضعیت رقابت بهتر عمل می‌کنند و در واقع، نوعی «داروینیسم» بر حوزه صنعت هم حاکم اســـت: صنایعی که واقعاً رقابتی باشند از گردونه رقابت ســـربلند بیرون می‌آیند و صنایعی که به شکلی مصنوعی رشد کرده باشند، جای خود را به صنایع دیگر می‌دهند. آزاد بودن واردات، این شانس را به صنایعِ رقابتیِ داخلی می‌دهد که با نمونه‌های جهانی رقابت کنند و صنایعی که در «آکواریوم» حمایتِ دولتی رشـــد کرده اند، ناچار به تعطیلی خواهند بود. اگر از خودمان بپرســـیم که چرا برخـــی خودروهای داخلی، با وجود کیفیتِ کنونی شـــان، هم‌قیمت با برخی خودروهای تولید شده توسط برندهایی همچون «فورد» و «تویوتا» و حتی خودروهای الکتریکیِ «تسلا» هستند، می‌توانیم عمق بحران «حمایت گرایی» را بهتر درک کنیم.

به نظر می‌رسد این موضوع باید به شکلی گسترده‌تر در مطالبات اقتصادیِ جامعه از مدیران نهادهای اجرایی و تقنینی قرار بگیرد. به عبارت ساده تر، نباید اجازه داد صنایعِ «آکواریومی»، با دریافت رانت‌های صدها هزار میلیارد تومانی، جایِ صنایعِ واقعاً رقابت پذیرِ داخلی را بگیرند.

ده سال بعد از ابلاغ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار

چقدر مواد قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار اجرایی شده است؟

ترقـــی اقتصادی : نزدیک به ۱۰ ســـال از ابلاغ قانون بهبود مســـتمر محیط کسب‌وکار که به پیشـــنهاد اتاق‌ها در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، می‌گذرد و همواره این پرســـش مطرح بوده اســـت که ایـــن قانون به چه میزان اجراشـــده و آن بخـــش از احـــکام و مواد از قانـــون که تاکنون بـــه مرحله اجرا درآمده‌اند تا چه حد توانســـته‌اند در بهبود محیط کســـب‌وکار مؤثر واقع شوند. مرکز پژوهش‌های اتاق ایران گزارشی با عنوان پایش احکام قانون بهبود مستمر محیط کســـب‌وکار منتشـــر کرد. در گزارش جدید مرکز پژوهش‌های اتاق ایران آمده اســـت: قانون بهبود مســـتمر محیط کســـب‌وکار، یکی از مهم‌ترین قوانین مرتبط با محیط کســـب‌وکار کشور اســـت که به‌زعم طراحان و تصویب‌کنندگان آن، اجرای کامل و دســـتیابی به اهداف تعیین شده آن تا حد بسیاری در بهبود شـــرایط کسب‌وکار در کشـــور و رفع موانع موجود مؤثر واقع خواهد شد. نزدیک به ۱۰ سال از ابلاغ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار که به پیشنهاد اتاق‌ها در مجلس شـــورای اســـلامی به تصویب رســـید، می‌گذرد و همواره این پرسش مطرح بوده اســـت که این قانون به چه میزان اجراشـــده و آن بخش از احکام و مواد از قانون که تاکنون به مرحله اجرا درآمده‌اند تا چه حد توانسته‌اند در بهبود محیط کســـب‌وکار مؤثر واقع شوند. در همین راستا و از زمان تصویب این قانون در بهمن‌مـــاه ۱۳۹۰ تاکنون، گزارش‌های نظارتی مختلفی از عملکرد اجرای این قانون توسط نهادهای گوناگون به‌ویژه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی تهیه و انتشـــاریافته که رویکـــرد عمده آن‌ها، دریافت گـــزارش عملکرد (عمدتاً فرایندی) از دســـتگاه‌های اجرایی مرتبط به‌صورت شفاهی یا کتبی و جمع‌بندی آن در قالب سه گروه احکام اجراشده، ناقص اجراشده و اجرانشده به همراه ارائه تحلیل‌ها و مستندات فرایندهای اجرایی مربوط بوده است.

بـــا توجه به اهمیـــت اجرای این قانون از منظر بخش خصوصی کشـــور، رویکرد جدید اتاق ایران در دوره نهم، پایش دوره‌ای و مســـتمر شاخص‌های عملکردی مرتبط با اهداف قانون توســـط مرکز پژوهش‌هـــای اتاق ایران به‌منظور آگاهی از آخرین وضعیت اجرای قانون بهبود مســـتمر محیط کســـب‌وکار ارزیابی میزان تحقق اهداف و اثربخشی آن است.

در این گزارش که نخســـتین گـــزارش مرکز پژوهش‌های اتـــاق ایران در زمینه پایش اجرای قانون بهبود مســـتمر محیط کســـب‌وکار برای سال ۱۳۹۹ است؛ اســـتفاده از روش جدیدی برای پایش موردتوجـــه قرارگرفته که در آن علاوه‌بر تعریف شاخص‌های عملکردی مرتبط با اهداف تدوین قانون و استعلام اطلاعات شاخص‌ها از دســـتگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، نسبت به دریافت نظرهای خبرگان حوزه کســـب‌وکار از طریق نظرســـنجی از فعالان اقتصادی در سه اتاق اصناف، تعاون و بازرگانی ایران نیز اقدام شـــده و محاســـبه نهایی میزان (درصد) تحقق احکام و اثربخشـــی اجرای قانون بر اساس تلفیق نتایج این دو گروه از اطلاعات حاصل‌شده است.

همچنیـــن در فصل‌های مختلف این گزارش به‌صـــورت تفصیلی در مورد روش شناسی اجرای پایش، وضعیت اجرای هریک از ۵۳ حکم مندرج در قانون، دلایل ناکامی در تحقق اهداف، بررسی نقاط قوت و ضعف قانون و تعیین موارد نیاز به بازنگری و اصلاح و پیشـــنهاد راهکارهایی برای هر چه‌بهتر اجراشـــدن و افزایش اثربخشی قانون ارائه‌شده است.

در بخشی از این گزارش آمده است: براساس یافته‌های پایش قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار در سال ۱۳۹۹، رقم شاخص کل اجرای احکام ۵۳گانه قانون، معادل ۵۹،۳۱ درصد به‌دســـت‌آمده است. همچنین بر اساس یافته‌های پایش در سال ۱۳۹۹، رقم شـــاخص کل دستیابی به اهداف ۱۴گانه قانون معادل ۵۷،۰۹ درصد به‌دست‌آمده است.

در ادامه گزارش آمده اســـت: بر اســـاس یافته‌های پایش قانون بهبود مســـتمر محیط کســـب‌وکار در سال ۱۳۹۹، میزان اجرای احکام ۵۳ گانه قانون در بخش حاکمیـــت، معادل ۴۷،۳۷ درصد؛ در اتاق‌ها، معـــادل ۸۱،۴۷ درصد و در بخش مشـــترک (شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی)، معادل ۹۱،۰۵ درصد بوده اســـت. در گزارش ســـال ۱۳۹۹، یازده حکم با میزان اجرای ۱۰۰ درصد و یک حکـــم با میزان اجرای صفر درصد به ترتیب بیشـــترین و کمترین مقدار اجرا را نشان می‌دهند.

در این گزارش تصریح‌شـــده: میزان دســـتیابی به هدف «افزایش نقش شـــورای گفتگو در اصـــلاح، حذف یا وضع مقررات در جهت بهبود محیط کســـب‌وکار» دارای بیشـــترین مقدار شـــاخص (۸۵،۶۲) و مؤید موفقیت در رسیدن به هدف موردنظر و دســـتیابی به هدف «جبران خسارت فعالان اقتصادی ناشی از اتخاذ تصمیم‌های دولت درزمینه‌ی قطع خدمات برق، گاز و مخابرات» دارای کمترین مقدار شـــاخص (۲۶،۹۳) و نشـــانگر عدم موفقیت در رسیدن به هدف موردنظر بوده است.

در انتهای گزارش مرکزی پژوهش‌های اتاق ایران آمده اســـت: بیشـــترین میزان توصیه بـــرای اصلاح و بازنگـــری مواد و تبصره‌هـــای قانون بهبـــود، مربوط به پیش‌بینی ضمانت‌های اجرایی و نظارت مستمر بر اجرای آن‌ها به‌جای تغییر در مفاد قانون بوده اســـت. خبرگان حوزه کسب‌وکار، نقش عوامل داخلی و خارجی در عدم اجرای کامل قانون و دستیابی به اهداف آن را به ترتیب ۷۰ و ۳۰ درصد عنوان کرده‌اند.

خطرات ارزپاشی برای اقتصاد

افزایش ناگهانی نرخ ارز به سود صادرکننده نیست

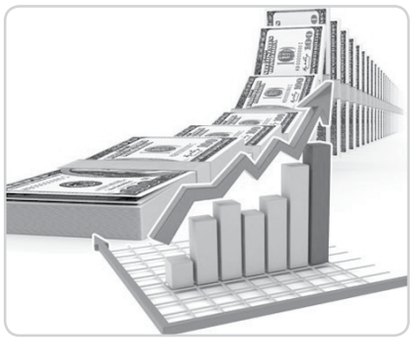

ترقی اقتصادی : رییس کنفدراســـیون صـــادرات ایران می‌گوید در صورت کنار رفتن تحریم‌ها، نحوه مدیریت بازار ارز از ســـوی دولت اهمیت بسیار زیادی در آینده اقتصادی کشور دارد.

محمـــد لاهوتی اظهار کرد: فعالان اقتصادی کشـــور مانند تمام افرادی که ایران و وضعیت مردمش برایشـــان اهمیت دارد، آرزو دارند که اقتصاد به سمتی حرکت کند که تقویت پول ملی، افزایش قدرت خرید مردم و بهبود شـــاخص‌های رفاهی از راه برسند و شرایط نسبت به آنچه که در سال‌های گذشـــته تجربه کردیم بهتر شود. در عین حال این نگرانی نیز وجود دارد که با تصمیمات اشـــتباه، بار دیگر مشکلات جدید اقتصادی از راه برسند.

وی بـــا بیان اینکـــه اجرای تصمیمات اقتصادی زیر ســـایه فضای سیاســـی می‌تواند برای کشور مشکل ساز شود، بیان کرد: تجربه در ایران نشان داده در صورتی که تحریم‌ها لغو شـــوند یا کاهش یابند، دولت‌ها برای نشان دادن تغییر فضا و ایجاد امید در جامعه به سمت ارزپاشی حرکت می‌کنند و با تزریق گسترده ارز به بازار به دنبال کاهش قیمت آن می روند. از سوی دیگر وقتی زمان جابه جایی دولت‌ها می‌رسد، احتمال اینکه دولت مستقر به سمت کاهش تصنعی نرخ ارز حرکـــت کند اما دولت بعدی توان و ظرفیت ادامه دادن آن مسیر را نداشته باشد وجود دارد.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران ادامه داد: حتی در صـــورت لغو تحریـــم و افزایش درآمدهـــای بین المللی منابع ارزی کشـــور بی انتها نیســـت و یـــک جایی دولت مجبور می‌شـــود این ارزپاشی را متوقف کند که همین امر به افزایشی شدن دوباره قیمت‌ها در بازار و ایجاد یک شوک جدیـــد ارزی دامن می‌زند. با توجه بـــه همین تحلیل بود که بنده در جریان جلســـه اخیر فعالان اقتصادی با ریاست محتـــرم جمهوری، تذکر دادم که ارزپاشـــی می‌تواند برای اقتصاد کشور مشکلاتی جدید به وجود آورد.

لاهوتی با تاکید بر اینکه آســـیب به تولید، آسیب به بخش مهمی از اقتصاد اســـت، توضیـــح داد: بعضی می‌گویند در دوره‌ای که دلار ناگهان گران شـــد، صادرکنندگان نیز سود قابل توجهی کســـب کردند. این حـــرف هیچ مبنایی ندارد زیرا صادرکننده برای تولید دوباره همان محصول باید مواد اولیه را با نـــرخ دلار بالاتر بخرد و در عمل هیچ تفاوتی در شـــرایطش به وجود نمی آید. کاهش ناگهانی نرخ دلار اما باعث می‌شـــود تولید دیگر به صرفه نباشد و با از بین رفتن قدرت رقابت تولیدات ایرانی و خارجی، احتمال قاچاق کالا به کشور افزایش یابد.

وی اضافه کرد: وقتی تولید آســـیب ببیند، رشـــد اقتصادی کشـــور کاهش خواهد یافت، نیاز بـــه واردات بالا می‌رود و آمارهایـــی مانند بیکاری دوباره افزایـــش می‌یابند. بهترین راهکار برای افزایش قدرت خرید مردم، کاهش نرخ تورم و کاهش سرعت رشد نقدینگی است. نرخ دلار را نمی‌توان به شکل تصنعی پایین آورد و همانطور که رسیدن قیمت دلار بـــه ۳۰ هزار تومان واقعی نبـــود، تلاش برای کاهش نرخ با ارزپاشی نیز رخداد مثبتی به شمار نمی‌رود.

رییس کنفدراســـیون صادرات ایران خاطر نشـــان کرد: در شرایطی که به نظر می‌رســـد نرخ تورم در سال جاری نیز بـــالای ۳۰ درصد خواهد بود، فشـــار جدید بـــر واحدهای تولیدی می‌تواند منجر به ورشکســـتگی آنها شود. ما قطعا از افزایش واقعـــی ارزش ریال حمایت می‌کنیم اما در عین حال باید توجه داشت که سیاست‌های غلط ارزی می‌تواند به چالشی جدید بدل شود.

به گزارش ایســـنا، نـــرخ دلار در بازار آزاد از ابتدای ســـال ۱۳۹۷ و همزمان با بازگشت تحریم‌های آمریکا علیه ایران روند افزایشـــی به خود گرفت و در تابستان سال قبل حتی از مرز ۳۰ هزار تومان نیز گذشـــت اما با پیروزی بایدن در انتخابـــات، این نرخ به ۲۵ هزار تومان رســـید. در روزهای گذشته و همزمان با از ســـرگیری مذاکرات هسته‌ای، نرخ دلار بار دیگر کاهشـــی شد و حتی به کانال ۲۰ هزار تومان نیز رسید.

ترقی اقتصادی
دوهفته‌نامه‌اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۰۳ -نیمه‌اول اردیبهشت ۱۴۰۰

نهادهای بین‌المللی چه برآوردی از رشد اقتصاد ایران دارند؟

نگاه جهانی به اقتصاد ایران

ترقی اقتصادی : دهه ۱۹۴۰ را می‌توان دهه شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی نامید. بعد از پایان یافتن جنگ جهانی دوم، کم‌کم همه کشورها قائل به پذیرش نظم نوینی در جهان شدند و تاسیس دو نهاد بین‌المللی صندوق پول و بانک جهانی محصول این رشد جمعی بود. چرا که در آن سال‌ها اقتصاد جهان شاهد رکود، سیاست‌های تجاری ناعادلانه و بی‌ثباتی ارزی بود.

اقتصاد ایران اما همواره و در همه این سال‌ها، برای شرکت در محافل بین‌المللی منفعل عمل کرده است؛ ایران فاقد کرسی در هیئت مدیره بانک جهانی است، در سازمان آنکتاد حضور فعالی ندارد و تاکنون تمایلی نداشته که به عضویت سازمان تجارت جهانی دربیاید. تنها سازمان اقتصادی که ایران مستقیما در میان اعضای اصلی آن نماینده‌ای دارد، صندوق بین‌المللی پول است. این در حالی است که در شرایط و نظام کنونی اقتصاد بین‌المللی حضور موثر در سازمان‌های بین‌المللی نه یک گزینه که یک انتخاب گریزناپذیر است.

صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی هر سال گزارش‌های مختلفی با رویکرد تحلیل وضع موجود و پیش‌بینی آینده ارائه می‌دهند. گزارش‌هایی که عموما بر اساس داده‌های منتشرشده توسط خود کشورها، تهیه و تدوین می‌شوند اما در نهایت خروجی‌های متفاوتی به همراه دارند. یکی از مهم‌ترین گزارش‌های این دو نهاد بین‌المللی با محوریت پیش‌بینی رشد اقتصادی کشورها منتشر می‌شود. صندوق بین‌المللی پول سال ۲۰۲۱ را سال بهتری برای ایران دانسته و پیش‌بینی کرده است رشد اقتصادی ایران مثبت ۳,۲ خواهد شد. بانک جهانی اما اگرچه مانند صندوق بین‌المللی پول رشد اقتصادی سال آینده ایران را مثبت پیش‌بینی کرده اما نرخ آن تقریباً یک‌دوم این صندوق و به ۱,۵ درصد خواهد رسید.

پیش‌بینی سال جدید از دو دریچه

صندوق بین‌المللی پول سال روشنی برای اقتصاد ایران بعد از سال‌ها تورم، رشد منفی و کشاکش با تحریم متصور است. بر اساس آخرین برآوردهای این صندوق بین‌المللی هرچند اقتصاد ایران سال ۲۰۲۰ را با رشد منفی ۵ درصدی به پایان می‌رساند، اما سال آینده با بازگشت به روند رو به بهبود، رشد اقتصادی ۳,۲ درصدی را به ثبت خواهد رساند. پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول از رشد اقتصادی ایران نسبت به گزارش قبلی که در فروردین منتشر شده، یک درصد برای ۲۰۲۰ و یک‌دهم درصد برای ۲۰۲۱ بهبود یافته است. در این گزارش نرخ تورم دو سال آینده اقتصاد ایران حدود ۳۰ درصد پیش‌بینی شده و این در حالی است که همین نرخ در بهار امسال، بین ۳۳ تا ۳۴ درصد تخمین زده شده بود.

این صندوق همچنین تراز حساب جاری ایران در سال ۲۰۲۱ را ۰,۳ درصد از تولید ناخالص داخلی رشد پیش‌بینی کرده است.

بانک جهانی اما نگاه بدبینانه‌تر و شاید واقع‌بینانه‌تری به اقتصاد سال آینده ایران دارد. این نهاد بین‌المللی در چشم‌انداز جدید خود از رشد اقتصادی خاورمیانه در سال ۲۰۲۱ پیش‌بینی کرد اقتصاد ایران پس از تجربه رشد منفی در سال ۲۰۲۰ در سال ۲۰۲۱ دوباره به رشد بازمی‌گردد. در گزارشی که در وب‌سایت این نهاد بین‌المللی منتشر شده آمده است: «رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۱ با بازگشت مصارف داخلی، احیای صنعت توریسم و کاهش اختلالات ناشی از بحران کرونا، دوباره مثبت خواهد شد.» بر اساس چشم‌اندازی که بانک جهانی برای اقتصاد ایران متصور شده است، پس از رشد منفی ۶ درصدی در سال ۲۰۱۸ و رشد منفی ۶,۸ درصدی در سال ۲۰۱۹ و در نهایت رشد منفی ۳,۷ درصدی در سال ۲۰۲۰، در سال مالی ۲۰۲۱ به رشد مثبت ۱,۵ درصدی دست پیدا خواهد کرد.

این نهاد نسبت به سال پس از این سال هم همچنان نسبت به اقتصاد ایران خوش‌بین است و اعلام کرده که در سال مالی ۲۰۲۲ هم احتمال ثبت رشد ۱,۷ درصدی وجود دارد. نرخ تورم ایران در گزارش منتشرشده توسط این نهاد، ۲۷,۴ درصد پیش‌بینی شده که حدود ۳ درصد کمتر از نرخ تورمی است که صندوق بین‌المللی برای سال آینده ایران متصور است. در ادامه این گزارش، برآورد تراز حساب جاری ایران برای سال ۲۰۲۱، مثبت ۰,۵ درصد از تولید ناخالص داخلی در نظر گرفته شده است.

گزارش بانک جهانی با استناد به آغاز روند توزیع واکسن در سراسر جهان تنظیم و تدوین شده است و البته در گزارش پیشین این نهاد تاکید بر این بود که ایران تاثیر کمتری نسبت به سایر کشورهای درگیر با ویروس چینی، از شیوع کرونا خواهد پذیرفت.

تفاوت‌های ساختاری صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی

هردو نهاد در واشنگتن، در دو سوی یک خیابان‌اند. وظایف این دو نهاد از زمان تاسیس تاکنون تغییر کرده و مرزهایی برای جدا کردن این دو از یکدیگر بارها رسم شده است. در حال حاضر صندوق بین‌المللی پول وظیفه خود را مبارزه با بحران‌های مالی در جهان، کمک به کشورهای درگیر و... می‌داند. این صندوق بر وضعیت اقتصاد جهان نظارت می‌کند و به کشورهایی که عضو آن هستند سیاست‌های اجرایی پیشنهاد می‌دهد و البته برای وام‌دهی به آن‌ها همواره شروطی برای آن‌ها تعیین می‌کند که خیلی وقت‌ها مورد اعتراض درخواست‌دهنده واقع می‌شود.

بانک جهانی اما براساس آنچه در شرح وظایف خود نوشته است، در حال حاضر بر توسعه اقتصادی و کاهش فقر تمرکز دارد. این نهاد در تعدادی از کشورهای فقیر جهان تامین مالی پروژه‌های مختلف با محور توسعه را بر عهده گرفته است.

در هردو نهاد ۱۸۹ کشور عضو هستند؛ صندوق بین‌المللی پول ۲۷۰۰ کارمند دارد و در بانک جهانی ۱۰ هزار نفر به کار مشغول‌اند. منابع مالی صندوق بین‌المللی پول از حق عضویت کشورهای عضو آن تامین می‌شود که این مبلغ در سال ۲۰۲۰، ۶۷۵ میلیارد دلار برآورد شده است بانک جهانی اما با انتشار اوراق قرضه و استفاده از پتانسیل سرمایه‌گذاران بین‌المللی منابع مالی خود را تامین می‌کند. بر اساس آمارهایی که CNBC منتشر کرده، صندوق بین‌المللی پول طبق تعهدات خود تاکنون ۱۶۰ میلیارد دلار وام پرداخت کرده است.

تردیدهایی از جنس آمار

سازمان‌هایی مانند بانک جهانی یا سازمان بین‌المللی پول گزارش‌هایی بر اساس آمار منتشرشده از کشورها ارائه می‌کنند. از این رو، آمارگیری مستقلی در این زمینه توسط این نهادها انجام نمی‌شود. دلیل اختلاف در داده‌ها به نظر می‌رسد نگاه متفاوت تحلیل‌گران نسبت به داده‌های یکسان و تکنیک‌های تخمین و پیش‌بینی مختلفی که هرکدام از آن‌ها استفاده می‌کنند، باشد. اگر به هر علتی داده‌های منتشرشده توسط کشور از صحت و شفافیت لازم برخوردار نبوده باشد یا در تهیه و تدوین آن استانداردهای لازم لحاظ نشده باشد، این آمارها هم می‌تواند چندان قابل اتکا برای فعالان و تحلیل‌گران اقتصاد نباشد. خواه منبع منتشرکننده آن صندوق بین‌المللی پول باشد، خواه مرکز آمار ایران.

همچنین محاسبات این نهادها چه در خارج و چه در داخل بر اساس مدل‌های صرفاً کمی انجام می‌شود و این در حالی است که سال‌هاست کشور ما تحت تحریم‌های شدید، متغیرهای غیرکمی، تغییرات اقتصادی سیاست‌زده و... قرار گرفته و غیر قابل شمارش بودن این متغیرها امکان اتکا به مدل‌های آماری را کم می‌کند.

از سوی دیگر، صندوق بین‌المللی پول، نرخ ۴۲۰۰ تومان را در محاسبات خود لحاظ کرده که از واقعیت نرخ ارز در ایران بسیار دور است و بانک جهانی هم عموما از مدل‌های طراحی‌شده توسط خود برای ارائه داده‌ها و کسب آن‌ها استفاده می‌کند که به نظر می‌رسد درباره اقتصاد ایران این مدل طراحی‌شده کارکرد ندارد. چرا که آمارها در کشورهای دیگر عضو، به شکال ماهانه و سالانه اعلام شده و بر اساس آن سیاست‌های یک کشور تغییر می‌کند. در ایران اما نهادهای آماری با وقفه‌های طولانی بدون آنکه نیاز به پاسخ‌گویی و التزام به تقویم آماری را حس کنند نسبت به ارائه گزارش‌های آماری خود اقدام می‌کنند.

گزارش

فرزندان کارآفرینان به چه بیماری دچار می شوند؟

گریز از کارآفرینی

پدیده آفلوانزا به عنوان مظهر مصرف زدگی و تجمل گرایی بی حد در جوامع ثروتمند به ویژه آمریکا در سال ۱۹۵۴ مطرح شد اما به تدریج با پیدایش پیامدهای مصرف گرایی افراطی در زندگی ثروتمندان و اثر ناشناخته و پیچیده ثروت در فرزندان آن ها، آفلوانزا به عنوان یک شبه بیماری روانشناختی مسری با علائمی مانند بی انگیزگی و جست وجوی بی حد و مرز لذت مورد توجه قرار گرفت.

یکی از مشکلات کارآفرینان، مسئله توازن کسب وکار و زندگی خانوادگی به ویژه تربیت فرزندان است. این ظرفیت در خانواده های کارآفرین وجود دارد تا فرزندان با یادگیری از والدین به کارآفرینان بالقوه و جانشین آنان تبدیل شوند. درواقع فرزند یک کارآفرین، در کارگاه عملی کارآفرینی حضور دارد و اگر در این کارگاه، به خوبی درس های خود را بیاموزد، علاوه بر ضمانت بقای کسب وکار خانوادگی، به جامعه هم منافع متعددی خواهد رساند.

یک بررسی در سال ۲۰۱۲ نشان داد، کارآفرینی والدین موجب افزایش ۶۰ درصدی احتمال کارآفرین شدن فرزندان می شود. درواقع می توان از یک خانواده کارآفرین بیش از یک خانواده غیرکارآفرین انتظار داشت که فرزند کارآفرین تربیت کند. روی دیگر ماجرا، فاصله گرفتن فرزندان کارآفرینان از کارآفرینی و بروز رفتارهای ناهنجار مثل روحیه تجمل گرایی و مصرف گرایی شدید است. پدیده آفلوانزا به عنوان مظهر مصرف زدگی و تجمل گرایی بی حد در جوامع ثروتمند به ویژه آمریکا در سال ۱۹۵۴ مطرح شد اما به تدریج با پیدایش پیامدهای مصرف گرایی افراطی در زندگی ثروتمندان و اثر ناشناخته و پیچیده ثروت در فرزندان آن ها، آفلوانزا به عنوان یک شبه بیماری روانشناختی مسری با علائمی مانند بی انگیزگی و جست وجوی بی حد و مرز لذت مورد توجه قرار گرفت.

پس از این، یک جامعه شناس به اسم وبلن، نظریه طبقه تن آسا را مطرح کرد و به ویژگی هایی مثل مصرف کالاهای لوکس، استفاده از خودروهای گران قیمت، مسافرت های گران، خرید تابلوهای هنری گران و رستوران های لوکس، به عنوان ویژگی های اصلی طبقه تن آسا اشاره کرد.

پژوهشگران ایرانی تلاش کردند در یک بررسی، پدیده آفلوانزا را در میان فرزندان کارآفرینان ایرانی بررسی کنند. آن ها در پژوهش خود با ۱۵ کارآفرین گفت وگو کردند که از این تعداد سه کارآفرین زن، و ۱۲ کارآفرین مرد بودند. هم چنین ۱۰ درصد از این افراد تا مقطع کارشناسی، ۶۸ درصد تا کارشناسی ارشد و ۲۲ درصد تا دکترا تحصیل کردند. در این بررسی ۱۱۷ مفهوم، ۲۰ مولفه و ۶مقوله در گفت وگو با کارآفرینان استخراج شد.

نتایج حاصل از مصاحبه های پژوهشگران در این تحقیق نشان می دهد که الگوی رفتاری نامطلوب والدین در حوزه کارآفرینی موجب می شود ارزش های کاری و کارآفرینانه به فرزندان منتقل نشود مهارت های اولیه کارآفرینانه در فرزندان خلق نشود، شخصیت جست وجو در فرزندان شکل نگیرد و تمایل به کارآفرینی در آن ها ایجاد نشود. هم چنین فرزندان با مشاهده سختی های راه اندازی کسب وکار، سطح پایین منزلت اجتماعی کارآفرینانه، عدم حمایت دولت از کارآفرینی، دچار ذهنیت کارآفرینی گریزی می شوند که مقوله ای کلیدی در شکل گیری پدیده آفلوانزا در آن هاست.

در این شرایط، با تربیت ناصحیح والدین، فرزندان در خانواده های کارآفرین به مصرف گرایی بیش از اندازه و حتی رفتارهای ناهنجار اجتماعی مثل تظاهر، تفاخر، قانون گریزی و .. دچار می شوند و به تدریج فرزندان جیره خوار والدین شده و با تظاهر و تفاخر برای جلب توجه دیگر تلاش می کنند. پیامد منفی این مسئله در سه سطح فردی، کسب وکار و ملی مطرح است. جانشین پروری و کارآفرینی بین نسلی در کسب و کارهای خانوادگی، ضامن بقای بنگاه های اقتصادی و منفعت رسانی آن به جامعه و به افراد است. ضمن اینکه اگر عمر بنگاه های اقتصادی کوتاه شود، منابع ملی هدر می‌رود. بنابراین قطع زنجیره کارآفرینی بین نسلی به نفع کشور هم نیست.

پژوهشگران پیشنهاد کردند والدین کارآفرین تا جای ممکن، ذهنیت کارآفرینی را در فرزندان تقویت کنند تا فرزندان از دچار شدن به بیماری واگیردار آفلوانزا حفظ شوند.

برای مطالعه بیشتر مقاله «واکاوی آفلوانزا و ذهنیت کارآفرینی گریزی در میان فرزندان کارآفرینان» را بخوانید. این مقاله در زمستان سال گذشته در نشریه توسعه کارآفرینی منتشر شده است.

به هرکجا نگاه می‌کنید قیمت‌ها در حال افزایش است

افزایش تورم جهانی، گذراست؟

ترقی اقتصادی : به هرکجا که نگاه می‌کنید، تیترهایی درباره افزایش قیمت‌ها وجود دارد. برخی از قیمت‌ها به کالاهایی گره خورده است که با ظهور اقتصاد جهانی از خواب طولانی رشد کرده است، مثلا به لطف رونق حماسی ساخت خانه، قیمت چوب در بالاترین سطح قرار گرفته است. قیمت مس و فولاد هم به رکوردی تازه رسیده‌اند. سی‌ان‌ان گزارشی درباره افزایش قیمت‌ها منتشر کرده است.

محصولات کشاورزی از این افزایش قیمت معاف نیستند. قیمت ذرت در بالاترین سطح از سال ۲۰۱۲ قرار دارد. قیمت‌ها در مورد سویا هم همین طور است. حتی انتظار می‌رود فروش آتی پنیر بلوکی اواخر بهار و تابستان هم اوج بگیرد.

محصولات مصرفی هم در صف افزایش قیمت ایستاده‌اند. قیمت پوشک در یک سال گذشته بالا رفت و دو تولید کننده بزرگ آن Kimberly-Clark و Procter & Gamble به مشتریان هشدار دادند که افزایش قیمت در راه است.

در همین حال کمبود تراشه‌های رایانه‌ای به افزایش قیمت خودرو کمک کرده است. همین کمبود می‌تواند به زودی به افزایش قیمت وسایل الکترونیکی و لوازم خانگی هم برسد.

این ماجرا فقط برای امریکایی‌هایی که نگران کیف پول خود هستند مهم نیست. افزایش قیمت توسط سرمایه گذاران و اقتصاددانان به طور دقیق بررسی می‌شود. آنها نگرانند که آیا این پدیده در حالی که کشور از شوکی اقتصادی خارج شده، گذراست یا روند پایدارتری مانند اتفاقات سال ۱۹۷۰ را تداعی می‌کند؟

پاسخ این سؤال عواقب زیادی برای بازارهای مالی به همراه خواهد داشت. اگر فدرال رزرو فکر کند که مشکلی واقعی درباره تورم وجود دارد، می‌تواند نرخ بهره را افزایش دهد یا خرید اوراق قرضه خود را زودتر از حد انتظار کاهش دهد. این وضعیت باعث می‌شود که فروش چشمگیر سهام‌ها و دارایی‌ها با رشد بالا همراه شود.

اما صبر کنید. فدرال رزرو کاملاً معتقد است که تورم موقت و گذری است. جرمی پاول رئیس فدرال رزرو اواخر ماه گذشته به خبرنگاران گفت: این افزایش قیمت یکباره همان‌طور که اقتصاد دوباره باز می‌شود، همان چیزی نیست که به طور مداوم باعث افزایش نرخ تورم

سالانه شود. در واقع این وظیفه فدرال رزرو است که اطمینان حاصل کند چنین اتفاقی نمی‌افتد.

اکثر اقتصاددانان با این دیدگاه موافق هستند، حتی اگر اعتراف کنند که تورم امریکا در حال حاضر در قلمرو بی‌سابقه‌ای قرار گرفته است.

در مقاله‌ای که اقتصاددانان برتر از جمله لورنس بال از دانشگاه جان هاپکینز و گیتا گوپینات، اقتصاددان ارشد صندوق بین‌المللی پول به آن اشاره کرده‌اند، آنها انتظار دارند این افزایش تورم نسبتاً کم و موقتی باشد. همچنین به نظر نمی‌رسد هزینه‌های دولت تحت دولت بایدن تهدیدی برای نرخ تورم باشد.

به گفته آنها خطر کمی مشاهده می‌شود که هزینه‌های موقت دولت فعلی برای تسکین پاندمی باعث افزایش تورم شود.

پیش‌بینی بانک جهانی از تداوم گرانی

ترقی اقتصادی : بانک جهانی پیش‌بینی کرد: قیمت‌های جهانی کالا پس از رشدی که در سه‌ماهه سال ۲۰۲۱ تحت تأثیر رشد اقتصادی قوی پیدا کردند، تا پایان سال در همین حدود فعلی خواهند ماند.

بانک جهانی اعلام کرد: قیمت‌های انرژی در سال ۲۰۲۱ بیش از یک‌سوم بالاتر از سال ۲۰۲۰ خواهد بود و میانگین قیمت هر بشکه نفت به ۵۶ دلار می‌رسد. قیمت‌ها در سال ۲۰۲۲ به ۶۰ دلار افزایش خواهد یافت و مطابق با میانگین قیمت سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ خواهد بود. بهای نفت برنت و وست تگزاس اینترمدیت آمریکا از ابتدای سال ۲۰۲۱ تاکنون بیش از ۳۰ درصد رشد کرده است.

به گزارش رویترز، بانک جهانی همچنین پیش‌بینی کرد: قیمت فلزات امسال ۳۰ درصد و بازارهای کشاورزی حدود ۱۴ درصد صعود می‌کنند. اما قیمت فلزات احتمالاً بخشی از رشد امسال را از دست خواهند داد زیرا رشد ناشی از تدابیر محرک مالی در سال ۲۰۲۲ ضعیف می‌شود.

طبق گزارش بانک جهانی، پیش‌بینی می‌شود قیمت مس امسال به دلیل تقاضا برای کالاهای مصرفی و ساخت‌وساز ۳۸ درصد بالاتر بماند. بااین‌حال پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۲ که عرضه جدید محقق می‌شود قیمت‌ها پایین‌تر بروند.

تعدیل سریع‌تر از حد انتظار محرک‌های مالی از سوی بعضی از اقتصادهای بازار نوظهور می‌تواند ریسک نزولی برای قیمت فلزات ایجاد کند. اما هزینه زیرساخت بالاتر در آمریکا می‌تواند از بعضی از فلزات نظیر آلومینیوم، مس و سنگ‌آهن حمایت کند.

بازارهای کشاورزی تحت تأثیر تقاضای قوی چین و مشکلات تولید در آمریکای جنوبی شاهد رشد قیمت‌ها بوده‌اند. اگرچه عمده بازارهای کالاهای غذایی جهان ازنظر استانداردهای تاریخی به حد کافی تأمین شده‌اند اما قیمت ذرت و سویا در بازار شیکاگو در بالاترین رکورد چند سال گذشته معامله می‌شود. قیمت‌ها تحت تأثیر نگرانی‌های امنیت غذایی و شرایط جوی نامساعد در برزیل افزایش پیدا کرده‌اند.

بانک جهانی اعلام کرد: تورم غذا در آمریکای لاتین خاورمیانه و آمریکا به‌طور متوسط حدود ۹ درصد در ژانویه و فوریه سال ۲۰۲۱ رشد کرده و اگر افزایش اخیر قیمت‌های جهانی مواد غذایی به بازارهای داخلی منتقل شود، ریسک تورم قیمت بالاتر وجود دارد.

این موسسه مالی جهانی خاطرنشان کرد: این دورنما تا حدود زیادی به پیشرفت مهار پاندمی کووید ۱۹ و همچنین تدابیر حمایتی در اقتصادهای توسعه‌یافته بستگی دارد. نایب‌رئیس موقت گروه بانک جهانی برای رشد برابر، فاینانس و مؤسسات و مدیر گروه چشم‌اندازها اظهار کرد: رشد جهانی از ابتدای امسال تاکنون قوی‌تر از حد انتظار بوده و برنامه‌های واکسیناسیون در جریان است و روندهای مذکور قیمت‌های کالا را تقویت کرده است. بااین‌حال تداوم احیای اقتصادی تا حدود زیادی نامعلوم مانده است. بازارهای نوظهور و اقتصادهای درحال‌توسعه که صادرکننده و واردکننده کالا هستند، باید تاب‌آوری کوتاه‌مدت خود را تحکیم کرده و آماده احتمال تحلیل نرخ رشد اقتصادی باشند.

ترقی اقتصادی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: حورا خاکدامن
سردبیر: امیر اسماعیل کاظمی
توزیع: شرکت پیام آوران پارس ایرانیان
چاپ: کارگر
آدرس: خیابان سمیه، بین سپهبد قرنی و نجات اللهی، شماره ۲۳۱، واحد ۸

تلفن: ۸۸۸۵۳۳۷۱
فکس: ۸۸۸۵۳۳۷۵
ایمیل: taraghieghtesadi@gmail.com

ترقی اقتصادی در ۱۵۰ کیوسک منتخب مطبوعاتی تهران توزیع می گردد، جهت اطلاعات بیشتر به سایت istanews.ir مراجعه فرمایید.

دوهفته‌نامه اقتصادی - فرهنگی
سال هشتم - شماره ۱۰۳ - نیمه اول اردیبهشت ۱۴۰۰

کافه کتاب

آدم های خوشبخت کتاب می‌خوانند و قهوه می‌خورند

داستان ایران بر بنیاد گفتارهای ایرانی

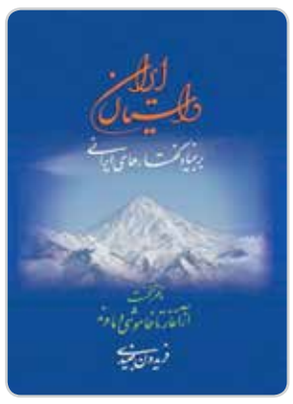

ترقی اقتصادی : تاریخ ایران باستان، منابع بسیاری دارد اما در ادامه با کتابی آشنا می‌شویم که از بسیاری جهات منبع کاملاً متفاوتی است.

فریدون جنیدی ایرانشناس، شاهنامه‌پژوه، تاریخ‌نگار، اسطوره‌شناس، پژوهنده‌ی فرهنگ و زبان‌های باستانی و رئیس بنیاد نیشابور در برای مطالعه، کتاب «داستان ایران از گفتارهای ایرانی» از نگارش‌های خود را پیشنهاد می‌دهد. این پژوهشگر و تاریخ‌نگار درباره اثر خود گفت: نوشتن این کتاب ۳۶ سال به طول انجامیده و نیازمند مطالعه‌ی دقیق و آگاهی به زبان اوستایی است. در دفتر اول این کتاب به نگارش تاریخ ایران از سال نخست تا خاموشی دماوند پرداخته شده است. او ادامه داد: تمام گفتارهای این کتاب بر مبنای شاهنامه و با اتکاء به کشفیات باستانشناسی نگاشته شده. برای مثال خانه‌سازی و پیدایی پارچه که در شاهنامه به آن شاره شده یکی از هزاران نکته‌ی تاریخی موجود در این گفتارها می‌باشد.

جنیدی با اشاره به این نکته که دراین کتاب حقایق تاریخی متفاوتی درباره‌ی ایران باستان در مقایسه با آنچه در باور عموم ودر منابع دیگر است، توضیح داد: در شاهنامه حقایق تاریخی ذکر شده که تا کنون مورد توجه قرار نگرفته و به پژوهش‌های باستانشناسی قابل استناد است و یا حتی در خود شاهنامه به صراحت بیان شده اما تحریف شده است. برای مثال در منابع دیگر ذکر شده که سلطان محمود غزنوی از نگارش شاهنامه حمایت می‌کرده اما در مقدمه شاهنامه به‌صراحت نام ابومنصور خراسانی آمده است و سلطان محمود در آن زمان فقط ۱۱ سال داشته. یا در مورد تاریخ ایران که ما متاسفانه به منابع غربی استناد می‌کنیم و تصور عموم این است که تاریخی ایران ۲هزار و ۵۰۰ سال است اما این تاریخ در واقع ۸۰۰هزار سال است که شاهنامه به‌خوبی این حقیقت را اثبات می‌کند.

این شاهنامه‌پژوه و تاریخ‌نگار کشورمان در ادامه توضیح داد: که برای مثال کلمه کیومرث که در واقع از دو بخش گیَه و مرتَ تشکیل شده که گیه به معنی جان و مرت به معنی میراست که در واقع یک شخص نیست بلکه می‌توان او را به تمام انسان‌های همه زمان‌ها تعمیم داد. از این نظر شاهنامه تاریخ بی‌چون و چرای همه زمان‌ها و تمام جغرافیای بشری است.

این کتاب هم‌اکنون از سوی نشر بلخ در ۶۲۰ صفحه به چاپ رسیده و قیمت آن ۵۰هزار تومان است.به گفته جنیدی، دفتر دوم این کتاب در دست چاپ است.

۲۵اردیبهشت روز بزرگداشت فردوسی و پاسداشت زبان پارسی

کجا خفته‌ای ای بلند آفتاب؟

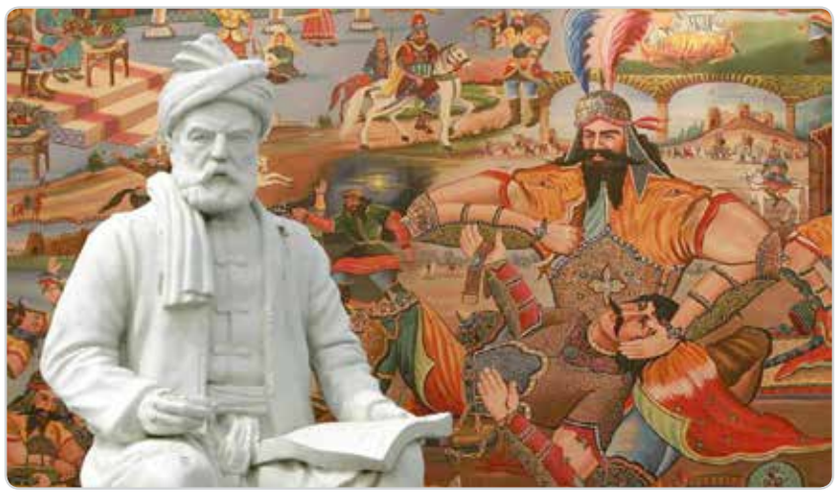

آناهید خزیر: پژوهشگر فرهنگ و تاریخ ایران: شاهنامه کتاب دانایی است؛ کتاب اندیشه نیک، گفتار نیک و کردار نیک است که در برهه‌ای از تاریخ به دانایان پیشکش شده است و سراینده آن فردوسی، دانای بزرگ و فراتر از زمان و مکان است. گویی ایران‌دوستان همگی زبانشان را در دهان او نهاده و نفرت‌شان را از بیگانه‌زدگی پس از چند سده تحمل ناامیدی به صورت کوره‌ای در اندرون او جای داده‌اند. این احساس بیدارشده و آتشین پس از چهل‌سال روزمرگی و انباشتگی از خانه دل فردوسی به صورت فورانی سی ساله بیرون جهید و با نور و گرمای خود در قالب شاهنامه، جبه‌های روشن و جاودانه پیش روی ایرانیان گشود و به ما آموخت که در برابر مهاجمان چگونه بیندیشیم و چه رفتاری داشته باشیم.

فردوسی توانست با تمام کردن شاهنامه «جان تاریک» خود و تمام ایرانیان را در درازنای سده‌ها برافروزد. فردوسی روح اندیشه‌های مردم ایران بود و این مجموعه بزرگ از اسطوره و تاریخ نیاکان را از روایات موجود و منقول از گفتار دهقانان به روان‌ترین و رساترین و پارسی‌ترین شکل به شعر درآورد. بی‌گمان سراینده این سرگذشت‌های شگفت، در دنیای شعر و ادب ایران، خورشیدی است که با طلوع خود، ستارگان ریز و درشت را برای همیشه پنهان کرده است. فردوسی آگاهانه، هم ایران و هم ایرانیان را دوست می‌داشت. وی به فرازهای اخلاقی و انسانی نیاکانمان پی برده بود و می‌دانست برای رهایی از گمراهی در برابر هجوم بیگانه و فرهنگ خانمان سوزش، بیش از هر چیز باید به «زبان و اندیشه» تکیه کرد. برخی از شاهنامه پژوهان بر این باورند که شاهنامه فردوسی، نامه فر و شکوه ایران است که پژوهنده بلندجایگاه آن کوشیده داستان ایران را از آغاز تا انجام بجوید و بگوید، سی سال رنج و سختی او کاخ بی‌مانندی از تاریخ اسطوره‌ای را به زیباترین گونه، آراسته و پیراسته و در برابر دیدگان ما نهاده است. شاهنامه یک داستان نیست، یک کتاب نیست و نمی‌توان بخشی از آن را یک بار و ده بار و حتی صدبار خواند و باز دل به آن نسپرد. شاهنامه کتاب ایران است. شاهنامه خود ایران است.

ماندگاری شاهنامه در هزار سالی که از سرایش آن گذشته است خود از شگفتی‌های فرهنگ ماست؛ هزار سالی که توفان‌های سهمگین بر پهن‌دشت ایران گذشت و بسیاری از یادبودهای تاریخی و ملی ما را از میان بُرد. اگر ستیزه‌جویی‌ها با شاهنامه را نیز به یاد بیاوریم، آنگاه بهتر درخواهیم یافت که پایداری شاهنامه از بخت‌آوری‌های ما بوده است. ناگزیر در چنین هنگامی پرسشی پیش می‌آید که پاسخ‌دادن به آن راز ماندگاری شاهنامه را روشن می‌سازد. چگونه است که با همه دشمنی‌ها و رخدادهای برآشوبنده، شاهنامه از میان ما نرفت؟

پاسخ این پرسش به این نکته بازمی‌گردد که هر آنچه در شاهنامه هست از نهاد و جان ایرانیان برمی‌خیزد؛ آمیخته با خواست و ارزش‌های فرهنگ ایرانی است و شناسای هر آن چیزی است که بُن‌مایه‌های فرهنگ ما را می‌سازد. از این رو، ایرانیان در نگاهبانی از آن و دو ر نگه‌داشتن‌اش از دست‌یازی بیگانگان و خودی‌های نابخرد، به جان کوشیده‌اند. شاهنامه دریایی از دانسته‌ها درباره تاریخ و فرهنگ ایران است؛ اما نکته‌ای که باید بر آن پافشرد و یادآوری کرد، آن است که شاهنامه بیش از هر چیز دیگری آیین کشورداری است. این کتاب ارجمند به ما می‌آموزد که ایرانیان چگونه شیوه‌ای در مُلک‌داری را سنجیده‌تر می‌دانستند. گواه ماست بر این که در آیین آرمانی کشورداری شاهنامه، آنچه بیش از هر رفتار دیگری ارج و بها دارد، دادگری و خردورزی است.

شاهنامه پاسخ زمانه‌اش نیز بود؛ نه تنها زمانه‌ای که در آن سروده شد، بلکه هر زمان دیگری تا به اکنون و فردا. آن پاسخ در این نمونه‌ها نهفته است: میهن‌دوستی، برکناری از نژادپرستی، ارج نهادن به ارزش‌های انسانی، خردگرایی و آبادگری و بیداری و پرهیز از دروغ و پیمان‌شکنی و برآوردن آسایش مردم و خشنودی آن‌ها و بسیاری نمونه‌های دیگر. این آرمان‌ها و آرزوهای شاهنامه است. همین است که ایرانیان با جان و دل پذیرای این کتاب ورجاوند شدند و در نگاهبانی از آن کوشش‌ها کردند و از جان مایه گذاشتند. راست آن است که از بیگانگان ستیزه‌جو چشم‌داشتی نمی‌توان داشت، شکوه از خودی‌هایی است که از سر ناآگاهی و نادانستگی، شاهنامه را نادیده می‌گیرند یا با سخنان ناروایی چون افسانه و داستان خواندن آن، زخم بر پیکر ایرانی می‌زنند. شاهنامه به گواه بسیاری نشانه‌ها، نه تنها افسانه و ساخته خیال کسی نیست، بلکه تاریخ است؛ آن چنان که بر ایرانیان در هزاره‌های دور گذشته است.

یک نکته دیگر آن است که فردوسی تنها چشم به تاریخ دور ایران نداشته است. جای‌جای شاهنامه را می‌توان نشان داد که فردوسی به روزگار خود نیز اشاره‌های بسیار دارد و نگران و دلواپس آینده ایران است. آن نگرانی‌ها از چیست؟ پاسخش روشن است: از دوری از خردورزی در مُلک‌داری و فرمانروایی، آلودن زیست‌بوم و پاس‌نداشتن بخشوده‌های خداوند، گسترش دروغ و بازگشتن از راستی، پاس‌نداشتن زبان فارسی و رامدادن به فرهنگ بیگانه، از یاد بردن تاریخ و گذشته‌های باستانی. به این‌ها، نمونه‌هایی دیگر نیز می‌توان افزود. از این روست که باید بر این نکته پای فشرد که شاهنامه تنها کتاب دیروزهای ایران نیست؛ کتاب اکنون و آینده ایران نیز است. از بخت یاری و سرافرازی ماست که چراغ راهی چون شاهنامه پیش روی ماست.

هر چند راست آن است که در گذر از تاریخ خود گاه سهمگینی رویدادها و دشواری‌های تاب‌سوز زندگی، ما را از پیام و سخن شاهنامه دور کرده است. گر چه گناه را نباید تنها به دوش زمانه گذاشت و سهم خود را از کج راهه رفتن‌ها نادیده گرفت. اگر شاهنامه تنها کتابی برساخته از داستان‌ها و رویدادهای تاریخی بود، چه بسا می‌شد با خواندن هر داستان و دریافتن سرنوشت قهرمانانش، آن را به کنار گذاشت، اما شاهنامه چنین نیست. در کنار سرگذشت چهره‌های آن و رویدادهایی که بر آن‌ها می‌گذرد، موجاموجی از دانش‌های انسانی، پندها و اندرزهای راه‌گشا، شیوه و آیین زندگی، خرد و دانایی، درس‌هایی از منش و روش سنجیده و درست، راز شاد زیستن و بهره نیک به جهان رساندن و بسیار بسیار آموختنی‌های دیگر هم می‌توان یافت. پس شاهنامه را آن‌چنان که شایسته چنین کتاب ارجمندی است، پاس بداریم و بدانیم که پاس‌داشت شاهنامه، نگاهبانی و ارج نهادن به ارزش‌های انسانی است؛ شناختن و قدر دانستن آنچه است که گوهر و سرشت ما ایرانیان را می‌سازد همان‌گونه که ژاله آموزگار، استاد پیشکسوت فرهنگ و زبان‌های باستانی فردوسی بارها و بارها گوشزد کرده است که «فردوسی برای من آرشی است که همه هستی، عمر جان و روانش را در شاهنامه نهاد و همچون آرش که خود تیر شد تا ایران گسترده‌تر شود فردوسی نیز خود شاهنامه شد تا فرهنگ ایران زنده بماند.»

فردوسیا، هزاران هزار آفرینت

محمود فاضلی بیرجندی
مترجم و پژوهشگر تاریخ ایران

روز ارد از ماه اسفندارمذ سال چهارصدم هجری که فردوسی بازپسین رجهای شاهنامه را سرود از خواننده با هش و رای و دین درخواست تا آفرینَش کند. او ناخوش می‌شد اگر می‌دانست که در حوالی هزار سالگی پایان کارش، نااهلانی چندان او و کوشش‌هایش برای تکوین هویت ایرانی را از نظرها دور خواهند راند که این کهن بوم اندر کار خود درماند. اگر یهودی در تاریخ پیامبرانش زنده است، عیسوی در تاریخ کلیسا و راهبرانش، و اگر تاریخ اسلام، چنان که شماری از تاریخ‌نگاران (طبری، بلعمی، حمزه و ...) نوشته‌اند، تاریخ پیامبران و شهریاران (رُسل و مُلوک) است، فردوسی تاریخ ایران را تاریخ دادگری شهریاران و رزم پهلوانان برای نگاهبانی از داد می‌شناسد. شهریار ایرانی نخستین آفریده است، و نخستین حکمران جهان. تاریخ، سرتاسر گزارش حکومتگری ایرانیان است. در آن حکمرانی، دادگری مایه آسایش است (زمانه بی اندوه گشت از بدی) و ستمگری، نکوهیده چندان که اندر روزگار ستم، حتی بوی خوش به مشام نمی رسد (نبوید به نافه درون نیز مُشک) و ماه در آسمان، روشن نمی‌تابد. (به گردون نتابد چو بایست ماه/ چو بیدادگر شد جهاندار شاه).

دنیای فردوسی، دنیای واقعیت‌هاست. شاید از همین روست که فردوسی باید از دید همگان دور بماند و شاعرانی تبلیغ شوند که حواس مردم را به آسمان برمی‌گردانند، به امید پاداش‌های معنوی در ازای پشت کردن به واقع! تا واقع دنیا برای آنانی بماند که در بلندترین اشکوب‌های عرش‌های خود استخر بسازند و دلفین بپرورند، و ساعتی به دست ببندند گران‌بهاتر از درآمد چند ماهه بیشتری از مردم.

در این آشوب جهان، و اندرین تنگنای نفسگیر و دلتنگی بی پایان، من فردوسی را برتر می شناسم، و بر راه او روانم. او تنها راهنمای من ایرانی و هم تنها راه ممکن برای من ایرانی است، اندر روزگاران. گو، هر شب و هر روز از آسمان خرافه ببارانند. گو، هزار بار هم فردوسی را و پهلوانان و شهریاران دادگر ایران را بازیچه کنند. از خاور تا باختر عالم. از همگان خلق، تا نامداران عرصه سخن.
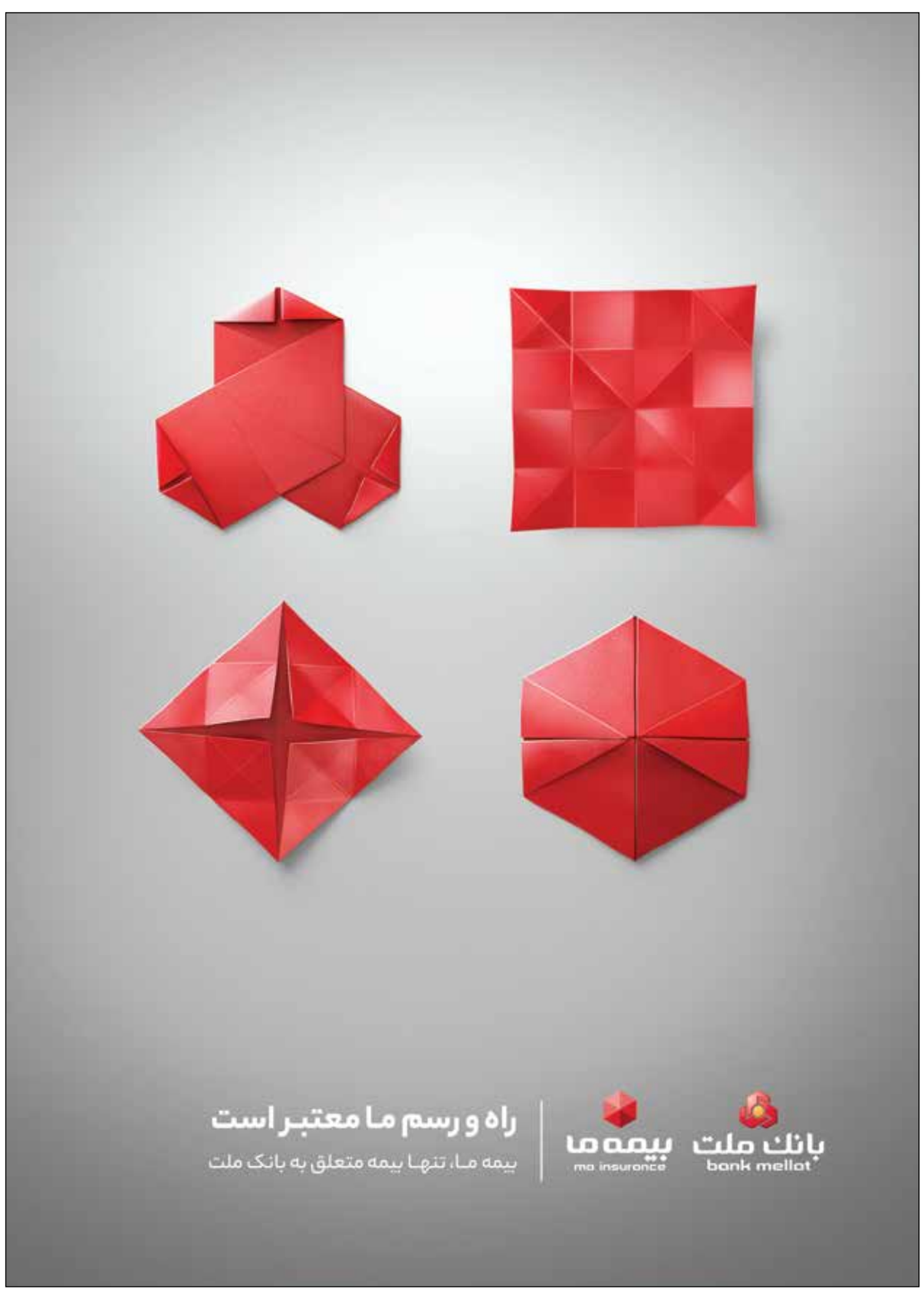
روزی که فردوسی شاهنامه را سرود، از خواننده با هش و رای و دین درخواست تا آفرینَش کند. عیبی ندارد که یکی چون من کم‌بهره از هش و رای و دین هم بگوید: فردوسیا، هزار آفرینت. هزاران هزار آفرینت.